

İNTERNET ALAN İSİMLERİ SİSTEMİ

MARKALAR VE ALAN İSİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Hasibe İŞIKLI
Planlama Uzmanı

İKTİSADİ SEKTÖRLER VE KOORDİNASYON GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Hukuki Tedbirler ve Kurumsal Düzenlemeler Dairesi Başkanlığı

ŞUBAT 2001

ISBN 975 – 19 – 2685-8 (basılı nüsha)

Bu Çalışma Devlet Planlama Teşkilatının görüşlerini yansıtmaz. Sorumluluğu yazarına aittir. Yayın ve referans olarak kullanılması Devlet Planlama Teşkilatının iznini gerektirmez; İnternet adresi belirtilerek yayın ve referans olarak kullanılabilir. Bu e-kitap, <http://ekutup.dpt.gov.tr/> adresindedir.

Bu yayın 500 adet basılmıştır. Elektronik olarak, 1 adet pdf dosyası üretilmiştir

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
SUNUŞ	iii
KISALTMALAR	v
I. GİRİŞ	1
II. İNTERNET ALAN İSİMLERİ SİSTEMİ	5
II.1. İnternet ve Önemi	5
II.2. İnternetin Gelişimi	7
II.3. Alan İsimleri Sistemi	10
II.4. Alan İsimleri Sisteminin Gelişimi ve Yönetimi	13
II.4.1. Tarihsel Gelişim	14
II.4.1.1. Yeşil Kitap ve CORE Önerileri	19
II.4.1.2. Beyaz Kitap	22
II.5. İnternet Tahsisli İsimler ve Sayılar Kurumu-ICANN	27
II.5.1. ICANN Organizasyon Yapısı	28
II.5.1.1. ICANN Üyelik ve Destek Kuruluşları	30
II.5.2. ICANN Kayıt Kurumu Akreditasyon Politikası	34
II.5.2.1. Paylaştırılmış Kayıt Sistemi	35
II.5.3. Jenerik Birinci Derece Yeni Alanlar	37
II.5.4. ICANN Anlaşmazlıkların Halli Politikası	39
III. FİKRİ HAKLAR	43
III.1. Markalar ve İnternet Alan İsimleri	45
III.1.1. Marka Veri Tabanları	46
III.1.2. Marka Katalogları	47
III.1.3. Alan İsmi Müracaatlarında Ön-İnceleme	48
III.1.4. Marka-Özel Alanı İhdası	48
III.2. Alan İsimlerinde Fikri Haklar	49
III.2.1. Alan İsimlerinde <i>sui-generis</i> Fikri Haklar	49

III.2.2. Alan İsimleri Olarak Jenerik Kavramlar	49
III.2.3. Jenerik Terimlerde sui-generis Fikri Haklar	50
III.2.4. Alan İsimlerinin Marka Olarak Tescili	51
III.3. Alan İsimleri ve Markalar Arasındaki Sorunlara Yönelik Uluslararası Girişimler	51
III.4. WIPO Nihai Rapor'unda Yer Alan Temel Bulgular ve Öneriler	55
IV. TÜRKİYE	57
IV.1. Türkiye'de Alan İsmi Sistemi	57
IV.2. Türkiye .tr Alanı Altında Yer Alan İnternet Alan İsimlerinin Dağılımı	59
IV.3. Alan İsmi Sisteminde Son Gelişmeler	62
IV.4. Türkiye'de Marka Tescilleri	66
IV.5. Marka Tescili ile Alan İsmi Tahsisi Arasındaki İlişki	67
V. GENEL DEĞERLENDİRME	69
EK.1. Alan İsimleri ve IP Sayısal Adreslerinin Kurumsal Yapılanma Şeması	71
EK.2. Jenerik Birinci Derece Alan İsimleri Mutabakat Metni (gTLD-MoU)	73
EK.3. ICANN Kurumsal Şema	77
EK.4. ICANN Alan İsmi Anlaşmazlıklarının Halli İçin Yeknesak Politikalar	79
EK.5. WIPO Nihai Rapor'unun Ek VIII'inde ccTLD Kurumlarına Sunulan Öneriler	87
EK.6. Türkiye'de Hizmet veren Yerel İnternet Tahsis Kurumları	93
EK.7. Türkiye .tr Alanı Altında Yer Alan İnternet Alan İsimlerinin Belirlenmesinde ODTÜ Tarafından İzlenen Politikalar, Yöntemler ve Kurallar	95
EK.8. İnternet Üst Kurulu DNS Çalışma Grubu Kuruluş ve Çalışma İlkeleri	105
KAYNAKÇA	109

SUNUŞ

İnternetin günlük hayatımızda her alana girdiği çağımızda artık mesafeler önemini yitirmiş ve iletişim son derece hızlı bir şekilde gerçekleşmeye başlamıştır. İnternet kullanıcıları buldukları mekanda, dünyanın her hangi bir yerinde üretilen bilgiye anında ulaşabilme imkanına kavuşmakta ve hatta bilgiyi üretenlerle anında temasa geçebilmektedirler. Bilgiye erişimin bu denli hızlı bir şekilde gerçekleşebilmesi, yeni bilgi üretimini de hızlandırmakta ve böylece bilgi havuzunun büyümesinde önemli bir araç olmaktadır.

“İnternet Alan isimleri Sistemi-Alan İsimleri ve Markalar Arasındaki İlişki” konulu bu çalışma, internetin araştırma amacıyla kullanılış biçiminin tipik bir örneğidir. Rapor oluşturulurken sadece internet ortamı kullanılmış, arama motorları aracılığıyla konu bazında web siteleri taranmış, ilgili makale ve diğer yayın türlerine ulaşılmış, e-mail aracılığıyla yorumlar alınmış ve rapora temel teşkil eden bilgi tamamıyla elektronik ortamda elde edilmiştir. Dolayısıyla çalışma, temeli “**on-line**” kaynaklara dayalı bir araştırma raporudur.

İnternet Alan İsimleri Sistemi'ndeki gelişim ve değişimler çok hızlı gerçekleşmekte ve izlenmesi giderek güçleşmektedir. Rapor, konu ile ilgili olarak Ağustos 2000 itibariyle ulaşılan bilgileri içermektedir. Hiç şüphesiz ki bu bilgilerin çoğu, raporun yayımlanacağı tarihe kadar geçen süre içinde ortaya çıkacak yeni gelişmeler sonucunda, kronolojik geçmişte yerini almış ya da değişime uğramış olacaktır.

Çalışmamda, öncelikle interneti ve internet teknolojisini geliştirerek dünyanın kullanımına sunanlara teşekkür ediyorum. Ayrıca, bu teknolojiyi kullanma imkanını biz DPT elemanlarına sunan Devlet Planlama Teşkilatı yöneticilerine; değerli katkı ve yorumlarıyla raporumun son şeklini almasında büyük emeği geçen Dr. Atilla ÖZGİT'e, Av. Hülya PEKŞİRİN'e ve çalışma arkadaşlarım Sn.Mehmet ATALAY, Sn. Uğur EMEK ve Sn. Murat İNCE'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Hasibe IŞIKLI
Planlama Uzmanı

KISALTMALAR

a.g.e.	adı geçen eser
APNIC	Asya Pasifik Bölgesi Kayıt Kurumu-Asia Pacific Network Information Centre
ARIN	Amerika Bölgesi Kayıt Kurumu-American Registry for Internet
ARPANET	İleri Araştırma Projeleri Ajansı Bilgisayar Ağı
ASO	IP Adresleri Destek Kuruluşu-Address Supporting Organization
At Large Membership	Temsili Üyelik
ccTLD	Ülke Kodu Birinci Derece Alan İsmi-Country Code Top Level Domain
CORE	Kayıt Kurumları Konseyi-Council of Registrars
DARPA	ABD Savunma Bakanlığı İleri Araştırma Projeleri Ajansı-Department of Defense's Advanced Research Projects Agency
DNS	Alan İsimleri Sistemi-Domain Name System
DNSO	Alan İsimleri Destek Kuruluşu-Domain Name Supporting Organization
GAC	İdari Danışma Komitesi-Governmental Advisory Committee
gTLD	Jenerik Birinci Derece Alan İsimleri-Generic Top Level Domain
gTLD-MoU	Jenerik Birinci Derece Alan İsimleri Mutabakat Metni-Memorandum of Understanding on the Generic Top Level Domain Space of the Internet Domain Name System
IAB	İnternet Mimarisi Kurulu-Internet Architecture Board

IANA	İnternet Tahsisli Sayılar Otoritesi-Internet Assigned Numbers Authority
IAHC	Özel Seçilmiş Uluslararası Komite-International Ad Hoc Committee
ICANN	İnternet Tahsisli Sayılar ve İsimler Kurumu-Internet Corporation for Assigned Names and Numbers
IETF	İnternet Mühendisliği Çalışma Grubu-Internet Engineering Task Force
INTA	Uluslararası Markalar Birliği-International Trademark Association
InterNIC	ABD Kayıt Kurumu
IP	İnternet Protokol Sayısı-Internet Protocol
ISI	Güney Kaliforniya Üniversitesi Bilgi Bilimleri Enstitüsü-University of Southern California Information Science Institute
ISOC	İnternet Topluluğu-Internet Society
ITU	Uluslararası Telekomünikasyon Birliği-International Telecommunication Union
LIR	Yerel İnternet Tahsis Kurumu-Local Internet Registries
MAC	Üyelik Danışma Komitesi-Membership Advisory Committee
NTIA	ABD Ulusal Telekomünikasyon ve Bilgi İdaresi-National Telecommunication and Information Administration
NSF	ABD Ulusal Bilim Vakfı-National Science Foundation
NSFNET	Ulusal Bilim Vakfı Bilgisayar Ağı-National Science Foundation Network
NSI	Network Solutions Inc.

ODTÜ	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
PAB	Politika Danışma Organı-Policy Advisory Body
POC	Politika İzleme Komitesi-Policy Oversight Committee
PSO	Protokol Destek Kuruluşu-Protocol Supporting Organization
Registry	Veri Tabanı
Registrar	Kayıt Kurumu
RFCs	Görüş Belgeleri-Request for Comments
RIPE	Avrupa Bölgesi Kayıt Kurumu-Reseaux IP Europeens
RIPE NCC	RIPE Ağ Koordinasyon Merkezi-Reseaux IP Europeens Network Coordination Centre
RIR	Bölgesel IP Sayısı Kayıt Kurumu-Regional Internet Registries
SLD	İkinci Derece Alan İsmi-Second Level Domain
SO	ICANN Destek Kuruluşları-Supporting Organization
SRS	Paylaşılmış Kayıt Sistemi-Shared Registration System
TLD	Birinci Derece Alan İsmi-Top Level Domain
UCLA	Los Angeles Kaliforniya Üniversitesi-University of California at Los Angeles
UDRP	Alan İsmi Anlaşmazlıklarının Halli İçin Yeknesak Politikalar-The Uniform Doamin Name Dispute Resolution Policy
WIPO	Dünya Fikri Haklar Teşkilatı-World Intellectual Property Organization

I. GİRİŞ

İnternet alan isimleri sistemi (Domain Name System-DNS) dünyada son yıllarda yoğun tartışmalara konu olmuş, DNS'nin organizasyonu ve idaresi üzerinde çeşitli görüşler ortaya atılmıştır. Bu tartışmalar; internet üzerinde giderek artan işlem trafiğinin sıkışıklığa yol açmayacak ve tüm ilgili kesimlerin internette işlem yapmalarına imkan tanıyan açık ve rekabetçi bir yönetime sahip olacak şekilde DNS'nin kurumsallaştırılmasını sağlamak ihtiyacından kaynaklanmıştır¹.

Bu tartışmalar sürerken üzerinde düşünülen önemli hususlardan birisi, alan isimleri ile markalar arasındaki ortak sınır (interface) olmuştur. Alan isimleri başlangıçta sadece, internet aracılığı ile bilgisayarlar arasındaki bağlantıyı kolaylaştıran bir teknik fonksiyonu yerine getirmek amacıyla oluşturulmalarına rağmen; kolay hatırlanabilir ve rahat kullanılabilir bir yapıya sahip olmalarından dolayı, günümüz iş dünyasında belirleyici bir rol üstlenmişlerdir. İnternet üzerinde ticari faaliyetlerin giderek artması da bu hususta önemli bir etken olmuştur. Dolayısıyla iş çevreleri, internet web sitelerinin potansiyel önemini kavramışlar ve mal ve hizmetlerini tüketiciye doğrudan sunma ve bilgi sağlama aracı olarak; medya ilanlarında kendilerini, ürünlerini ve etkinliklerini tanıtırken; şirket ismi, ticari marka ve telefon, faks numaraları ile beraber alan isimlerini de rutin bir şekilde kullanmaya başlamışlardır. Böylelikle, alan isimleri de zaman içerisinde kavramsal ve işlevsel bir değişime uğrayarak daha da önemli bir hale gelmiştir.

İnternetin ve dolayısıyla alan isimlerinin kullanımının giderek yaygınlaşması alan isimlerinin önemini artırırken aynı zamanda bazı sorunların ortaya çıkmasına da neden olmuştur. Bunlar arasında özellikle, alan isimleri ile markalar arasındaki ihtilaflar fikri haklar açısından önem taşıyan sorunlardır. Kayıt edilen birçok alan isminin markalar ile bağlantılı olmasından doğan bu anlaşmazlıklar, alan ismini elinde tutan kişinin marka sahibi olmaması ya da aynı alan ismi için yasal olarak aynı veya

¹ <http://wipo2.wipo.int/process/eng/background.htm>

benzer markalara sahip iki tarafın karşı karşıya kalması halinde ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, tescil edilen alan isimlerinin sayısı arttıkça, bunlarla bağlantılı marka ihtilafları da artış göstermektedir.

Alan isimleriyle markalar arasındaki bu ihtilafın temel nedeni, birbirinden ayrı sistemler olan marka tescil sistemi ile alan isimleri sistemi arasında herhangi bir bağlantının olmamasıdır. Marka tescil sistemi, coğrafi alan (ulusal ya da bölgesel) bazında bir kamu kurumu tarafından idare edilmektedir. Alan isimleri sistemi ise, genellikle herhangi bir fonksiyonel sınırlama olmaksızın kamu dışı bir kurum tarafından idare edilmektedir.

Bu iki farklı tescil sistemindeki ihtilaf potansiyeli, bazı kişi veya kurumların diğer kişi veya kurumlara ait markaları kendilerine alan ismi olarak tescil ettirmeleri “cybersquatting” şeklindeki kötü kullanımlar ile sonuçlanmaktadır.

Markalar ile alan isimleri arasındaki ihtilaf, alışılmışın dışında özellikler gösterdiğinden bilinen yargı sistemlerinin kapasitesini zorlamaktadır. Yargı sistemleri bölgesel olduklarından küresel boyutta bir anlaşmazlık ortaya çıktığında anlamlı bir çözüm bulunması her zaman mümkün olmamaktadır. Bunun da ötesinde, yasal süreç yavaş ve pahalı olmakta, marka sahibi için bu yasal süreci kullanarak haklarını geri almak yerine korsanla anlaşma yapmak ve bir alan isminin hakkını geri almak daha ucuz ve hızlı bir yol olmaktadır.

Alan ismi ve marka arasındaki anlaşmazlıkların çözümü üzerine bazı kuruluşlar tarafından çalışmalar yapılmıştır. Bu kuruluşlar arasında Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı (World Intellectual Property Organization-WIPO), ABD Ticaret Bakanlığı, İnternet Tahsisli Sayılar ve İsimler Kurumu (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers-ICANN) ve ABD Ulusal Araştırma Konseyi sayılabilir. Bütün bu gruplar yakın zamanda bu tür ihtilafların çözümü için bazı öneriler sunmuşlardır.

İnternet alan isimleri ile markalar arasındaki ilişki, ilk kez 1996 yılı başlarında Özel Seçilmiş Uluslararası Komite (International Ad Hoc Committee-IAHC) tarafından

ele alınmıştır. Bu çalışmalardan elde edilen sonuç, 1997 Mayıs'ında "İnternet Alan İsimleri Sisteminde Jenerik Birinci-Derece Alan İsimleri Üzerine Mutabakat Metni'nin (Memorandum of Understanding on the Top-Level Domain Space of the Internet Domain Name System-gTLD-MoU) yayınlanması olmuştur. IAHC, WIPO tarafından fikri haklar ve anlaşmazlıkların çözümü konularında getirilen önerileri de dikkate alarak, markalar ile alan isimleri arasında ortaya çıkabilecek ihtilaflarda uygulanmak üzere, bir anlaşmazlıkların halli sistemi oluşturmuştur.

İnternet alan isimleri sisteminin yeni bir yapılanmaya kavuşturulması yolundaki çalışmalar esnasında, ABD hükümeti tarafından 1998 yılının Ocak ve Haziran aylarında birbirini takip eden ve internet dünyasının dikkatine sunulan iki çalışmada da, WIPO'dan alan isimleri ile markalar arasındaki anlaşmazlıkların çözümünde yeknesaklık sağlayacak tavsiyeler geliştirmesi istenmiştir. WIPO bu alanda çalışma yaparak oluşturduğu raporu, önce Aralık 1998'de ilgili kesimlerin görüşüne açmış, daha sonra da Nisan 1999 tarihinde öneriler setinin yer aldığı Nihai Rapor'unu yayınlamıştır. Nitekim 1998 Kasım'ında kurulan uluslararası kurum (ICANN), WIPO'nun bu önerilerini dikkate alarak bir dizi çalışma yapmış ve Ekim 1999'da "Alan İsmi Anlaşmazlıklarının Halli İçin Yeknesak Politikalar" belirlenerek anlaşmazlıkların WIPO Hakemlik ve Arabuluculuk Merkezi'nde çözülmesi kararlaştırılmıştır. Bu tarihten itibaren, uluslararası anlaşmazlıklar WIPO'da çözüm bulmaktadır.

Ayrıca, hem ABD'de hem de dünyanın diğer ülkelerinde mahkemeler, alan isimlerinde markaların kullanımı sonucu ortaya çıkan yasal konuların yorumlanması ve uygulanmasına devam etmektedirler. ABD'de yapılan çalışmaların sonucunda 29 Kasım 1999 tarihinde "Marka Korsanlığını Önleme Yasası-Trademark Cyberpiracy Prevention Act" kabul edilmiş ve birtakım tedbirlerle beraber ağır para cezaları getirilmiştir.

Bu alandaki en son girişim ise, WIPO tarafından Temmuz 2000'de başlatılan ve alan isimlerinin markalar dışındaki fikri haklar ile ilgili sorunlarını gündeme getiren WIPO Alan İsimleri İkinci Süreci'dir.

Bu çalışmada, internetin gelişim süreci kısaca özetlenerek internet alan isimleri sisteminin oluşumu ele alınacak, markalar ile alan isimleri arasındaki ilişki irdelenmeye çalışılacak ve Türkiye'deki marka ve alan isimleri sistemine yer verilecektir. Bu çalışmada asıl hedeflenen, alan isimleri sisteminde bir durum tespitinin yapılması ve bu alanda yapılacak çalışmalara kaynak teşkil etmesidir.

II. İNTERNET ALAN İSİMLERİ SİSTEMİ

II.1. İnternet ve Önemi

İnternet, bilgisayarların ve çok hızlı veri bağlantılarının kullanılmasıyla herhangi bir kişinin kolayca erişebileceği dünya çapında muazzam bir bilgi deposudur. 1960'larda araştırma, eğitim ve savunma amacıyla geliştirilen bilgisayar ağı projesi, günümüzde her alanda bilgi değişimine olanak veren ve ticari faaliyetlerde de kullanımı giderek artan bir araç haline gelmiştir. İnternet, başlangıçta sadece bilgisayar bilimleri ve mühendisliği alanında kullanılmaktayken, günümüzde bilim, sanat, edebiyat, askeri kesim ve kamu yönetimi gibi geniş bir yelpazede kullanım alanı bulmuştur.

İnternet, kısaca **“ağların küresel ağı”** (global network of networks) olarak tanımlanmaktadır². Ancak bu tanımlama, internetin iletişim, öğrenme, ifade etme, iş yapma ve kültürel etkileşimde ne derece etkili olduğunu göz ardı edebilecek bir teknik tanımlamadır. İnternetin ne derecede sosyal bir olay olduğu ve hayatımızı nasıl etkilediğini yeterince ortaya koyabilecek bir tanım bulmak son derece zordur. Bununla birlikte, internetin ayrıcalıklı ve derin bir oluşum olduğunu şu özellikleriyle belirtmek mümkün olabilmektedir:

- İnternet dünyanın çeşitli bölgelerinden birçok insanın bir araya geldiği bir ortamdır. 1990 yılında internet kullanıcılarının sayısı 1 milyon iken, 1995 sonunda 16 milyon olmuştur. Mart 2000 itibariyle 304 milyona ulaşmış olan kullanıcı sayısının³ 2005 yılında da 1 milyar olacağı tahmin edilmektedir. Bugünkü görünümüyle büyük çoğunluğu ABD'li olan kullanıcıları (137 milyon) sırasıyla Avrupa ve Asya-Pasifik bölgesi izlemektedir. Dünyada bu alanda

² “The Management of Internet Names and Addresses: Intellectual Property Issues”, Final Report of the WIPO Internet Domain Name Process, April 30, 1999, <http://wipo2.wipo.int>

³ “State of the Internet 2000”, United States Internet Council & ITTA Inc., September 1, 2000.

giderek artan ilgi nedeniyle ABD dışındaki kullanıcıların 2005 yılında 700 milyona ulaşacağı tahmin edilmektedir.

- İnternete bağlanmak giderek daha da ucuzlamakta ve düşük maliyetli bir işlem haline gelmektedir. Telekomünikasyon altyapısı gelişmekte, bilgisayar fiyatları giderek düşmektedir. Dünyada evlerde ve ticari amaçlı kullanılan kişisel bilgisayar (PC) sayısı 1990'da 98 milyon iken 1995'de 222 milyona ulaşmış ve 1998 yılında 364 milyon olmuştur⁴. Dolayısıyla, internete ulaşmak bir lüks değil topluma mal olmuş yeni bir olgudur.
- İnternet, bilinen yapısının yanı sıra çok fonksiyonlu bir özelliğe de sahiptir. Dijital teknolojiler, ikili sistemle ifade edilebilen metin, ses ve görüntü gibi her türlü ifade biçimine izin vermektedir. İnternetin önemli ve anahtar bir bileşeni olan World Wide Web, grafiksel ara yüzeyler ve hipertext bağlantı protokolleri ile bütün bu ifadelerin İnternet üzerinde paylaşılmasına imkan sağlamaktadır. Bunun sonucu olarak da, internet bugün araştırma, eğitim, sosyal iletişim, politika, eğlence ve ticaret gibi insanları ilgilendiren tüm faaliyetleri çevreleyen bir kullanıma ulaşmıştır.
- İnternet merkezi bir otorite ve kontrolden uzaktır. Diğer sosyal oluşumlarla karşılaştırıldığında, kendiliğinden geliştiği görülmektedir. İnternetin teknik gelişimi ise, İnternet Mühendisliği Çalışma Grubu (Internet Engineering Task Force-IETF)⁵ ve bunun alt komiteleri ile İnternet Tahsisli Sayılar Otoritesi (Internet Assigned Numbers Authority-IANA) gibi kurumlarca katılımcı karar alma mekanizmaları aracılığıyla oluşturulan protokoller tarafından

⁴ <http://www.c-i-a.com/199903pcuse.htm> Computer Industry Almanac Inc.

⁵ <http://www.ietf.org> , IETF, internetin geliştirilmesi ve protokol mühendisliği alanlarında hizmet vermekte olup 1986 yılında oluşturulmuştur. ISOC (Internet Society), IAB (Internet Architecture Board), IESG (Internet Engineering Steering Group) ve IETF birarada çalışmaktadırlar. IAB, internet mimarisinin oluşumundan ve IESG internet standartlarının oluşturulmasından sorumludurlar ve IETF'nin alt birimleri olarak ISOC'a hizmet verirler.

yönlendirilmektedir. Ancak yine de, internet üzerinde yasal bir otorite olarak çalışan bir merkezi kural koyucu bulunmamaktadır.

- İnternet özel bir mevzuatla düzenlenmemiştir. Sadece, dünyadaki çeşitli yargı organlarında genel olarak uygulanan yasama ve düzenlemeden etkilenmektedir. Ayrıca, interneti düzenlemek üzere birkaç ulusal yasal otoritenin faaliyetleri bulunmakla birlikte, uluslararası boyutta hiçbir yasal araç oluşturulmamıştır.

İnternetin işletilmesi sırasında yukarıda bahsi geçen özelliklere yönelik politika oluşturulması bazı sonuçlar doğurmaktadır. Bir konu ya da fonksiyon için geliştirilecek herhangi bir politikanın, diğer konular ya da fonksiyonlara etkisinin ya da müdahalesinin aşırı olmamasını sağlamak için özel bir çaba gerekmektedir.

II.2. İnternetin Gelişimi

İnternet günümüzden yaklaşık 30 yıl önce, ABD Hükümeti tarafından başlatılan bir araştırma projesinin ürünü olarak ortaya çıkmıştır⁶. Bu çalışmalar, 1960'lı yıllarda Savunma Bakanlığı'nın İleri Araştırma Projeleri Ajansı (Department of Defense's Advanced Research Projects Agency-DARPA) tarafından oluşturulmuş olan "ARPANET" ağı (network) ile başlamış, iletişim ağlarını ve "packet-switching" teknolojisini geliştirmek üzere gerekli araştırmalara fon ayrılmıştır. 1970'lerde ise DARPA ayrıca, "ağların ağı" (bugün İnternet olarak bilinmektedir) ve ağların karşılıklı iletişimini temin eden protokollerin (bugün İnternet Protokolleri olarak bilinmektedir) geliştirilmesini desteklemiştir.

1973 yılında, DARPA, çeşitli tiplerdeki paket ağlarının birbirleri ile bağlantısını sağlayacak teknoloji ve teknikleri detaylı olarak inceleyecek bir araştırma programı başlatmıştır⁷. Bu programın amacı, ağa bağlanmış bilgisayarlar arasındaki iletişimin

---

⁶ White Paper, "Management of Internet Names and Addresses", United States Department of Commerce, June 5, 1998, http://www.ntia.doc.gov/ntiahome/domainname/6_5_98dns.htm

⁷ "A Brief History of the Internet and Related Networks", Cerf V.G., <http://www.isoc.org/internet/history/cerf.htm>

şeffaf bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlayan ve paket ağlara bağlantılı iletişim protokollerini geliştirmek olmuştur. Bu durum “internetting project” olarak adlandırılmış ve araştırma sonucu ortaya çıkan “ağlar sistemi” ise “internet” olarak adlandırılmıştır. Araştırma sonucu geliştirilen protokoller sistemi ise, “Transmission Control Protocol-TCP” ve Internet Protocol-IP” adı altında ilk iki protokol ortaya çıktıktan sonra “TCP/IP Protokol İkili” olarak adlandırılır olmuştur.

1986 yılında, ABD Ulusal Bilim Vakfı (National Science Foundation-NSF), bugün bile internet için önemli bir iletişim servisi omurgası olan NSFNET’in oluşumunu başlatmıştır. Daha sonra, Amerikan Uzay ve Havacılık İdaresi (NASA) ile Enerji Bakanlığı da NSINET ve ESNET’i oluşturarak ek omurga işlemlerine katkıda bulunmuşlardır. Avrupa’da da NORDUNET ve çok sayıda ağ üzerinde yüz binden fazla bilgisayara bağlantıyı sağlayan diğerleri önemli uluslararası omurgalar arasında yer almışlardır.

İnternet için “bölgesel” düzeydeki destek çeşitli konsorsiyum ağları; “yerel” düzeydeki destek ise araştırma ya da eğitim kurumları aracılığıyla sağlanmıştır. ABD’de bu desteğin çoğu federal hükümet ya da eyalet hükümetleri tarafından verilmiş ancak önemli bir bölümü de bilgi ve iletişim teknolojileri endüstrisi tarafından sağlanmıştır. Avrupa’da ve diğer ülkelerde ise bu destek, uluslararası işbirliği girişimleri ve ulusal araştırma kuruluşları aracılığıyla sağlanmıştır.

TCP/IP protokol çiftinin yaklaşık 100 protokolünün hem kamuda, hem de ticari alanda uygulamaları 1980’li yıllarda mümkün hale gelmiştir. 1990’lı yılların başında ise, “Open Systems Interconnection-OSI” protokol uygulamaları başlatılmış ve 1991 yılının sonunda internet, 4 milyonun üzerinde kişinin kullandığı 700.000 host bilgisayara hizmet veren yaklaşık 40 ülkede 5000’den fazla ağı içerecek şekilde büyümüştür.

Söz konusu gelişim sürecinde bu noktada, internetin yönetilme biçimi ve alan isimleri sistemini de kısaca özetlemek gereklidir. Bu açıdan bakıldığında, internetin

gelişiminde Dr. Jon Postel'in katkısının oldukça fazla olduğu görülür. ABD'de ARPANET'i geliştirme çalışmalarının Los Angeles Kaliforniya Üniversitesi'ne (University of California at Los Angeles-UCLA) ihale edilmesiyle, o zamanlar lisans öğrencisi olan Dr. Jon Postel tarafından, kullanıcı isim ve adreslerinin bir listesi ile ARPANET araştırmacıları tarafından hazırlanan dokümanların (bugün RFCs - Request for Comments- olarak bilinir) bir listesi oluşturulmaya başlanmıştır⁸. Dr. Postel, UCLA'dan Güney Kaliforniya Üniversitesi (University of Southern California-USC) Bilgi Bilimleri Enstitüsü'ne (Information Sciences Institute-ISI) gittikten sonra da, DARPA ile sözleşme yaparak, tahsis edilen internet sayılarının ve isimlerinin listelerini oluşturmaya devam etmiştir. DARPA ile yaptığı sözleşme uyarınca, Dr. Postel ayrıca, protokol geliştiricileri tarafından kullanılması hedeflenen bir teknik parametreler listesi yayımlamıştır. Nihayetinde bu fonksiyonların bir araya gelmesiyle İnternet Tahsisli Sayılar Otoritesi (Internet Assigned Numbers Authority-IANA) oluşmuş ve Dr. Postel uzun bir dönem bu kurumun başkanlığını yürütmüştür.

İnternet, 1980'li yılların başlarına kadar DARPA tarafından idare edilmiş ve öncelikle araştırma amaçlı kullanılmıştır. Ancak, isim listesi oluşturma işi giderek yoğunluk kazanınca, sürecin daha kolay ilerlemesi için **Alan İsimleri Sistemi (Domain Name System-DNS)** geliştirilmiştir. Dr. Postel de, DARPA bünyesinde, DNS tarafından kullanılacak teknoloji ve uygulamaları oluşturma ve geliştirme çalışmalarına katılmıştır. 1990 yılından itibaren de ARPANET artık tamamen devre dışı kalmıştır.

ABD'nde temel bilimsel araştırma, mühendislik ve eğitim faaliyetlerini destekleyen ve teşvik eden; ayrıca, araştırma ve eğitim kurumlarına bağlantı kuracak bilgisayar ağlarını temin etmekle görevli bir kurum olan Ulusal Bilim Vakfı (NSF), 1991-92 yıllarında, internet altyapısının askeri olmayan kısmının yönetimine parasal destek sağlama ve koordine etme yükümlülüğünü üstlenmiştir. NSF, alan ismi kayıt hizmetleri de dahil olmak üzere, bu altyapı hizmetlerinin çeşitlendirilmesini sağlamak

---

⁸ White Paper.

üzere rekabetçi yaklaşımlar getirmiştir. 31 Aralık 1992 tarihinde, NSF, bu hizmetlerin alan ismi kayıtlarını da içine alan bir bölümü için Network Solutions Inc. (NSI) ile bir işbirliği anlaşması yapmıştır. O tarihten beri NSI, internet alan ismi sisteminin kayıt, koordinasyon ve bakım gibi ana fonksiyonlarının yerine getirilmesi işinin idarecisi olmuştur. NSI, jenerik birinci derece alanında (generic top level domains-gTLDs) alan isimlerini “**ilk gelen-ilk alır**” kuralına göre kayıt etmiş, ayrıca alan ismi servis sağlayıcılarının Internet Protocol-IP numaraları ile alan isimlerini birbirine bağlayan bir “**directory**” ile internet kayıtlarına ait resmi bir veri tabanı oluşturma çalışmalarını da sürdürmüştür.

ABD Kongresi, 1992 yılında NSF'ye ağ üzerinde ticari faaliyetlere izin vermesi hususunda yasal bir yetki vermiştir. Böylece, yeni oluşan ticari ağ servis sağlayıcıları bugünün internetinin gelişiminde önemli yapıtaşları arasında olmuştur.

II.3. Alan İsimleri Sistemi⁹

Alan isimleri sistemi internette kullanıcıların dolaşım yeteneklerini kolaylaştıran merkezi bir fonksiyon hizmetini görmektedir. Bu ise iki bileşenin yardımı ile yerine getirilir: **alan ismi (domain name)** ve buna karşı gelen **İnternet Protokol (IP) numarası**. Alan isimleri kullanıcılara bir anlam ifade eden, hatırlanması ve belirlenmesi kolay kısaltmalardan oluşan internet adresleridir. “www.wipo.int” buna örnek olarak verilebilir. IP sayısı ise, uluslararası telefon numarası, örneğin 192.91.247.53 gibi, sayısal bir adrestir. Geniş veri tabanlarında (registry), alan isimleri ile bunların karşılığı olan IP sayısal adreslerinin bir listesi yer alır. Bu veri tabanları, alan isimleri ile bu isimlere karşı gelen IP sayısal adreslerinin eşleştirilme fonksiyonunu yerine getirirler. İnternet kullanıcısı bir alan ismini bilgisayarına yazdığı zaman, internet yazılımı (software) otomatik olarak bu alan ismini IP sayısal adresine

⁹ “Issues Relating to Trademarks and Internet Domain Names”, WIPO Consultative Meeting on Trademarks and Internet Domain Names, First Session, May 26 to 30, 1997, Geneva, http://www.wipo.org/eng/internet/domains/tdn/cm/cm_i_2.htm

dönüştürür, ilgili servis sağlayıcı (server) ile bağlantı kurar ve alan ismine karşı gelen ana sayfa bilgisayarda görünür.

WIPO ana sayfası alan ismi “**http://www.wipo.int**” dir. Her bir alan ismi mutlaka bir ön ek ile beraber kullanılmalıdır. Örneğin, “**http://www.**” ön ekinde “**http**” internet protokolünü ya da yazılımını; “**www**” birtakım tekniklerin kullanımı ile dünyanın herhangi bir yerindeki bilgiye erişme yöntemini ifade etmektedir. Böylece, bilgisayara “**http://www.wipo.int**” yazıldığı zaman WIPO’nun ana sayfası ekranda görünmektedir.

Alan ismi en az iki kısımdan oluşmak zorundadır: bir “**birinci-derece alan ismi**” (**top level domain-TLD**) ve bir “**ikinci-derece alan ismi**” (**second level domain-SLD**). Alan isimlerinin “dereceleri” sağdan sola doğru sayılmaktadır.

w w w . w i p o . i n t
SLD TLD

“wipo.int” alan isminde “int” birinci-derece alan ismidir (TLD). Birinci-derece alan isimleri sınırlı sayıda dır. “wipo” ikinci-derece alan ismidir (SLD). Her bir TLD için sınırsız sayıda SLD olabilir, ancak her bir TLD için belirli bir SLD’den sadece bir tane vardır.

Birinci-derece alan isimleri iki kategoriye ayrılmıştır: Jenerik birinci derece alan isimleri (**generic top level domains-gTLDs**) ve ülke kodu birinci derece alan isimleri (**country-code top level domains-ccTLDs**). Mevcut durumda yedi adet gTLD vardır, ancak bunlardan üç adedi, “**.com**”, “**.net**” ve “**.org**” olmak üzere, kişilerin veya kurumların kullanımına açıktır. Diğer dört adet gTLD ise, “**.int**”, “**.edu**”, “**.gov**” ve “**.mil**”, sadece belirli kriterleri sağlayan kurumlara tahsis edilmektedir¹⁰.

¹⁰ **ISO 3166 ülke kodu (ccTLDs)**: 243 adet iki harfli ülke kodu TLD’leri vardır (örneğin, .fr Fransa’yı, .ch İsviçre’yi ve .tr Türkiye’yi belirtir). Ülkeden ülkeye politikalar değişmekle beraber, ülke kodu TLD’inde bir alan ismi elde etmek için belirli bir ülkede varlık göstermek zorunludur.

“gTLD”lerin çoğu küresel bir işleve sahiptir, bu nedenle de iki ya da daha çok ülkede faaliyet gösteren ya da göstermeye niyeti olan kuruluşlara verilirler. Günümüzde, “.com”, “.edu”, “.net” ve “.int” en çok kullanılan “gTLD”lerdir. Ticari kuruluşlar için ise hiç şüphesiz ki “.com”, dünyada en fazla aranan ve ticari değer ifade eden TLD olmuştur. Dolayısıyla, alan ismi ihtilaflarının bir çoğu “.com” TLD’si içinde ortaya çıkmıştır.

Fonksiyonel olarak gTLD ile ccTLD arasında hiçbir fark yoktur. ccTLD içinde tahsis edilmiş bir alan ismi, bir gTLD içinde tahsis edilmiş bir alan ismi gibi aynı bağlantıyı sağlar. gTLD’lerin herkese açık, ccTLD’lerin ise kısıtlı olduğu gibi bir düşünce yanlıştır. Daha önce de belirtildiği gibi, kullanımında herhangi bir kısıt olmayan açık gTLD ve ccTLD’ler ile kullanımı belirli kriterlere bağlı gTLD ve ccTLD’ler bulunmaktadır.

gTLD’lerin en önemli özelliği “dümdüz” bir yapıya sahip olmalarıdır; bu nedenle TLD’nin solunda yer alan bilgi, alan ismi sahibinin kimliğini belirleyen tek bir kelime olmaktadır ki bu da SLD olarak tanımlanmaktadır. Bu durumun aksine ccTLD’ler ise, alan isimlerini daha karmaşık ve uzun hale getirmektedir. Bazı ülkelerde ikinci-derece alan isimleri gTLD’lerde kullanılan belirleyicilerden oluşabilmektedir; örneğin, “.com.uk”, “virgin.com.uk” gibi bir alan ismini ifade edebilmektedir. Bazı ülkelerde de, örneğin Kanada’da, eğer şirketin faaliyet alanı ulusal değilse ya da şirketi simgeleyen bir marka tescili yoksa o zaman şirketin bulunduğu bölge ya da eyaleti belirleyen bir SLD’nin bulunması gerekmektedir. Hatta, küçük işletmeler için eyalete ek olarak bir de ait olduğu belediyenin de temsil edilmesi gerekmektedir. Oysa, bir gTLD kullanıldığında alan ismi normal olarak iki bileşenden oluşmakta; örneğin

---

.com, .org, .net (gTLDs): Bu üç TLD sırasıyla ticari kuruluşlar, kar amacı gütmeyen organizasyonlar ve network olarak kaydedilmiştir. Bunlar “jenerik” (generic) olarak adlandırılırlar. Herhangi bir ülkeden herhangi bir kişi bu alan isimleri ile kayıt yaptırabilir.

.mil, .edu, .gov (gTLDs): Bu üç TLD, sırasıyla askeri, eğitim ve hükümet kurumları olarak kaydedilmiştir.

.int (gTLD): Bu TLD, kendi isimleri ya da kısaltılmış sembollerini SLD olarak kullanmak koşuluyla uluslararası antlaşma organizasyonları için ayrılmıştır (wipo.int gibi).

Vancouver'deki bir hukuk firması için "davis.vcn.bc.ca" yerine "davis.ca" alan ismi yeterli olmaktadır¹¹.

1995'in başlarında dünyada 100,000 civarında alan ismi var iken bu sayı, 1999 ortalarında yaklaşık olarak 7,2 milyona yükselmiştir. Bunlardan yaklaşık 1,8 milyonu ccTLD'ler içinde yer almaktadır. Haftalık yeni tescil edilen alan ismi ise 21,000 civarındadır¹².

Uluslararası kayıt kurumlarından biri olan NetNames Ltd. istatistiklerine göre Haziran 2000 tarihi itibarıyla, dünyada 18 milyon kayıtlı alan ismi olup bunlardan 9,5 milyonu adedi .com alanı içinde yer almaktadır¹³.

II.4. Alan İsimleri Sisteminin Gelişimi ve Yönetimi

İnternetin hızlı bir şekilde gelişimi ve kullanımının artarak ticaret, eğitim, iletişim gibi farklı alanlara da yönelmesi, kullanıcıların alan isimlerine talebini artırmış, bunun sonucunda da alan isimleri sisteminin idare edilmiş yöntemi dünyada son dönemde tartışılan önemli alanlardan biri olmuştur.

Her bir alan ismine karşı gelen tek bir IP numarası vardır. Her ne kadar ABD Hükümeti ile yapılan sözleşme 1998 yılında sona ermiş olmasına rağmen günümüzde de IANA, bölgesel IP numarası kayıt kurumlarına (Regional Internet Registrars-RIRs) bu sayısal adresleri blok şekilde tahsis etmektedir. Dünyada üç tane RIRs vardır. Bunlar;

- **ARIN** (American Registry for Internet) : Kuzey Amerika, Güney Amerika, Güney Afrika ve Karaippler
- **RIPE** (Reseaux IP Europeens) : Avrupa

¹¹ "The International Internet Address and Domain Name System", Robert A.Fashler, September 10, 1997.

¹² "The Management of Internet Names and Addresses: Intellectual Property Issues", Final Report of the WIPO Internet Domain Name Process, April 30, 1999, <http://wipo2.wipo.int>

¹³ <http://www.domainstats.com>

- **APNIC** (Asia Pacific Network Information Centre) : Asya/Pasifik bölgesi

Büyük internet servis sağlayıcıları bu bölgesel kurumlara başvurarak IP sayılarını blok olarak alır ve daha sonra aldıkları IP sayısal adreslerini bu kez daha küçük servis sağlayıcılara ve nihai kullanıcılara tahsis ederler¹⁴.

II.4.1. Tarihsel Gelişim

Alan isimleri sistemi hiyerarşik bir yapıya sahiptir. Bölüm II.3'de de ifade edildiği gibi, sistem ilk olarak birinci-derece alanlara (TLDs), birinci-derece alanlar da ikinci-derece alanlara (SLDs) bölünmüştür. İki yüzden fazla ülke-kodu birinci-derece alanı (ccTLDs) her ülkenin kendi hükümeti ya da hükümetin uygun gördüğü bir özel kurum tarafından idare edilmektedir. Küçük bir set olan jenerik birinci-derece alanları (gTLDs) ise, herhangi bir ulusal kimlik taşımamaktadır; örneğin, “.com” ticari kullanıcılar için, “.org” ticari olmayan kuruluşlar için, .net network servis sağlayıcılar için oluşturulmuştur.

Mevcut TLD sınıflaması, 1980'lerde ABD'deki ARPA ve savunma amaçlı araştırma grupları için özel bir durumun ürünü olarak ortaya çıkmıştır¹⁵. Ancak, bu sınıflandırma şeması 1990'ların ortalarında internetin ticarileşmesi ve küreselleşmesi gerçeği karşısında hem hazırlıksız hem de uyumsuz bir hale gelmiştir.

İnternetin 1993-1996 yılları arasında hızla ticarileşmesi ve küresel olarak yaygınlaşması DNS yönetimi üzerinde muazzam bir baskı yaratmıştır. Özellikle .com alanı içindeki kayıt işlemlerinin kısa sürede beklenmedik ölçüde artması, bu

¹⁴ White Paper, “Statement of Policy on Management of Internet Names and Addresses”, United States Department of Commerce, June 5, 1998, http://www.ntia.doc.gov/ntiahome/domainname/6_5_98dns.htm

“Domain Name System Reform and Related Internet Governance Issues: A Consultation Paper”, prepared with the assistance of Omnia Communications Inc., [vysiwyg://37/http://e-com.ic.gc.ca/english/651d1.htm](http://37/http://e-com.ic.gc.ca/english/651d1.htm)

¹⁵ “Internet Governance in Crisis: The Political Economy of Top-Level Domains”, Milton L. Mueller, USA, http://www.isoc.org/whatis/conference/inet97/proceedings/B5/B5_1.HTM

işlemlerin ücretsiz yapılmasını öngören internet politikasını zorlar hale gelmiştir. Aylık olarak 1993 yılında .com alanı bünyesinde 4.000 alan ismi tahsisi yapılırken, bu rakam 1996 yılında 45.000 civarına yükselmiştir.

gTLD'lerin kayıt ve dağıtım işlemleri, ABD Ulusal Bilim Vakfı (NSF) tarafından 1 Mart 1993 tarihinde beş yıl süre ile Network Solutions Inc. (NSI- NSI tarafından işletilen kayıt kurumu InterNIC adını taşıyır) şirketine verilmiştir. Bu süre Mart 1998'de sona erecek iken daha sonra Eylül 1998'e kadar uzatılmıştır. Benzer şekilde IP numaralarının tahsisi de DARPA aracılığı ile finanse edilen IANA tarafından yapılmaktaydı. DARPA ile IANA arasındaki anlaşma da Eylül 1998 tarihinde sona ermiştir¹⁶.

İnternetin finansmanına yönelik olarak NSF tarafından NSI'ya, yapılan İşbirliği Anlaşması gereği, “.com”, “.org”, “.net”, “.edu” ve “.gov” birinci derece alanlarının idaresi için parasal destek verilmekteydi. Ancak, yukarıda da bahsedildiği gibi, zaman içerisinde ticari kurumların internete bağlanmasına da bağlı olarak internetin son derece hızlı bir şekilde büyümesi, işletme maliyetlerinin artmasına neden olmuş, bu durum ise NSF'nin bütçesini aşan fon ihtiyaçlarını gerektirmiştir. Bunun sonucunda, alan ismi kayıt hizmetlerinin maliyetini ABD Federal Hükümeti yerine internet kullanıcılarının karşılamaları uygun görülmüştür. Bunun üzerine NSF'nin de izniyle, NSI (InterNIC Kayıt Kurumu) 14 Eylül 1995 tarihinden itibaren, beş adet (“.com”, “.org”, “.net”, “.edu” ve “.gov” alanları) birinci-derece alanı altında yer alan ikinci-derece alan isimlerinin kayıt ve yenileme işlemlerinde, müracaat edenlerden ya da kayıt ettirenlerden doğrudan ücret tahsil etmeye başlamıştır. Böylece, bu ücretlerden sağlanan gelirin daha önce NSF tarafından verilen desteğin yerini alması hedeflenmiştir.

---

¹⁶ “The Domain Name System: Where Do We Go From Here?”, Committee on Science US House of Representatives Subcommittee on Basic Research Subcommittee on Technology Hearing Charter, March 31, 1998, http://www.house.gov/science/charter_br_03-31.htm

Ancak, InterNIC tarafından başlatılan bu uygulama internet kullanıcıları da dahil olmak üzere çeşitli kesimlerin tepkisine yol açmıştır. InterNIC'in bu tür bir işleme tek başına karar veremeyeceği ve konu ile ilgili tüm kesimlerin (kullanıcılar, servis sağlayıcılar, NSF ve diğer gruplar) dahil olacağı bir uzlaşma zemini oluşturulmasının gerektiği yönünde eleştiriler ve değerlendirmeler yapılmaya başlanmıştır. Bu tür eleştirilerin ve tepkilerin artması üzerine DNS'nin bu (NSI'nın sahip olduğu) tekelci yapısının değiştirilmesi ve rekabetçi bir yapıya kavuşturulması amacıyla çalışmalar başlatılmıştır. NSI ile IANA'nın ABD hükümet kurumları ile yaptıkları anlaşmaların 1998 yılı içerisinde son bulacak olması da bu çalışmalara ivme kazandırmıştır.

Bu tür bir değişime duyulan ihtiyacı aşağıdaki başlıklarda toplamak mümkündür¹⁷:

- Alan ismi kayıt işlemlerinde rekabetin olmaması nedeniyle ortaya çıkan yaygın memnuniyetsizlik,
- Marka sahipleri ile alan ismi sahipleri arasındaki ihtilafların artması ve bunların çözüm mekanizmalarının pahalı ve zor olması,
- Geleceklerini internetin gelişimindeki başarıya bağlayan birçok ticari kuruluşun daha resmi ve güçlü bir idari yapı istemeleri,
- İnternet kullanıcılarının ABD dışında yaşayan kesiminin giderek artması ve bunların internetin koordinasyonuna katılmak istemeleri,
- Alan isimlerinin ticari değerinin giderek artması nedeniyle, yeni TLD'lerin oluşturulmasına ait kararın internet toplumunca resmi bir şekilde tanınmayan geçici komiteler ya da kişiler tarafından alınamayacağına ortaya çıkması,
- İnternetin ticari bir yapısı olması nedeniyle, ABD araştırma kurumlarının (NSF ve DARPA) internetin işletimini idare etme ve harcamalarını karşılama açısından yeterliliklerinin giderek azalması.

---

¹⁷ White Paper.

İnternet teknik toplumu birkaç yıl boyunca DNS'nin yönetim politikasını aktif bir şekilde tartışmıştır. Ocak 1996'da, ayrıcalıklı alanların seçiminin yapıldığı bir set içinde, alan ismi kayıt hizmetlerini sunan deneysel kayıt sistemleri geliştirilmiştir. Bu sistemler her ne kadar internet kullanıcılarının çok küçük bir kesimine hitap etmiş olsalar da DNS yönetiminin gelişimine büyük katkıda bulunmuşlardır.

İnternetin gelişiminde büyük emeği olan Dr.Postel, Mayıs 1996'da çok sayıda, ayrıcalıklı, rekabet edebilen birinci-derece alan ismi kayıt kurumları oluşturulması yönünde bir öneri getirmiştir¹⁸. Bu öneriye göre, rekabetçi bir ortamda sayısı 50'yi aşmayacak şekilde alan ismi kayıt kurumları oluşturulacak ve her bir kayıt kurumu, en fazla üç yeni TLD (bunların sayıları toplam 150 olacaktır) bünyesinde isim tahsisi yapmak üzere münhasır haklara sahip olacaklardır. Bu öneri bazı kesimlerden destek görürken, bazı kesimlerden özellikle internetin teknik toplumundan çok fazla eleştiri almıştır. Bu eleştirileri takiben rapor üzerinde çalışmalar yapılmış ve yeniden yayınlanmıştır. İnternet Topluluğu (Internet Society-ISOC) ilke olarak bu çalışmayı desteklemiş ve ufak tefek düzeltmelerin yapılmasıyla oluşturulan taslak metni Haziran 1996'da onaylamıştır.

DNS'nin değişimine ilişkin olarak bir fikir birliği oluşturulması amacıyla yapılan uzun müzakerelerin başarısız olması ve bir metin üzerinde uzlaşılabilmesi üzerine, IANA ve ISOC, DNS'nin yönetimine ait hususların bir çözüme ulaştırılması amacıyla, Kasım 1996 tarihinde bir **Özel Seçilmiş Uluslararası Komite (IAHC-International Ad-Hoc Committee)** oluşturmuştur. Bu Komiteye Dünya Fikri Haklar Teşkilatı (WIPO), Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU) ve Uluslararası Markalar Birliği de (INTA) katılmışlardır.

IAHC, DNS'nin yönetimine ilişkin olarak Şubat 1997'de bir plan yayınlamıştır. Bu planda **Jenerik Birinci Derece Alan İsimleri Mutabakat Metni** (Memorandum of Understanding on the Generic Top Level Domain Space of the Internet Domain

---

¹⁸ a.g.e.

Name System-gTLD-MoU)¹⁹ sunulmuş, başlangıç olarak yedi adet yeni gTLD yaratılmıştır. Bu yeni gTLD'lerin, **Kayıt Kurumları Konseyi** (Council of Registrars-CORE) olarak adlandırılan ve alan ismi kayıtlarını yapmak üzere yeni kurulacak olan özel kayıt kurumlarınca oluşturulan bir konsorsiyum tarafından ayrıcalık gözetmeksizin işletilmesi hedeflenmiştir.

Ad-Hoc Komite; CORE'un yanı sıra **Politika Danışma Organı** (Policy Advisory Body-PAB) ve **Politika İzleme Komitesi** (Policy Oversight Committee-POC) olmak üzere iki ayrı organ daha oluşturmuş; ayrıca, gerek bu organların yapısı ve işleyişi gerekse hem organların tabi olacağı kurallar, hem de ülkelerde alan ismi tahsisi yapan kurumların izleyebileceği ilkeler Mutabakat Metni'nde saptanmıştır. Bu Metin'de ayrıca, yeni tespit edilen TLD'ler ile SLD'ler arasında çıkabilecek uyuşmazlıkların çözümü konusunda WIPO bünyesindeki tahkim ve arabuluculuk sistemine atıfta bulunulmuştur (Bkz. Ek 2).

IAHC önerisi, internet toplumunun büyük ölçüde desteğini almakla beraber, özellikle yoğun ve hızlı teknoloji geliştirme ve uygulama prosedürü; internet mühendisliği çevrelerinin baskın rolü; iş çevreleri ile diğer internet ilgililerinden katkı ve katılımın eksikliği yönleriyle eleştiriler almıştır. Ayrıca, Planın internet kullanıcıları arasında hoşnutsuzluk kaynağı olan rekabet problemlerini çözmede başarısız olduğu ve marka sahiplerine de gereksiz engeller yarattığı şeklinde eleştiriler de yapılmıştır. Her ne kadar POC orijinal planı yeniden düzenleyerek önemli ölçüde bir esneklik göstermiş olsa da, öneri başlangıç eleştirilerinin üstesinden gelememiş, internet toplumunun önemli aktörleri IAHC sürecinin dışında kalmıştır.

İnternet alan isimleri sisteminin gelecekteki organizasyonu ve idaresi üzerindeki yoğun baskıların sonucunda (ve ayrıca, ABD Ulusal Bilim Vakfı'nın NSI ile yapmış olduğu sözleşme Eylül 1998'de sona ereceğinden), Temmuz 1997'de Clinton Yönetiminin "Elektronik Ticaret İçin Küresel Çerçeve-A Global Framework for

---

¹⁹ <http://www.gtld-mou.org>

Electronic Commerce” projesinin bir parçası olarak alan ismi sisteminin özelleştirilmesi, rekabetin artırılması ve uluslararası katılımın teşvik edilmesi amacıyla Ticaret Bakanı görevlendirilmiştir.

Ticaret Bakanlığı ile Ulusal Telekomünikasyon ve Bilgi İdaresi'nin (National Telecommunications and Information Administration-NTIA) girişimleri sonucu, 30 Ocak 1998 tarihinde bir “**Yeşil Kitap**” (Green Paper) yayınlanarak ilgili kesimlerin görüşüne açılmıştır. DNS'nin özel sektöre transferi; TLD'lerin tespiti, yenilerinin yaratılması; bunların SLD'ler ile ilişkisi; aralarındaki uyuşmazlıkların çözümü açısından “**İnternet İsim ve Adreslerinin Teknik Yönetimini Geliştirecek Bir Teklif**²⁰” olan Yeşil Kitap'ta ortaya konan yaklaşımda, daha önce Dr. Postel tarafından hazırlanan taslak plan ile IAHC gTLD-MoU önerilerinin dahil edildiği ifade edilmektedir.

Yeşil Kitap üzerinde yoğun tartışmalar yapılmış ve özellikle daha önce IAHC tarafından hazırlanmış olan ve CORE planı olarak adlandırılan sistem ile karşılaştırılmış ve bazı çevrelerce eleştirilmiştir. Eleştirilerin odak noktasını DNS'nin yönetilme biçimi ve alan ismi veri tabanlarının yönetim mekanizmaları oluşturmuştur²¹.

II.4.1.1. Yeşil Kitap ve CORE Önerileri

Yeşil Kitap'a göre, Yönetim Organı, bir yönetim kurulundan oluşmakta, bu kurulda bölgesel IP numaraları kayıt kurumlarından kişiler, İnternet Mimarisi Kurulu'nun üyeleri ve İnternet Kullanıcıları Birliği'nden üyeler bulunmaktadır. Bu yeni kar amacı gütmeyen kurum IANA'nın faaliyetleri de dahil olmak üzere internet DNS ile ilgili tüm konularla ilgilenmektedir. Buradaki eleştiri, internet ile ilgili kararlarda

²⁰ Green Paper, “A Proposal to Improve Technical Management of Internet Names and Addresses”, Discussion Draft, 1/30/98, <http://www.ntia.doc.gov/ntiahome/domainname/dnsdrft.htm>

²¹ “The Domain Name System: Where Do We Go From Here?”, Committee on Science US House of Representatives Subcommittee on Basic Research Subcommittee on Technology Hearing Charter, March 31, 1998, http://www.house.gov/science/charter_br_03-31.htm

uluslararası katkı ve yaygınlığı/etkinliği sağlamak için anlaşma temeline sahip mekanizmaları barındıran kurumların zaten uzun süredir mevcut olduğu ve yeni bir kuruma ihtiyaç bulunmadığı olmuştur.

CORE önerisine göre, DNS veri tabanları kayıtları çeşitli internet kuruluşlarından oluşturulmuş olan Politika İzleme Komitesi (POC) tarafından yönetilecektir. Buradaki eleştiri ise POC'nin son derece seçici olması ve internet yönetimi hususunda ilgili tüm tarafları temsil etmemesi şeklindedir. Ayrıca, CORE önerisinin IANA'nın faaliyetlerine yönelik hususlara değinmediği de belirtilmiştir.

Alan ismi veri tabanları kayıtlarının kontrol mekanizmalarına gelince, her iki öneri arasındaki farklılıkları anlamak için internet DNS'nin hiyerarşik yapısına yeniden dönmek gerekmektedir. DNS bünyesinde, en altta kayıt kurumları (registrar) adı altında müşterileri için alan isimleri veren kar amaçlı çalışan şirketler vardır. Onların üzerinde **“.com”**, **“.edu”** ve buna benzer tüm ulusal alan isimlerini veren gerçek veri tabanları (registries) bulunmaktadır. Bunlar alan isimlerinin asıl halkalarıdır. Mevcut durumda, alan isimlerini NSI (registrar) tahsis etmekte ve ayrıca **“.com”**, **“.edu”** ve **“.org”** alanlarının veri tabanlarını (registries) da idare/kontrol etmektedir. Bu alan isimlerini isteyen herkes NSI'ya başvurmak zorundadır.

Yeşil Kitap ve CORE önerileri arasındaki önemli farklardan biri, DNS'nin özel sektöre transferi yapıldıktan sonra kayıtlara ilişkin veri tabanını (registries) kimin ve hangi kuruluşun idare edeceği.

Yeşil Kitap, her bir veri tabanının (individual registry) kontrolünü birkaç tane kar amaçlı (for profit companies) şirkete bırakmayı önermektedir. Bu idare, **“.com”**, **“.edu”** ve **“.org”** alan isimlerinin NSI tarafından yürütüldüğü idari sisteme benzer bir şekilde yapılacaktır. Böylece, NSI ve diğer şirketler sahip oldukları veri tabanlarını kendileri yönetecekler ve alan isimleri tahsisinde de müşterileri için rekabet edeceklerdir. Müşteriler ise çeşitli kayıt şirketleri olacaktır.

CORE önerisi ise, ferdi veri tabanlarının (individual registry) tümünü içine alan ve kar amacı olmayan paylaşımlı bir veri tabanı (non-profit shared registry) oluşturmaktadır. Bu öneri ile, NSI, elinde bulundurduğu “.com”, “.edu” ve “.org” (bu kayıtlara ilişkin veri tabanları yeni oluşturulan kar amacı olmayan paylaşımlı veri tabanının bir parçası olacağından) veri tabanlarını devredecek ve sadece bir kayıt kurumu (registrar) olarak veri tabanı kontrol üstünlüğü olmaksızın diğer bütün kayıt kurumları ile (yaklaşık 100 adet) rekabet edecektir. CORE grubuna göre, veri tabanlarına kayıt işlemi daha çok idari bir işlem olduğundan ve müşteriler için bir katma değer yaratmadığından, veri tabanı kayıtlarının oluşumu aşamasında rekabete gerek yoktur. CORE’a göre “.com”, “.firm” gibi tüm birinci derece alan isimlerinin kontrolünü yapacak olan kayıt kurumu POC tarafından idare edilecektir.

Tablo 1’de Yeşil Kitap ve CORE önerisi arasındaki temel farklar detaylandırılmış olarak verilmektedir.

TABLO 1-Alan İsimleri Yönetiminde Temel Farklar²²

	Mevcut Durum	Yeşil Kitap	CORE Planı
Kendi kendine yönetim sistemine hemen geçiş	Hayır	Hayır	Evet
Sürekli devlet müdahalesi	Evet	Evet	Hayır
Tekeller yaratılması veya ortaya çıkması	Evet	Evet	Hayır
Uluslararası anlaşma zemini	Hayır	Hayır	Evet
Birinci Derece Alan İsimlerinde yapay sınırlandırma	Evet	Evet	Hayır
Kar amaçlı olmayan kayıt işlemi, kamu güveni	Hayır	Hayır	Evet
Yüksek fiyatlandırma potansiyeli	Evet	Evet	Hayır
Eşit katılımlı kayıt sistemi	Hayır	Evet	Evet
Rekabetin sağlanması	Hayır	Hayır	Evet
Kullanıcılar için isim hareketliliği	Hayır	Hayır	Evet
ABD kaynaklı IANA	Evet	Evet	Evet
Tek bir anlaşmazlıkların halli mekanizması	Hayır	Hayır	Evet
Devlet tarafından dikte edilen teknik standartlar	Hayır	Evet	Hayır
Yeni teknik standartların birleştirilmesi	Hayır	Hayır	Evet

Kaynak: CORE.

²² <http://www.gtld-mou.org/press/core-6.html>

II.4.1.2. Beyaz Kitap

Yeşil Kitap'ın yayınlanmasını müteakip ilgili kesimlerin görüşleri alınarak NTIA tarafından yapılan değerlendirme sonucunda, Ticaret Bakanlığı 5 Haziran 1998 tarihinde “**Beyaz Kitap**” olarak bilinen “**İnternet İsim ve Adreslerinin Yönetimine İlişkin Politika Tespiti**²³” konulu bir bildiri yayınlamıştır. Beyaz Kitap'ta, alan ismi sisteminin idaresinde, kar amacı gütmeyen (non-profit) bir özel kurumun oluşturulmasına aşağıdaki şekilde atıf yapılmaktadır.

“ABD Hükümeti, DNS'nin idaresinin özel sektöre devri için bir geçiş dönemini taahhüt etmektedir. Uluslararası kuruluşların kendi uzmanlık alanlarında yardım sağlayabilecekleri ve yeni kuruluşa danışmanlık yapabilecekleri bu safhada, ABD inanmaktadır ki, ülkeler bağımsızlık endişesini bir tarafa bırakarak ve uluslararası kuruluşlar da ulusların temsilcileri gibi davranmayarak İnternet isim ve adreslerinin idaresine katılacaklardır. Şüphesiz ki, her ülke kendi ccTLD'lerinin oluşturulması ve idaresi yetkisini elinde tutacak ve tutmaya da devam edecektir.”

Beyaz Kitap'ta DNS için öngörülen sistem 4 temel ilkeye dayanmaktadır:

- İstikrar (stability)

ABD Hükümeti, internetin istikrarının sağlanması amacıyla internet sayı ve alan ismi adreslerinin idaresindeki rolüne son verecektir. Yeni yönetim sisteminin getirilmesi, mevcut yürümekte olan işleri bozmayacak ya da ana sistemlerle (root systems) rekabet etmeyecektir. Geçiş dönemi esnasında ve daha sonra, internetin devamlılığının sağlanması bu DNS sisteminin birinci önceliği olacaktır. DNS'nin güvenliği ve güvenilirliği, istikrarı sağlayan önemli faktörler olacak ve yeni DNS sistemi getirilirken kapsamlı bir güvenlik stratejisi de oluşturulacaktır.

²³ White Paper, “Statement of Policy on Management Internet Names and Adresses”, United States Department of Commerce, June 5, 1998, http://www.ntia.doc.gov/ntiahome/domainname/6_5_98dns.htm

▪ Rekabet (competition)

İnternetin başarısı büyük ölçüde yeniliği teşvik eden ve bireysel özgürlüğü artıran bir sistem olmasından kaynaklanmaktadır. Mümkün olduğu ölçüde rekabeti ve tüketici tercihini destekleyen piyasa mekanizmaları, maliyeti düşürerek, yeniliği destekleyerek, çeşitliliği teşvik ederek ve kullanıcı tercihi ve memnuniyetini artırarak internetin yönetim biçimini daha da ileriye götürecektir.

▪ Aşağıdan yukarıya özel sektör koordinasyonu (private bottom-up coordination)

Yönetim fonksiyonlarının bir kısmı koordinasyon gerektirir ve bu tür durumlarda, sorumluluğun hükümet yerine özel sektöre verilmesi tercih edilir. Özel kesimin koordinasyon süreci genellikle hükümetlerden daha esnek olmakta ve internet ile internet kullanıcılarının değişen ihtiyaçlarının karşılanması hususunda daha hızlı hareket edebilmektedir. Özel sektör süreci, internetin günümüze kadar olan gelişimini de karakterize eden aşağıdan yukarıya doğru bir idare sistemini yansıtmaktadır.

▪ Temsil (representation)

Oluşturulacak yeni kurumun internet toplumunun tümünün yararına çalışması hedeflenmiş olup; DNS'nin idaresine yönelik eşit, dürüst ve geniş katılımlı politikaların geliştirilmesi, sayıları her geçen gün hızla artan ve yayılan internet kullanıcılarının tümünden alınacak görüşlere bağlı olacaktır. İdari yapı, interneti ve onu kullananların coğrafi ve fonksiyonel çeşitliliğini yansıtmalı, uluslararası katılımın sağlanacağı karar alma mekanizmaları oluşturulmalıdır.

Beyaz Kitap'ta, alan ismi sistemini idare edecek kurumun görevleri de şu şekilde belirlenmiştir:

1. IP sayılarının bölgesel kayıt kurumlarına (RIRs) blok olarak tahsisini yapmak ve bu alanda politika tespit etmek,

2. Resmi olarak yapılanmış internet ana servis sağlayıcı (root server) sisteminin işletimini izlemek ve yönlendirmek,
3. Ana sisteme eklenen yeni TLD'ler olması halinde belirlenen politikaları izlemek ve
4. İnternet üzerinde evrensel bağlantıyı temin etmek üzere, interneti ilgilendiren diğer teknik parametrelere ait işleri koordine etmek.

Yeni kurumun finansmanının ve devamlılığının; alan ismi veri tabanı kayıt kurumlarınca, bölgesel IP numaraları veri tabanları kayıt kurumlarınca ve Kurulca tanımlanmış diğer kuruluşlarca sağlanması açısından geçiş dönemini IANA personeli ile işbirliği halinde tamamlaması öngörülmektedir. Ayrıca kurumun, bölgesel IP numaraları veri tabanları ve alan ismi veri tabanları kayıt kurumları (registries), internet mühendisleri ve bilgisayar bilimcileri, alan ismi kayıt kurumları (registrars), ticari olan ve olmayan kullanıcılar, internet servis sağlayıcıları, uluslararası marka sahipleri, internet toplumunda uluslararası tanınmışlığa sahip internet uzmanlarının temsilcilerinden oluşması hedeflenerek dünya çapında bir katılıma sahip olması amaçlanmaktadır.

• Markalara İlişkin Hususlar

Beyaz Kitap'ta markalar ile ilgili hususlara da ayrıca yer verilmiştir. Kayıtlı alan isimlerini kapsayan ve araştırmaya açık veri tabanlarına, marka sahipleri ile alan ismi sahiplerinin giriş hakkı olması gerektiği vurgulanmıştır. Söz konusu veri tabanları sayesinde, marka sahibi ile alan ismi sahibi arasında bir ihtilaf ortaya çıktığı zaman, alan isminin kaydını yaptıran ile doğrudan teması mümkün kılacak gerekli bilgi elde edilebilecektir.

Bu noktada, bütün veri tabanları kayıtlarında aşağıdaki bilgilerin bulunması ve internete giriş yapan herkese açık olması kuralı benimsenmiştir:

- Kayıtların güncellenmesi ve bu hususta ilişkiye geçilebilecek adres,

- Alan ismine ait kayıt işlemlerinin tarihi sıralaması,
- Proses hizmeti için e-mail adresi,
- Alan ismi kayıt tarihi,
- Alan ismi verildikten sonra yapılan itiraz tarihleri ve
- Alan isminin kaydını yaptıranlar ile marka sahipleri arasındaki ihtilafların çözülmesi için gerekli olabilecek ve yeni kurum tarafından belirlenmiş diğer tüm bilgiler.

• Genel Politikalar

Diğer taraftan, ABD Hükümeti yeni kuruma aşağıdaki ilkelerin benimsenmesini tavsiye etmektedir:

1. Alan ismi kaydını yaptıranlar, kayıt ya da yenileme için bir kayıt ücreti ödeyecekler ve ihlale uğrayan alan ismini, veri tabanı kayıt kurumu, kayıt kurumu ya da servis sağlayıcının bulunduğu yerdeki yargı otoritelerinin yetkisine bırakmayı kabul edeceklerdir.
2. Alan ismi kaydını yaptıranlar, kayıt ya da yenileme esnasında, korsanlık ya da başkasının alan ismini kayıt ettirme gibi durumlarda, yeni kurum tarafından bu tür ihtilafların çözülmesi için belirlenecek alternatif anlaşmazlıkların halli sistemlerini ve bu sistemlerin bağlayıcılığını kabul edeceklerdir. Bütün kayıt kurumlarından da (registries, registrars) bu sistemlerce verilen kararlara uymaları istenecektir.
3. Alan ismi kaydını yaptıranlar, kayıt ya da yenileme esnasında, marka sahibince alan ismi olarak kullanılmakta olan tanınmış markaları hariç tutan yeni kurum tarafından belirlenecek süreçlere, bu süreçlerin başında veya sonunda uymayı kabul edeceklerdir.
4. Alan ismi kayıt anlaşmasında ya da yeni kurumun çalışması esnasında, ulusal yasalarla marka sahibine ya da alan ismi kaydı yaptıranlara verilen haklar sınırlanmayacaktır.

Beyaz Kitap'ta, yukarıda belirlenen hedeflerin bir bölümünün ABD Hükümetince, bir bölümünün de özel kesim tarafından yerine getirilmesi öngörülmektedir. Bu amaçla, örneğin kar amacı gütmeyen yeni kurum özel kesimce kurulacak ve kendi Kurulunu seçecektir. ABD Hükümeti ile yeni kurum arasında halen IANA'nın yürütmekte olduğu faaliyetlerin transferiyle ilgili olarak bir anlaşma yapılmalıdır. NSI ve ABD Hükümeti arasında, birçok kayıt kurumu ile beraber NSI'nın piyasa koşullarında rekabet edebilir bir yapıya dönüşümünün kuralları ve koşullarının yer alacağı bir anlaşma yapılması bir zorunluluktur. ABD Hükümeti ile yeni kurum arasındaki ilişki, DNS'nin yönetiminin özel sektöre devrini ve yönetim fonksiyonlarının transferini teşvik etmelidir.

ABD tarafından yayınlanan Beyaz Kitap'ın önerilerinin dikkate alınması sonucunda, bir mutabakat metni ile Eylül 1998'de "**İnternet Tahsisli Sayılar ve İsimler Kurumu-Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICANN)**" adlı kurum kurulmuştur. Beş yıllık bir süre içinde gTLD'lerin kayıt ve dağıtım işlemlerini yürüten NSI, 30 Eylül 1998 tarihinden itibaren bu görevi ICANN'a devretmiştir. ICANN'ın kurulma hedefi NSI'nin tekelinde olan alan ismi tahsis işlemine rekabetin getirilmesini temin etmek olarak belirlenmiştir. Rekabetin tesisinin de ICANN tarafından bu işi yapabilecek kayıt kurumlarının belirlenmesi ve belli bir süre bu kurumların NSI ile birlikte çalışmasıyla sağlanması hedeflenmiştir. Bu süre iki yıl olarak belirlenmiş ve 30 Eylül 2000 tarihinde sona ermesi hedeflenmiştir.

• WIPO'ya Verilen Görev

Beyaz Kitap'ta Ticaret Bakanlığı, ayrıca, WIPO'dan alan isimleri ile markalar arasındaki anlaşmazlıkların çözümüne yeknesak bir yaklaşım getirecek tavsiyeler geliştirmesini talep etmektedir.

"ABD Hükümeti, marka sahiplerinin ve İnternet toplumunun marka sahibi olmayan üyelerinin katılımının sağlandığı dengeli ve şeffaf bir sürecin

başlatılmasını WIPO'dan talep etmek üzere uluslararası destek arayışına girecektir. WIPO'dan,

- *Korsanlık da dahil olmak üzere, marka/alan ismi anlaşmazlıklarına uygulanmak üzere yeknesak bir çözüm yönteminin oluşturulması amacıyla öneriler geliştirmesi,*
- *Jenerik birinci derece alanında tanınmış markaların korunması için bir yöntem oluşturması,*
- *Ulusal Bilimler Akademisi'ne bağlı Ulusal Araştırma Konseyi gibi bağımsız kuruluşlarca yapılan çalışmalar esas alınarak, yeni gTLD'lerin oluşturulması ve bunlarla bağlantılı anlaşmazlıkların halli mekanizmalarının marka ve fikri hak sahiplerini ilgilendiren etkilerinin değerlendirilmesi,*

talep edilmektedir. WIPO'nun bulguları ve önerileri, kayıt kurumu politikasını geliştirirken ve yeni gTLD'ler yaratırken değerlendirmesi amacıyla yeni oluşturulacak kurumun yönetim kuruluna iletilecektir.”

II.5. İnternet Tahsisli Sayılar ve İsimler Kurumu-ICANN

İnternet Tahsisli Sayılar ve İsimler Kurumu, internetin iş dünyası, teknik, akademik ve kullanıcı gruplarının geniş katılımıyla oluşturulmuş kar amacı gütmeyen bir özel sektör kuruluşudur²⁴.

ICANN, internetin istikrarını sağlamak; rekabeti tesis etmek; küresel internet toplumunun geniş temsilini sağlamak ve politikaları özel kesim aracılığıyla, aşağıdan yukarıya, mutabakat temelinde koordine etmek amaçlarına hizmet etmek üzere oluşturulmuştur.

---

²⁴ <http://www.icann.org>

ICANN'ın görevi, "interneti çalıştırmak" değil, aksine, merkezi bir koordinasyon gerektiren belirli teknik, idari ve politika geliştirme görevlerini koordine etmektir. İnternet alan isimleri sisteminin teknik yönetimini, IP adres alanlarının tahsisini, protokol parametrelerinin belirlenmesini ve internet ana servis sağlayıcı (root server) sisteminin idaresini koordine etmekle görevlendirilmiş olan ICANN, 30 Eylül 1998 tarihi itibarıyla resmi olarak göreve başlamış olup, kurulduğu andan itibaren Beyaz Kitap'ta belirlenen görevlerin tamamlanması ihtiyacı çerçevesinde sistematik olarak işler belirlemiş ve çalışmalara başlamıştır. 25 Kasım 1998 tarihinde ABD Ticaret Bakanlığı ve ICANN arasında bir "Mutabakat Metni"²⁵ imzalanmış ve böylece ICANN, ABD Hükümeti tarafından resmi olarak tanınmıştır.

II.5.1. ICANN Organizasyon Yapısı

Beyaz Kitap'ta DNS Kurumunda Temsil Edilme ile ilgili aşağıdaki paragraf yer almaktadır.

"Oluşturulacak yeni kurumun internet toplumunun tümünün yararına çalışması hedeflenmiş olup; DNS'nin idaresine yönelik eşit, dürüst ve geniş katılımlı politikaların geliştirilmesi, sayıları her geçen gün hızla artan ve yayılan internet kullanıcılarının tümünden alınacak görüşlere bağlı olacaktır. İdari yapı, interneti ve onu kullananların coğrafi ve fonksiyonel çeşitliliğini yansıtmalı, uluslararası katılımın sağlanacağı karar alma mekanizmaları oluşturulmalıdır."

Bu ilkeden hareketle kurulan ICANN üyelik sistemini temel alarak örgütlenmiştir. ICANN'ın üyelik sistemine, ABD Ticaret Bakanlığı ile imzalanan "Mutabakat Metni"nde atıf yapılmıştır. Mutabakat Metni'nde ICANN üyeliğine ilişkin olarak;

"8. Özel sektör DNS yönetim kurumunun yapısı içinde, internet ve kullanıcılarının küresel ve fonksiyonel çeşitliliğinin temsilini ve geçerliliğini"

²⁵ "Memorandum of Understanding Between the US Department of Commerce and Internet Corporation for Assigned Names and Numbers" <http://www.ntia.doc.gov/ntiahome/domainname/icann-memorandum.htm>

güçlendirecek uygun üyelik mekanizmalarının tasarlanması, geliştirilmesi ve denenmesi amacıyla çalışmalar yapılması”

gereği yer almaktadır.

ICANN yönetiminin hukuki dayanağı 6 Kasım 1998 tarihinde yayımlanan Yönetmeliktir (Original Bylaws). Bu Yönetmelik on kez değişikliğe uğramış olup, son olarak 16 Temmuz 2000 tarihinde revize edilmiştir²⁶. ICANN Yönetmeliğinde, kurumun çalışma yöntemi, Yönetim Kurulunun oluşumu ve yapısı, destek kuruluşları ve yardımcı komitelerin oluşumu ve görevleri ile bütçeye ilişkin hükümler yer almaktadır.

ICANN organizasyon yapısında²⁷ en başta bir Yönetim Kurulu ve onun altında; Temsili Üyelik (At Large Membership), Alan İsmi Destek Kuruluşu (Domain Name Supporting Organization), Adres Destek Kuruluşu (Address Supporting Organization) ve Protokol Destek Kuruluşu (Protocol Supporting Organization) olmak üzere 4 ana birim bulunmaktadır. Temsili Üyelik sisteminden 9 (At-Large) ve diğer Destek Kuruluşlarından her birinden 3 üye (toplam 9) olmak üzere toplam 18 kişi Yönetim Kurulu'na seçilmektedir. ICANN Yönetim Kurulu Başkan ile birlikte 19 yöneticiden oluşmaktadır.

Başlangıç aşamasında Kurucu Yönetim Kuruluna seçilmiş olan 9 Yöneticisi bir yıl süreyle hizmet verecekler ve bu sürenin sonunda Temsili Üyelik sistemi ile seçilmiş yöneticilere bu görevi devredeceklerdir. Nitekim, Kasım 1999 başlarında, ICANN Kurucu Kurulunun 9 üyesine, ICANN'ın üç destek kuruluşu tarafından seçilmiş yeni 9 üye katılmıştır. Buna ek olarak, ICANN 2000 yılı başlarında, Kurucu Yönetim Kurulunun seçilmiş 9 yöneticisi ile yer değiştirecek yeni yöneticileri seçmekle sorumlu olacak olan Temsili Üyelik (At-Large Membership) sistemini getirmiştir. Ekim

---

²⁶ <http://www.icann.org/general/bylaws.htm>

²⁷ ICANN kurumsal şema için bkz EK 3.

2000 tarihinde, 5 yöneticinin seçilmesi amacıyla geniş katılımlı seçimin ilk aşaması gerçekleştirilecektir.

II. 5.1.1. ICANN Üyelikleri ve Destek Kuruluşları:

ICANN Yönetmelikleri (Bylaws) üyelik karakterine sahip 4 kurumsal birim yaratmaktadır. Bu birimlerden 3 tanesine “**Destek Kuruluşları-Supporting Organizations (SO)**” adı verilmiş ve “Alan İsimleri”, “IP Adresleri” ve “Protokoller” için ayrı ayrı olmak üzere politika geliştirme ve uyumlaştırma mekanizmaları üzerinde çalışmaları hedeflenmiştir. Dördüncü birim, bütün internet kullanıcılarının yeterli şekilde temsilini sağlamak üzere oluşturulan “**Temsili Üyeliktir (At Large membership)**”.

Her bir yardımcı kurum ICANN yöneticilerinden üç tanesini belirlerken Temsili üyeler 9 tanesini belirlemektedirler. ICANN Yönetim Kurulu, hem internetin varolan geleneği hem de Beyaz Kitap'ın rehberliği ile uyumlu olmak üzere, bu dört üyelik organının tümü için aşağıdan yukarıya ve kendiliğinden yönetim ilkelerine sadık kalmak amacıyla internet toplumu ile yakın bir şekilde çalışmaktadır. Ağustos 1999'da, her bir Destek Kuruluşunun oluşumu ve kendi yönetimine ilişkin belgeler sunulmuş ve öneriler kabul edilmiştir.

Temsili Üyelik oluşumu için Ocak 1999 tarihinde ICANN, **Üyelik Danışma Komitesini (Membership Advisory Committee-MAC)** kurmuş ve üyelik politikası ile yöntem konularında tavsiyeler talep etmiştir. MAC'ın hazırladığı son rapor Mayıs 1999 tarihinde Berlin'de yapılan toplantıda sunulmuştur. Bu toplantıda, Temsili üyeliğin oluşumunu yönlendirmek üzere 4 temel kural kabul edilmiştir:

1. “üyeler” gerçek kişilerden oluşacak ve sadece “üyeler” temsili yöneticiler için oy verebileceklerdir.
2. Temsili yöneticiler için seçim süreci, edinilen deneyimlerin sonucunda yeniden düzeltmeler yapılmasına izin vermek amacıyla birkaç evrede yapılacaktır.

3. Temsili yöneticiler, internet kullanıcı grubunu farklı coğrafi bölgelerde ve geniş bir şekilde temsil edebilir olacaktır.
4. Temsili üyeliğin maliyeti, temsili üyelerce belirlenecektir.

• ICANN Temsili (At Large) Üyelik Yapısı:

ICANN Temsili Üyeliği (At-Large Membership) programı, bütün dünyadaki internet kullanıcılarının, internet alan isimleri ve sayıları sistemi için ICANN'ın teknik politikalarının oluşturulması sürecinde seslerini duyurmalarını sağlayacak bir araç olarak tasarlanmıştır.

Temsili üye seçimleri için 1999 ve 2000 yıllarında yapılan planlama esnasında, internet toplumunun birçok üyesi, ICANN'ın teknik koordinasyon fonksiyonları ve alan ismi politikası konularında yeterli olan ve Temsili üye olmak için müracaat edecek ancak birkaç kişinin olabileceğini belirtmişlerdir. Kasım 1999'da, seçim süreci başlamadan önce en az 5000 üye için talep yapılmasına ilişkin projeksiyon Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır. Üyelik için başvurular 25 Şubat-31 Temmuz 2000 tarihleri arasında kabul edilmiş, ancak bu alandaki kayıtlar başlangıç tahmininin 30 kat fazlasına ulaşmıştır. İlk aşama olarak Temsili üyeler ICANN Yönetim Kurulu'nun 5 üyesini (dünya genelinde her coğrafi bölgeden 1 tane olmak üzere) seçeceklerdir. Seçim elektronik ortamda ve 1-10 Ekim 2000 tarihleri arasında yapılacaktır.

Bölgeler itibariyle toplam üye aday kayıtları;

-Afrika	787
-Asya/Avustralya/Pasifik	93.782
-Avrupa	35.942
-Latin Amerika/Karayipler	6.486
-Kuzey Amerika	21.596

olmak üzere 158.593 olmuştur.

ICANN Temsili seçim sürecinin sonraki aşaması, aday belirleme fazıdır. 1 Ağustos 2000 tarihinde **Aday Belirleme Komitesi (Nominating Committee)**, Ekim seçiminde oy verilecek 18 adayın ismini belirlemiştir²⁸. Bu isimler belirlenirken kişilerin internetin oluşumunda aldıkları görevler, alan isimleri ve IP adres sistemine yönelik özel deneyimleri, uluslararası ve/veya çok yönlü kültürel ortamlardaki deneyimleri, tahsil durumları, vb. pek çok kriter birarada ele alınarak değerlendirme yapılmıştır. Bölgeler itibariyle, Afrika'dan 2, Asya/Pasifik bölgesinden 4, Avrupa'dan 5, Latin Amerika'dan 3 ve Kuzey Amerika'dan 4 aday ismi belirlenmiştir.

Ağustos ayı boyunca da, üyeler arasından adaylar belirlenecek ve bu belirlemede kendi bölgesindeki üyelerin % 2'sinin ya da en az 20 üyenin (hangisi daha fazla ise) desteğini alan her kişi oy pusulasında yer alabilecektir.

31 Temmuz 2000 tarihi itibariyle kayıt yaptıranlar e-mail aracılığı ile bir password ve posta aracılığıyla da bir PIN mektubu alacaklardır. PIN mektubu ulaşır ulaşmaz üyeliğin aktif hale getirilmesi gerekmektedir²⁹.

Temsili Seçim Takvimi şu şekildedir:

- Oy pusulasında yer alacak adayların (İsim Belirleme Komitesince seçilen 18 kişi ve üyeler arasından belirlenecek adaylar) belirlenmesi (1-31 Ağustos 2000)
- Oy vereceklerin eğitimi ve diyalog süreci (1-30 Eylül 2000)
- Temsili Üyeler tarafından oylama (1-10 Ekim 2000)
- Sonuçların duyurulması.

Ekim seçiminden sonra, ICANN, bir Temsili üyelik programı çalışmasını başlatacak ve yönetecektir. 2001 ortalarında tamamlanacak bu çalışmada, Temsili

---

²⁸ <http://www.icann.org/nomcom>

²⁹ <http://members.icann.org/nom.html>

üyelik süreci ile ilgili edinilen deneyim incelenecek ve sonraki süreçler için yönlendirme yapılacaktır.

• **ICANN Destek Kuruluşları (Supporting Organizations-SO):**

ICANN Destek Kuruluşları, uzmanlık konuları bulunan ve üyelik temeline sahip birimlerdir. Uzmanlık alanlarına göre üç gruba ayrılmışlardır:

1. IP Adresleri Destek Kuruluşu (Address Supporting Organization-**ASO**) IP Adresleri Destek Kuruluşu, adından anlaşılacağı üzere, IP adreslerine ilişkin politikaları belirleyen bir birimdir.
2. Alan İsimleri Destek Kuruluşu (Domain Name Supporting Organization-**DNSO**) Alan İsimleri Destek Kuruluşu, internet alan isimleri sistemine ilişkin çalışmalar yapmaktadır.
3. Protokol Destek Kuruluşu (Protocol Supporting Organization-**PSO**) Protokol Destek Kuruluşu, bilgisayarlar arasındaki bilgi alış verişine izin veren ve internet üzerinden iletişimi sağlayan teknik standartları kolaylaştırmak amacıyla internet protokol numaraları üzerinde çalışmaktadır.

Her bir SO, kendi organizasyonu yapmakta ve kurallarını belirlemektedir. Ayrıca, kamuoyunun görüşlerini ve değerlendirmelerini yansıtan bir çalışma yöntemini kullanarak, dünyada tek ve bölgelerini iyi temsil eden kişiler sayesinde gerçek anlamda temsili bir yapıda hizmet vermektedirler.

• **ICANN Danışma Komiteleri (Advisory Committees):**

ICANN Yönetim Kurulu'nca oluşturulan Danışma Komiteleri aşağıda verilmektedir:

1. Üyelik Danışma Komitesi (Membership Advisory Committee-**MAC**): Üyelik Danışma Komitesi, ICANN Yönetim Kuruluna 19 üyenin seçimini sağlayacak üyelik yapısına ilişkin öneriler sunmakla görevlidir.
2. İdari Danışma Komitesi (Governmental Advisory Committee-**GAC**): İdari Danışma Komitesi, ülkelerin hükümetleri, çok uluslu kuruluşlar ve uluslararası antlaşma kuruluşları tarafından atanmış temsilcilerden oluşmaktadır. Komitenin görevi, hükümetlerin görüşlerini ICANN Yönetim Kuruluna sunmaktır. GAC, hükümetlerin ilgi ve uğraş alanlarını tüketicilerin ilgi alanlarını da içerecek şekilde tartışma zemini yaratan bir forum gibi çalışmaktadır. Danışma Komitesi olduğu için GAC, ICANN için çalışmak ya da ICANN'ın faaliyetlerini kontrol etmek gibi herhangi bir yasal güce sahip değildir. Bununla birlikte GAC, bulgularını ve tavsiyelerini ICANN Yönetim Kuruluna bir raporla bildirmektedir.
3. Ana Server Sistemi Danışma Komitesi (Root Server System Advisory Committee): Ana Server Sistemi Danışma Komitesi, alan isimleri sisteminde ana isim sağlayıcıların çalışması ile ilgili olarak Yönetim Kuruluna öneriler sunmakla görevlidir. Host donanım kapasiteleri, işletim sistemleri ve isim sağlayıcı yazılım tipleri, network bağlantıları ve fiziki çevreyi de içine alan ihtiyaçlara yönelik olarak çalışmalar yapmaktadır. Komite ayrıca, ana isim sağlayıcı sistemin güvenlik konularını inceleyecek ve tavsiyelerde bulunacaktır. Komitenin bir diğer görevi de, ana isim sağlayıcıların sayılarını, buldukları bölgeleri ve dağılımlarını incelemek ve gözden geçirmek olarak belirlenmiştir.

II.5.2. ICANN Kayıt Kurumu Akreditasyon Politikası

ICANN'ın kuruluşunu müteakip ilk işi, internetin ve alan isminin devamlılığını sağlayacak rekabetçi bir alan ismi kayıt sistemine geçişi temin edecek kayıt kurumu akreditasyon prosedürünü oluşturmak ve yürütmek olmuştur.

Bu amaçla, Şubat 1999'da ICANN, “.com”, “.net” ve “.org” alanları bünyesinde paylaştırılmış kayıt sistemi için kayıt kurumlarının seçimi ve internet alan ismi kayıt kurumlarının (registrars) akreditasyonuna yönelik bir taslak ilkeler seti hazırlamış ve ilgili kesimlerin görüşlerine açmıştır. Kamuoyundan gelen görüşlerin değerlendirilmesi sonucunda 4 Mart 1999 tarihinde Singapur'da yapılan Yönetim Kurulu toplantısında **“Kayıt Kurumu Akreditasyon Politikası Bildirisi (Statement of Registrar Accreditation Policy)”³⁰** kabul edilmiştir. Bu Bildiri, WIPO tarafından hazırlanan Ara Rapor'da yer alan önerilerle uyumlu ve koordineli bir dizi tedbir içermektedir. Bildiri, kamuoyundan gelen görüşlerle yeniden değerlendirilmiş ve nihayetinde 12 Mayıs 1999 tarihinde ilk **“Kayıt Kurumu Akreditasyon Anlaşması (Registrar Accreditation Agreement)”** kabul edilmiştir. Bu Anlaşma, daha sonra gözden geçirilmiş ve 4 Kasım 1999 tarihinde ICANN Yönetim Kurulu tarafından akredite edilmiş bütün kayıt kurumları için beş yıl yürürlükte olacak yeni **“Kayıt Kurumu Akreditasyon Anlaşması”³¹** onaylanmıştır. Anlaşma ICANN ile kayıt kurumu arasında imzalanmakta; kayıt kurumlarının akredite edilme koşulları, alan ismi kayıtları esnasında kayıt kurumlarının uyacakları kurallar, anlaşmazlıkların halline ilişkin yöntem, SLD kayıtlarının genel kullanıma açılma koşulları, akreditasyon ücretleri, vb. uygulama hükümleri getirilmektedir.

ICANN halen dönemler itibariyle kayıt kurumu akreditasyonu için başvuruları kabul etmekte ve akredite edilmek isteyen kayıt kurumları için ne sayı ne de zaman sınırlaması bulunmamaktadır.

II.5.2.1. Paylaştırılmış Kayıt Sistemi

Ekim 1998 tarihinde, ABD Ticaret Bakanlığı ve NSI, aralarındaki işbirliği anlaşmasını değiştirmiş ve bu değişiklik ile, **“Paylaştırılmış Kayıt Sistemi-Shared Registration System (SRS)”** oluşturulması kararlaştırılmıştır. İşbirliği Anlaşmasında

³⁰ http://www.icann.org/policy_statement.html

³¹ <http://www.icann.org/nsi/icann-raa-04nov99.htm>

SRS, “NSI’nın halihazırda veri tabanı idarecisi olarak yaptığı iş için gTLD’ler içinde kayıt hizmetlerini sağlayacak birçok kayıt kurumuna izin veren bir sistemi destekleyen bir protokol ve buna bağlı yazılım” olarak tanımlanmaktadır. Buna göre, sınırsız sayıda kayıt kurumu tek bir veri tabanını (registry) ortak bir şekilde kullanarak alan ismi kayıt işi için rekabet edecektir. Bu süreçte, NSI veri tabanı idarecisi olmaya devam edecektir.

ICANN 11 Mart-8 Nisan 1999 tarihleri arasında, **SRS Deneme Programına** katılacak beş kayıt kurumunu belirlemek için yapılan başvuruları kabul etmiştir. SRS Deneme Programının başlangıçta 26 Haziran 1999 tarihinde sona ermesi planlanmışken, bu süre birkaç kez uzatılmış ve nihai tarih 30 Kasım 1999 olarak belirlenmiştir.

8 Nisan 1999 tarihinden sonra ise ICANN, Deneme Programı sonrasında kayıt kurumu akreditasyonuna yönelik müracaatları kabul etmeye başlamış ve bugüne kadar 120’nin üzerinde kurumu akredite etmiştir³².

ICANN, 21 Nisan 1999 tarihinde, “.com”, “.org” ve “.net” alanları SRS Deneme Programına katılmak üzere beş kayıt kurumunu seçtiğini bildirmiştir³³. Bu kurumlar alan isimlerini kayıt etmek amacıyla NSI tarafından işletilen veri tabanına doğrudan giriş hakkına sahip olacaklardır. Ayrıca, bu beş kurum “.com”, “.org” ve “.net” alanlarında kayıtlı alan isimleri için başvuruları almak ve sonuçlandırmak yetkisiyle donatılmış olup kayıt hizmetlerinde NSI ile rekabet halinde çalışacaklardır.

Deneme Programı 26 Nisan 1999 tarihinde başlamış ve amacı, SRS sisteminin tam anlamıyla işlerliğini sağlamak için bu dönemde ortaya çıkabilecek teknik problemleri çözümlenerek olarak belirlenmiştir. Program 30 Kasım 1999 tarihi itibarıyla

³² <http://www.ican.org/registrars/accredited-list.html>

adresinde bütün kurumların listesine ulaşılabilir. 11 Ağustos 2000 tarihi itibarıyla, akredite edilmiş 59 kurum işler vaziyette olup akredite edilmiş 62 kurum henüz işlerlik kazanmamıştır. Ayrıca, 8 kurum Deneme Programı sonrası için uygun nitelikte görülmüş ancak henüz akredite edilmemiştir.

³³ Bu kayıt kurumları şunlardır: America Online, CORE (Internet Council of Registrars), France Telecom/Oleane, Melbourne IT ve register.com

sona ermiştir. Bu tarihten itibaren ICANN tarafından akredite edilmiş tüm kayıt kurumları serbest rekabet ortamında “.com”, “.org” ve “.net” birinci derece alanlarında ilk beş kurumla beraber kayıt işlemini yapmaya başlamıştır. NSI halen hem diğer kayıt kurumları gibi alan ismi tahsis etmekte hem de veri tabanı idareciliği görevini sürdürmektedir. Başlangıçta NSI'nın bu görevinin 30 Eylül 2000 tarihinde sona ereceği kararlaştırılmışken, 28 Eylül 1999 tarihinde ABD Ticaret Bakanlığı ile ICANN arasında yapılan anlaşma ile bu süre Kasım 2004 tarihine kadar uzatılmıştır³⁴.

II.5.3. Jenerik Birinci Derece Yeni Alanlar

ICANN Yönetim Kurulu, 16 Temmuz 2000 tarihinde Japonya'nın Yokohama kentinde düzenlenen toplantıda 1980'li yıllardan itibaren kullanılan birinci derece alan isimlerine yenilerini eklemeyi kararlaştırmıştır³⁵. 2001 yılında kullanıma açılması kararlaştırılan yeni alanlar için bir süreç başlatılmıştır. Bu süreç, yeni TLD'leri faaliyete geçirmek ve finanse etmek isteyen taraflara uygulanacaktır. ICANN bu hususta yapılan başvuruları inceleyecek ve sonraki müzakere süreci için başvurular arasından seçim yapacaktır. Başvurular 5 Eylül-2 Ekim 2000 tarihleri arasında kabul edilecek ve müzakereler 31 Aralık 2000 tarihinde sonuçlandırılacaktır.

Yeni gTLD'ler yaratılması hususu ilk olarak IAHC tarafından 1997 yılında önerilmiş, WIPO çalışmalarında özellikle fikri haklar alanında tartışılmış ve nihayet ICANN'ın kurulması ile ICANN bünyesinde oluşturulan Alan İsimleri Destek Kuruluşu -DNSO tarafından yoğun bir şekilde üzerinde çalışılmıştır.

DNSO, bu alanda iki öneri seti hazırlamıştır. Bunlardan ilki Nisan 2000'de ICANN Kuruluna sunulan yeni gTLD'lerin yaratılması hususudur. DNSO, yeni gTLD'lerin yaratılmasının;

³⁴ “Network Solutions, Department of Commerce and ICANN Reach Long-Term Agreements for Internet's Domain Name System” http://www.nsol.com/news/1999/pr_19990928.htm

³⁵ <http://www.icann.org/tlds/new-tld-resolutions-16jul00.htm>

- a) ilk aşama esnasında isim kayıtlarının sırasıyla yapılmasının desteklenmesi,
- b) fikri hak ihlallerine sebep olabilecek gTLD'lerin kullanımının azaltılması,
- c) yeni TLD'lerin ve DNS'nin tümünün teknik faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde kullanıcı güvenliğini sağlayacak gereksinimlerin karşılanması,

politikalarının uygulanmasına önem vererek sınırlı ve sorumlu bir anlayışla gerçekleştirilmesini önermektedir.

DNSO'nun ikinci önerisi ise Mayıs 2000'de Yönetim Kuruluna sunulan tanınmış markalar ve DNS işletimi hususudur. Bu hususta DNSO tarafından üzerinde uzlaşılan noktalar şunlardır:

- d) Tanınmış markalarla alan isimleri sistemini birbiriyle ilişkilendiren (henüz belirlenmemiş) bir mekanizma gereklidir.
- e) Dünya çapında tanınmış marka listesinin oluşturulmasına bu aşamada ihtiyaç görülmemektedir.
- f) Marka sahiplerine sağlanacak koruma, ne tür birinci derece alanların sisteme ekleneceğine bağlı olacaktır.

DNSO tarafından sunulan bu iki öneri seti ICANN tarafından 13 Haziran 2000 tarihinde kamuoyunun görüşüne açılmış ve sonunda 16 Temmuz Yokohama toplantısında karara bağlanmıştır.

Yeni birinci derece alanların yaratılması hususunda dünyada bir fikir birliği henüz oluşmamıştır³⁶. Bazı kurumlar yeni alanların kullanıcılar için karmaşaya yol açacağını, marka ihlallerini artıracaklarını, bazıları da internet adreslerinde markalı isimlerin yasa dışı kullanımını azaltacağını iddia etmektedirler. Web alan ismi kayıt kurumları ise yeni alanların yaratılmasını desteklemektedir. NSI, birinci derece alanlarda yeni isimlerin açılması ve böylece rekabetin yaratılması ile internetin daha

³⁶ "Internet Group Moves to Create New Domain Names", Caney D., http://dailynews.yahoo.com/h/nm/20000419/wr/tech_webdomains_5.htm

fazla kullanımının sağlanacağını ifade etmekte ve “.shop” ve “.banc” alanlarını önermektedir. İnternet alan ismi piyasasında % 80’den fazla paya sahip olan NSI, “.shop” alanının “.com” alanı gibi bu alanda kayıt yaptırmak isteyen herkese açık olabileceğini, “.banc” alanının ise sadece eğitim kurumlarıyla sınırlandırılan “.edu” alanı gibi sadece bankacılık faaliyetlerine ayırılabilceğini belirtmektedir³⁷. “.shop” veri tabanı idarecisinin Avrupa’da yerleşik ve ICANN tarafından akredite edilmiş kayıt kurumlarından oluşacak bir grup, “.banc” veri tabanı idarecisinin ise dünya bankacılık endüstrisi ile bağlantılı kar amaçlı olmayan bir grup olması önerilmektedir.

NSI ayrıca, ICANN’ın mevcut alan ismi anlaşmazlıklarının çözümü politikasının yeni alanlardaki çoklu şikayetlere de uygulanmasını ve “bazı marka sahiplerinin” yeni alanlarda kendi markalarını kayıt ettirme hakkını sağlayacak bir “ek süre” tanınmasını da önermektedir³⁸.

II.5.4. ICANN Anlaşmazlıkların Halli Politikası

Beyaz Kitap’ın yayınlanmasını müteakip, alan isimleri ile markalar hususunda ICANN’a sunulan WIPO Nihai Rapor’unda özellikle anlaşmazlıkların halli için yeni bir sistem önerisi getirilmiştir. Bu raporda, alan isimleri ile fikri haklar arasında çıkabilecek muhtemel sorunlar ve çözüm önerileri yer almış; “.com”, “.org” ve “.net” TLD’lerinde faaliyet gösteren tüm kayıt kurumlarının anlaşmazlıkların halli hususunda izleyeceği politikaların bir kurum tarafından belirlenmesi ve bunun da WIPO Hakemlik ve Arbuluculuk Merkezi olması tavsiye edilmiştir.

Nitekim, ICANN Yönetim Kurulunun aldığı bir kararla, DNSO İsim Konseyince bir Çalışma Grubu (Working Group A) oluşturulmuş ve WIPO tarafından yapılan öneriler değerlendirmeye alınmıştır. Çalışma Grubunca 29 Temmuz 1999 tarihinde bütün kayıt kurumlarınca izlenecek yeknesak bir anlaşmazlıkların halli politikası oluşturulmuş ve nihai rapor DNSO İsim Konseyine sunulmuştur. DNSO tarafından

³⁷ <http://www.nsol.com/policy/gtldpaper20000419.htm>

³⁸ “Network Solutions Wants 2 More Top-level Domains”, Perine K., <http://dailynews.yahoo.com/h/is/20000419/bs/20000419086.htm>

onaylanan bu politika 26 Ağustos 1999 tarihinde de ICANN Yönetim Kurulu tarafından kabul edilerek kamuoyu görüşlerine açılmıştır. Nihayetinde 24 Ekim 1999 tarihinde, uygulama belgeleriyle beraber, **“Alan İsmi Anlaşmazlıklarının Halli İçin Yeknesak Politikalar (The Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy-UDRP)”**³⁹ kabul edilmiş, 29 Kasım 1999 tarihinde, ilk servis sağlayıcı kurum olarak WIPO onaylanmış ve politikalar 1 Aralık 1999’da uygulamaya konmuştur.

Bunun hemen ertesinde WIPO Hakemlik ve Arabuluculuk Merkezi’ne, 2 Aralık 1999 tarihinde ilk ihtilaf dosyası müracaatı yapılmış ve ilk on-line karar 14 Ocak 2000 tarihinde verilmiştir. Anlaşmazlık ICANN tarafından birinci-derece alan adı kayıt kurumu olarak akredite edilmiş Avustralyalı Melbourne IT tarafından kayıt edilen **“worldwrestlingfederation.com”** alan adı ile ilgili olup, bu alan adının kötü niyetle haksız yere kayıt ettirilmiş olduğu tespit edilmiş ve davacıya geri verilmesine karar verilmiştir⁴⁰. Dava 45 gün içerisinde sonuçlanmış olup, sistemin bu şekilde hızlı çalışması hedeflenmektedir. Nitekim, WIPO Hakemlik ve Arabuluculuk Merkezine Temmuz sonu itibariyle 904 anlaşmazlık başvurusu yapılmış, bunlardan 477’si sonuçlandırılmış olup 427 adet dava hala devam etmektedir. 477 başvurudan bir kısmı geri çevrilmiş ve karara bağlanan 369 adet davanın 72’sinde davacı tarafın şikayeti reddedilmiş, 297 tanesinde ise alan isimleri davacı tarafa iade edilmiştir⁴¹.

ICANN UDRP sistemi daha önce uygulanmaya başlamakla birlikte, resmi anlamda 1 Ocak 2000 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu sistemden önce anlaşmazlıkların çözümünde 25 Ocak 1998 tarihinden itibaren NSI tarafından uygulamaya konulan başka bir sistem uygulanmaktaydı⁴².

Eski sisteme göre, marka haklarının alan ismi sahibi tarafından ihlal edildiğine inanan taraf, önce bunu alan ismi sahibine yazı ile bildirmek ve daha sonra da, bu

³⁹ <http://www.icann.org/udrp/udrp-policy-24oct99.htm> , bkz. EK.4.

⁴⁰ WIPO Arbitration and Mediation Center, Case No. D99-0001, <http://arbiter.wipo.int/domains/decisions/html/d99-0001.html>

⁴¹ <http://arbiter.wipo.int/domains/statistics.htm>

⁴² “Radical Changes Affecting Domain Name Disputes Effective Immediately”, Burlingame R.B., Pillsbury Madison & Sutro LLP (San Francisco Office), 1999 http://www.pillsburylaw.com/articles/nsi_name_change.htm

yazının bir kopyasını ve kendisinde bulunun marka tescil belgesinin onaylı kopyasını NSI'ya göndermek zorundaydı. Bu aşamadan sonra, NSI alan isminin tahsis edildiği tarih ile şikayetçi tarafın marka tescil tarihini karşılaştırmakta; eğer alan ismi marka tescilinden önce verilmiş ise herhangi bir tedbir almamaktaydı. Ancak, eğer marka tescilinin yürürlüğe giriş tarihi alan isminin verildiği tarihten önce ise (ve alan ismi sahibi marka tescilinden önce ismi aldığını kanıtlayamıyorsa), o zaman NSI anlaşmazlık çözümlene kadar 90 gün için alan ismini “askıda” tutmakta yani kimsenin kullanımına izin vermemektedir. Taraflar arasındaki dava sonucu alan isminin yeniden kullanımı kararı verilirse NSI, “askıda” tutulan alan isminin statükosunu iade etmektedir.

Yeni UDRP sistemine göre, kendisinin taraf olduğu ihtilafların haricinde NSI, anlaşmazlıkların halli mekanizmasının tamamıyla dışında kalmıştır. Şikayetçi taraf;

- a) Alan isminin sahip olduğu bir ticaret ya da hizmet markasına benzer ya da aynı olduğu,
- b) Alan ismini kaydettirenin bu alan ismi ile ilgili hiçbir hakkı olmadığı ya da yasal bir ilgisi bulunmadığı,
- c) Alan isminin kötü niyetle kayıt ettirildiği ve kullanıldığına ilişkin

itirazlarıyla beraber şikayetini anlaşmazlıkları çözmek için resmi olarak onaylanmış bir idari servis sağlayıcısına sunmak zorundadır. Bu servis sağlayıcılarının listesi ICANN tarafından belirlenmiş olup, 22 Mayıs 2000 tarihi itibarıyla 4 adet servis sağlayıcı bulunmaktadır⁴³.

⁴³ Bu servis sağlayıcılar şunlardır:

- WIPO (1 Aralık 1999 tarihinden itibaren),
- NAF- The National Arbitration Forum (23 Aralık 1999 tarihinden itibaren),
- DeC-Disputes.org/eResolution Consortium (1 Ocak 2000 tarihinde onaylanmıştır),
- CPR-CPR Institute for Dispute Resolution (22 Mayıs 2000 tarihinde onaylanmıştır).

<http://www.icann.org/udrp/approved-providers.htm>

III.FİKRİ HAKLAR

İnsan düşüncesi toplumsal bir nitelik taşır. Toplumlar da insanların yaratıcı ve üretici düşünce gücüne verdikleri önem ölçüsünde gelişme gösterirler. Nitekim, edebiyat ve güzel sanatlardaki gelişmeler, bilimsel buluşlar sonucu teknolojinin ulaştığı düzey, bu tür düşünce ürünlerinin insanlar ve toplumlar tarafından paylaşılması ile gerçekleşmiştir. Söz konusu paylaşım ise ancak, bu ürünlerin sahibine bazı ayrıcalıklı hakların tanınması ve üçüncü kişilerin haksız kullanımından korunması yoluyla sağlanabilmektedir.

Dünyada piyasaların küresel hale gelmesi ve fiziki sermayenin yerine fikri sermayenin giderek bir refah kaynağı olması ile fikri haklar ekonomik ve kültürel politikaların temel bir aracı haline gelmiştir.

Fikri haklar sistemi, insan zekasının kullanımıyla çeşitli formlarda ortaya konan ürünlerin belirli bir zaman sürecinde korunmasını sağlayan bir sistemdir. Bu sistem fikir ürünlerine ayrıcalıklı haklar tanımanın yanı sıra, eserini geliştirme, yatırım yapma ve böylece ileriye dönük yeni ürünler geliştirmesi için elverişli bir ortam sağlamaktadır.

Fikri haklar disiplini, sadece hakları korumakla kalmayıp bu hakların çerçevesini ve diğer kamu politikalarıyla ilişkisini de tanımlamaktadır. Bu kapsamda örneğin, bir taraftan fikir ürünleri ve bu ürünlerin ticari olarak tanınmışlığına karşı haksız ve uygun olmayan faaliyetlerle ilgilenirken, diğer taraftan da deneme amaçlı ya da ticari olmayan adil ve doğru kullanımlarla da ilgilenmektedir. Aynı şekilde, arasında kesişme olan alanların -örneğin rekabet politikaları ile fikri haklar gibi- düzenlenmesine de önem vermektedir.

Bu sistem uluslararası platformda fikri haklar (intellectual property rights) sistemi olarak adlandırılmaktaysa da, iki ayrı alt bölünümü vardır: eser sahibinin hakları ve komşu haklar ile sınai haklar.

Eser sahibinin hakları ve komşu haklar kavramı içerisinde, edebiyat eserleri, güzel sanatlar, grafikler, resimler, sesli ve görüntülü eserler gibi düşünce ürünleri girmektedir. Sınai haklar kavramı ise, patentleri, markaları, tasarımları, coğrafi işaretleri, biyoteknoloji ürünlerini, vb. kapsamaktadır.

Günümüzde ayrıca, know-how, ticari sırlar, ticaret unvanları gibi kavramlar da sınai haklar içerisinde yer almakta; hatta bu çalışmanın konusu olan alan isimlerinin de sınai hak olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceği ve *sui generis* (kendine has) bir korumadan yararlanıp yararlanmayacağı tartışılmaktadır.

Alan isimlerinin iş dünyasında özel bir kimlik belirleyici role sahip olmasının getirdiği sonuç, bazı tanınmış şirketlerin isimlerinin ve markalarının çeşitli şekillerde alan ismi olarak başkalarınınca kayıt ettirilmesi ve geri alınamayan bu alan isimlerinin yasal yollar dışında bu şirketlere iadesi için yüksek miktarlarda kazanç sağlama aracı olmasıdır. Şüphesiz, bu alanda yargıya intikal eden durumlar olmuş ve genellikle de gerçek sahipler (alan ismi ya da marka sahibi) davaları kazanmışlardır.

Alan isimleri nedeniyle ortaya çıkan ve fikri hakları ilgilendiren hususlar genellikle üç gruba ayrılmaktadır⁴⁴:

1. Bir alan ismine yasal olarak başvurular arasında herhangi bir kasıt taşımayan ihtilaflara ilişkin durumlar (örneğin, apple.firm alan ismi “Apple Computer” ya da “Apple Roadside Diner” firmalarından hangisini tanımlamaktadır),
2. Alan ismi üzerinde kar amaçlı girişimler (örneğin, bir başka kuruma yeniden satılması amacıyla alan isminin kasıtlı olarak bir kişi tarafından kendi kontrolüne alınması),

⁴⁴ Mueller, Milton L., “Internet Governance in Crisis: The Political Economy of Top-Level Domains”, http://www.isoc.org/isoc/whatis/conferences/inet/97/proceedings/B5/B5_1.HTM

3. Başkasına ait olan alan isminin ekonomik değerinden yasal olmayan biçimde kar sağlamak (insanlara farketirmeden alan ismini kendi sitesine çekmek) ya da ismi kullanan kurumun tanınırlığına zarar vermek amacıyla izinsiz kullanımlar.

Yukarıda gruplandırılan ihtilaflar mümkün olduğu ölçüde yasal zeminlerde çözülmekte ve eğer alan ismi marka ile bağlantılı ise, bu durumda fikri haklar sistemi de devreye girmektedir.

III.1. Markalar ve İnternet Alan İsimleri⁴⁵

Markalar, tüketicilere piyasalara sunulmuş olan bir ürünün ya da hizmetin orijinini tanımlayan işaretlerdir. Markanın kullanımına ilişkin olarak marka sahibine verilmiş olan münhasır hak -marka sahibinin kendisinin üretmediği ve kuruluşu ile bağlantılı olmayan ürünler ya da hizmetler kapsamında- tüketicilerin başkaları tarafından yanlış bir şekilde yönlendirilmesini önleme fırsatını sunar.

Markalar elektronik pazar alanında önemli rol oynayan ticari araçlardır. Ancak, açık ağ ortamında marka sahipleri, markalarının yasal kullanımlarının kontrolünde çok büyük güçlüklerle karşı karşıya kalmaktadırlar. İnternet alan isimleri ve markalar arasında tahsis karmaşası bulunmakta ve bunun çözülmesi için birtakım önlemler almak gerekmektedir.

Marka terimi, sadece tescilli ticari markaları ve hizmet markalarını kapsamaktadır. Bununla birlikte, internet alan ismi de pratikte marka gibi düşünülmekte ve aynı zamanda ticari/hizmet markası da olan şirketlerin internet ana sayfasına ulaşmak için kullanılmaktadır.

---

⁴⁵ Bu bölümün hazırlanmasında http://wipo.org/eng/internet/domains/tdn/cm/cm_i_2.htm dökümanından yararlanılmıştır. Bu doküman 1997 yılında WIPO tarafından organize edilen “Consultative Meeting on Trademarks and Internet Domain Names” isimli toplantıların sonucunda yayınlanmıştır.

Markalara ilişkin düzenlemeler, mevcut durumda, alan ismi tescilini ilgilendiren herhangi bir hususu dikkate almamaktadır. Alan isimleri “**ilk gelen ilk alır**” kuralına göre tahsis edilmekte olup, kayıtlı bir alan ismi ile tescilli bir marka hakkı arasında herhangi bir anlaşmazlık durumu, bu alan isminin tescilinden sonra ele alınacak bir konu olmaktadır.

WIPO tarafından 1997 yılında yapılan bir çalışmada alan isimleri ile markalar arasındaki ilişki aşağıda belirlenen başlıklarla sunulmuş olup, bir alan isminin tescilinden önce ya da tescili esnasında bir marka ile bağlantılı olabilecek hususlara yönelik tartışmaları özetlemektedir. Bu tartışmaların bir bölümü, WIPO tarafından gerçekleştirilen faaliyetler bünyesinde halen devam etmekte olup, bir bölümü de internette ve alan isimleri sistemindeki gelişmelere göre daha sonraki zamana bırakılmıştır.

III.1.1. Marka Veri Tabanları

Burada, dünya çapında bir marka veri tabanı olması teklif edilmektedir. Böyle bir veri tabanı ile online araştırma yapılabilir, alan ismine müracaat eden kişi seçtiği alan isminin bir marka ile ihtilaf yaratıp yaratmadığını görebilecek; marka sahibi ihtilafları işaret etmek amacıyla, yeni alan isimlerini veri tabanı aracılığı ile otomatik olarak karşılaştırabilecek ve alan isimlerini kayıt edenler markalarla ihtilaf yaratabilecek alan isimlerinin ön kayıt izlemesini yapabilecektir.

Ancak bu tür bir sistem teknik nedenlerle çeşitli zorluklar içerdiğinden sınırlı olabilecektir. Sistemde sadece kelimelerden oluşan markalar ve bunların da Latin alfabesinin karakterleri olması mümkün görülmektedir. İnternetin Latin karakterleri dışındaki işaretleri ve grafiksel sunuşları kapsayan markaları da bünyesine dahil edeceği zamana kadar bu sınırlamalardan kaynaklanan zorluklar ortaya çıkabilecektir. Örneğin, Latin harflerinden oluşmayan tescilli bir marka Latin harflerine çevrilebilecek ancak, bu çevrilme işlemi bir kullanıcıdan diğerine geçişte uygun olmayabilecek ve böylece araştırma ve karşılaştırma esnasında sorun çıkabilecektir.

Günümüz koşullarında, dünya ölçeğinde bir marka veri tabanı, sadece elektronik ortamda ve sürekli güncellenen veri tabanı bulunan marka ofislerince tescil edilen markalar için anlamlı gözükmemektedir. Kendi veri tabanlarına online ortamda sahip olan yeterli sayıda ulusal ofis bulunursa, merkezi bir koordinasyon otoritesi bu elektronik veri tabanlarını tek bir online alanda biraraya getirerek ortak bir ara yüzey oluşturabilecektir.

III.1.2. Marka Katalogları (trademark directories):

Marka veri tabanına çok yakın bir konu da, marka sahibinin internet ana sayfasına giden bir marka (yine Latin karakterleri kapsayan kelimelerden oluşan markalar için) ile ilgili olabilecek internet alan isimlerini kapsayan bir marka katalogudur. Bu katalog içinde araştırma yapılabilecek (marka açısından) ve marka sahibi ile markanın tescil edildiği ülke/ülkeler ile ilgili bilgiler yer alacaktır.

Mevcut alan ismi sisteminde karşılaşılan sorun, marka sahibinin alan ismini tanımlayan bir evrensel katalog servisinin olmamasıdır. Mevcut sistemde, birinci derece bir alan (.com) değişik sonuçlar (örneğin www.şirketadı.com alan ismini ararken) vermekle beraber internet kullanıcıları tarafından sıklıkla katalog servisi gibi kullanılmaktadır. Katalog servisinin gerçek anlamda olmaması ise, şirketlerin internet kullanıcıları tarafından kolayca hatırlanabilir bir alan ismine sahip olmasını gerektirmektedir.

Araştırma yapılabilecek bir katalog enstitüsünün, bir şirketin kolayca hatırlanamayan alan ismini kullanmasını sağlayarak alan ismi sistemi üzerindeki birtakım baskıları ortadan kaldıracağına inanılmaktadır. Bu durum ayrıca, marka sahiplerinin markaları ile bağlantılı bir alan ismi almaları gibi bir baskı altında kalmalarına da engel olabilecektir. Zaten bazı durumlarda aynı marka için birden fazla marka sahibi olabilmekte (örneğin, farklı ülkelerde ya da farklı mal ve hizmetlerde) bu da alan ismi tahsisinde zorluklara yol açabilmektedir.

III.1.3. Alan İsmi Müracaatlarında Ön-İnceleme

Alan ismi müracaatlarında markalar açısından ihtilafı önlemek amacıyla bir “ön inceleme” sisteminin getirilmesi hususu tartışılmaktadır. Bu şekilde, alan ismi tahsis edilmeden önce, alan ismi ile markanın karşılaştırmasının yapılmasıyla potansiyel bir ihtilafın ortaya çıkarılması mümkün olabilecektir. Bu tür bir incelemenin yapılması için önce marka ofisleri düşünülmüşse de, bunun hem zaman alıcı hem de pahalı bir işlem olacağından hareketle, “ön inceleme”nin otomatik bir şekilde bilgisayar aracılığı ile yapılmasının en doğru yaklaşım olduğu tespit edilmiştir. Böylece, mevcut marka veri tabanını kullanan bilgisayar, alan ismi müracaatını inceleyecek, herhangi bir anlaşmazlık olduğu durumda da hem alan ismi kaydını yapan kurumu, hem müracaat eden kişiyi hem de marka sahibini uyaracaktır.

Ancak, bu tür bir incelemenin hızlı bir şekilde yapılması gereken alan ismi tahsislerinde zaman kaybına neden olabileceği üzerinde de durulmaktadır.

Ayrıca, alan isimlerinde hızlı ve kolay araştırma yapılmasını sağlamak amacıyla yeni alan isimlerinin biran önce yayınlanması konusunda uluslararası alanda bir fikir birliği bulunmaktadır.

III.1.4. Marka-Özel Alanı İhdası

Burada ISO 3166 ülke kodu birinci seviye alan ismi altında bir “.tm” alt alanı ve “.tm.int” şeklinde uluslararası marka-özel alan ismi ihdası tartışılmakta olan bir husustur.

Marka-özel alanı ya da alt alanı, marka sahipleri için bir tür “güvenilir bölge” oluşturacak ve marka sahibinin web sayfasına ulaşmak için alan ismini kullanan internet kullanıcıları için de bir çeşit sigorta olacaktır. Ancak, internet ortamında markalara ilişkin yeni ilke ve politikalarda temel amaç tüm alanlarda markaları korumak olduğundan bu tür bir yaklaşım kısmi çözüm olmaktadır. Bu nedenle, bu hususun gelecekte uygun bir zamanda yeniden tartışılması düşünülmektedir.

III.2. Alan İsimlerinde Fikri Haklar

Markalar ve ticaret ünvanları gibi sınai haklardan bağımsız olan alan ismi hakları ile ilgili aşağıdaki hususlar gündemdedir.

III.2.1. Alan isimlerinde *sui generis* fikri haklar

İnternette kullanılan ikinci-derece alan isimleri (SLD) zaman içerisinde toplumda belli bir tanınmışlığı getirebilmekte ve alan ismi sahibi için de belli bir ticari değer yaratabilmektedir. Bu faktörler, alan isimlerine ilişkin olarak, marka gibi bilinen formdan farklı olmak üzere *sui generis (kendine has)* bir fikri hak formunun kabulünü gündeme getirmektedir.

Böyle bir hakkın varlığının kabul edilmesi ise aşağıdaki hususların düşünülmesi gereğini ortaya koymaktadır:

- bu *sui generis* hak sadece koruma (defensive) amaçlı mı olacak ya da hakkın sahibi tecavüz halinde dava (offensive) açabilecek mi?
- herhangi bir anlaşmazlık durumunda hangi hak öncelikli olacak: alan ismine ilişkin *sui generis* hak mı, markalar gibi bilinen fikri hak mı?
- bu *sui generis* hak diğer birinci-derece alanlara (TLD) da uygulanabilir mi?

WIPO'nun bu alanda bir çalışma yapmasının gerekip gerekmediği üzerinde tartışılan bir husustur.

III.2.2. Alan isimleri olarak jenerik kavramlar

Mevcut sisteme göre jenerik isimler SLD olarak tahsis edilmektedir. Buradaki “jenerik” kavramı bir ürün ya da hizmetin ortak ismi olarak kullanılmaktadır. Fikri haklar çerçevesinde alan ismi olarak kullanılan jenerik isimlere teorik bazda örnek olarak “**patents.TLD**” ve “**marka.TLD**” verilebilir. Bu alan isimleri, belirli bir TLD içinde aynı SLD'yi başka hiçbir kimse alamayacağından dolayı “münhasırlık” özelliği taşımaktadır.

Uluslararası kabul görmüş fikri hak kuralları, jenerik kavramların bağlantılı olabileceği ticari alanlarda, kişilerin bu kavramları münhasır olarak kullanmasına izin vermemektedir.

Mevcut alan ismi sistemi, jenerik isimlerde münhasır olan *de facto* bir hak yaratmaktadır. Bu münhasırlık, söz konusu isimlere sahip olunması sonucu “kazanılmamış” ya da “haksız” birtakım ticari avantajlara yol açabilmektedir.

Ayrıca, jenerik ikinci-derece alan ismini elinde tutan kişinin hakkı aşağıdaki nedenlerle mutlak bir hak olarak gözükmektedir:

- Birinci-derece alanında ikinci-derece alan ismi olarak hiç kimse bu terimi kullanamaz,
- Jenerik terimlerin alan ismi olarak alınamayacağına dair herhangi bir kural olmadığından, ikinci-derece alanın sahibi tarafından münhasır kullanımına karşı jeneriklik ile ilgili hiçbir iddia yürütülemez,
- Bir jenerik terimde herhangi bir fikri hak mevcut olmadığından, ikinci-derece alanın sahibi tarafından münhasır kullanımına karşı diğerlerinin hakları ile ilgili hiçbir iddia da bulunulamaz.

III.2.3. Jenerik terimlerde *sui generis* fikri haklar

Yukarıda tartışılan sorunların incelenmesiyle daha karmaşık bir faktör ortaya çıkmaktadır. Alan isimleri *sui generis* bir fikri hak olarak kabul edilirse ve jenerik kavramların ikinci-derece alan ismi olarak kullanılmalarına devam edilirse, o zaman, mevcut durumda izin verilmemekle birlikte, jenerik kavramlar için fikri haklar gündeme gelecektir.

Böyle bir hak, jenerik bir kavrama birinci-derece alan isminin eklenmesi nedeniyle olabildiğince basit olacaktır; yani “**marka**” kelimesi marka mevzuatı kapsamında fikri hak konusu olmazken, “**marka.TLD**” alan ismi, marka mevzuatı

kapsamında bile kullanılsa, böyle bir hak konusu olabilecektir. Bu ise, marka ofislerinin “.com” kısmını ihmal etme eğiliminde olmalarına rağmen marka tescil başvurusu üzerinde düşünmelerine ve “marka” kelimesi için bir marka tescil müracaatını genellikle reddetmelerine sebep olacaktır.

III.2.4. Alan isimlerinin marka olarak tescili

Bazı durumlarda alan isimleri tescil anlamında marka gibi nitelendirilmektedir. Bu tür işaretlerin incelenmesi esnasında marka ofisleri, genellikle markanın TLD kısmını yok varsaymaktadır. Ancak, özellikle reklamlarda alan isimleri TLD'yi de içerecek şekilde marka ve şirket adı olarak iş çevrelerince giderek daha yaygın şekilde kullanılmaktadır.

Bu durumun daha da yaygın hale gelmesiyle, alan isminin hangi bölümünün marka özelliğine sahip olduğunun açıklığa kavuşturulması gerekecektir.

III.3. Alan İsimleri ve Markalar Arasındaki Sorunlara Yönelik Uluslararası Girişimler

İnternet alan isimleri ile markalar arasındaki ilişkiye, 1996 başlarında WIPO'nun girişimleriyle oluşturulan Özel Seçilmiş Uluslararası Komite (International Ad Hoc Committee-IAHC) tarafından dikkat çekilmiş ve Mayıs 1997 tarihinde “**İnternet Alan İsimleri Sisteminin Jenerik Birinci Derece Alan İsimleri üzerine Mutabakat Metni-gTLD-MoU**” yayınlanmıştır⁴⁶. IAHC ayrıca, WIPO'nun fikri mülkiyet hakları ve anlaşmazlıkların halli konularındaki tavsiyelerini dikkate alarak markalar ve alan isimleri arasındaki potansiyel ihtilafları çözecek bir anlaşmazlıkların halli sistemini oluşturmuştur.

⁴⁶ Mutabakat Metni için bkz EK 2.

İnternet alan isimleri ile ilgili karşılaşılan problemlere çözüm bulmak amacıyla çalışan Özel Seçilmiş Uluslararası Komite 4 Şubat 1997'de bir **Nihai Rapor**⁴⁷ yayınlamış ve aşağıdaki tavsiyeleri sıralamıştır:

- Yedi adet yeni jenerik TLD yaratılmış olup, gelecekte yenileri eklenebilecektir:

.firm firmalar ve iş çevreleri

.store satış amacıyla mal sunan iş çevreleri

.web World Wide Web ile bağlantılı faaliyetlerde bulunan kurumlar

.arts kültür ve eğlence faaliyetlerinde bulunan kurumlar

.rec oyun ve eğlence faaliyetinde bulunan kurumlar

.info bilgi hizmeti veren kurumlar

.nom ferdi ve kişisel gruplandırma isteyenler (örn.kişisel takma isim)

- Yukarıdaki yedi adet yeni jenerik TLD ve gelecekte oluşacak olanlar dünya çapında yeni kurulacak olan 28 kayıt kurumunca tescil edilmelidir.
- Markalar (ve diğer fikri haklar) ve internet alan isimleri ile ilgili sorunların çözümü için uluslararası anlaşmazlıkların giderilmesi prosedürü oluşturulacak ve bu prosedür WIPO Hakemlik ve Arbuluculuk Merkezi'nce uygulanacaktır.

ABD Hükümetince hazırlanan Beyaz Kitap'ta IAHC tavsiyeleri de dikkate alınmış ve aşağıdaki pasaj metne dahil edilmiştir:

“ABD Hükümeti, Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı'nın (WIPO), marka sahipleri ile marka sahibi olmayan İnternet toplumunun diğer üyelerinin de dahil olacağı dengeli ve şeffaf bir süreci başlatması hususunda uluslararası destek arayışına girecektir. Bu süreç, (1) korsanlık nedeniyle ortaya çıkan marka/alan ismi ihtilaflarının çözümüne tek bir yaklaşım oluşturmak üzere

⁴⁷ Final Report of the International Ad Hoc Committee: Recommendations for Administration and Management of gTLDs, February 4, 1997, <http://www.iahc.org/draft-iahc-recommend-00.htm>

öneriler geliştirmek (marka sahipleri arasındaki rekabetten kaynaklanan bilinen anlaşmazlıkların dışındakiler için), (2) jenerik birinci derece alanlarında tanınmış markaların korunması için bir yöntem önermek, ve (3) yeni gTLD'lerin ve bununla bağlantılı marka ve fikri mülkiyet sahipleri anlaşmazlıklarının halli prosedürünün eklenmesi ile ilgilenen bağımsız kuruluşların çalışmaları üzerindeki etkileri değerlendirmek üzere geliştirilecektir. Buna ilişkin bulgular ve öneriler yeni gTLD'lerin yaratılması ve kayıt ve kayıt kurumu politikasının geliştirilmesi ile bağlantılı bir şekilde değerlendirilmek üzere yeni oluşan kurumun yönetim kuruluna sunulacaktır.”

Beyaz Kitap'ın yayımlanmasını müteakip WIPO, üye ülkelerden adı geçen uluslararası sürecin başlatılması ve sürdürülmesi hususunda onay almış ve Beyaz Kitap'ta getirilen çerçeveyi esas alarak, alan isimleri ile bağlantılı fikri haklar konuları (anlaşmazlıkların halli dahil) üzerinde uluslararası bir süreç⁴⁸ başlatmıştır.

Yaklaşık 9 ayda tamamlanan bu süreç üç aşamaya ayrılmış, ilk aşama kuralların tespit edildiği WIPO RFC-1'in (Request for Comments) 8 Temmuz 1998 tarihinde yayınlanması ile başlamıştır. 8 Temmuz-24 Ağustos 1998 tarihleri arasında ilgili grupların projenin amaçlanan hedefi, kapsamı, yöntemi ve süresi üzerinde önerileri istenmiştir. Öneriler alındıktan sonra değerlendirme bir uzmanlar panelinde yapılmış ve WIPO RFC-2, 14 Eylül 1998 tarihinde yayınlanmıştır.

WIPO RFC-2'nin yayınlanması ile ikinci aşama başlamış ve 14 Eylül-6 Kasım 1998 tarihleri arasında tamamlanmıştır. Bu dönemde bölgesel bazda konferanslar düzenlenerek görüş alışverişleri yapılmış, birinci aşama sonunda belirlenen konularla

---

⁴⁸ <http://wipo2.wipo.int>

ilgili yorumlar alınmıştır. Bunun sonucunda 23 Aralık 1998 tarihinde WIPO RFC-3 **Ara Rapor (Interim Report)**⁴⁹ yayınlanmıştır.

Ara Rapor ilk iki aşama sonucunda ortaya çıkan verilerin derlenmesi ile oluşturulmuş ve yine görüşe sunulmuştur. Böylece başlayan üçüncü ve son dönem 23 Aralık 1998-19 Mart 1999 tarihlerini kapsamaktadır. Bu dönemde yine bölgesel bazda görüş alışverişi yapılmış, ilgili kesimlerin önerileri alınmıştır. Bütün bu süreçlerin sonucunda da 30 Nisan 1999 tarihinde **Nihai Rapor (Final Report)**⁵⁰ yayınlanmıştır.

WIPO'nun **Nihai Rapor**'unda yer alan hususlara ilişkin olarak ICANN tarafından gerekli çalışmalar başlatılmış ve bazı düzenlemeler yapılmıştır. Özellikle, alan ismi kayıt kurumlarına ilişkin en iyi uygulamalar sistemi ve gTLD'lerde anlaşmazlıkların halli politikasının oluşturulması ICANN tarafından başlatılan ve sonuçlandırılan girişimlerdir.

WIPO son olarak Temmuz 2000'de yeni bir süreç başlatmıştır. Bu süreç ilkinden ayrılması amacıyla "İkinci Süreç-Second Domain Name Process" olarak adlandırılmaktadır. WIPO'nun Nihai Rapor'unda ele alınan ancak ilk sürecin kapsamına girmeyen hususların yeni bir süreçte değerlendirilmesi ihtiyacı 19 WIPO üyesi ülkenin girişimiyle gündeme gelmiştir. Bu süreçte⁵¹;

- Kişisel isimlerin,
- İlaç etken maddeleri için Dünya Sağlık Örgütü'nce belirlenen Uluslararası Mülkiyetsiz İsimlerin (International Nonproprietary Names-INNs),
- Uluslararası kuruluşların isimlerinin (Birleşmiş Milletler gibi),
- Markalar dışındaki fikri hakların (coğrafi işaretler, ticari isimler)

⁴⁹ "The Management of Internet Names and Addresses: Intellectual Property Issues", Interim Report of the WIPO Internet Domain Name Process, December 23, 1998, <http://wipo2.wipo.int>

⁵⁰ "The Management of Internet Names and Addresses: Intellectual Property Issues", Final Report of the WIPO Internet Domain Name Process, April 30, 1999, <http://wipo2.wipo.int>

⁵¹ <http://wipo2.wipo.int/process2/index.htm>

kötü niyetli, haksız, yanlış ve ihlal edici kullanımlara ilişkin olarak çalışmalar yapılacak ve tavsiyeler geliştirilecektir. Bu sürecin ilkinde olduğu gibi, üç aşamada gerçekleştirilmesi ve Mayıs 2001'de sonuçlandırılması hedeflenmektedir.

III.4. WIPO Nihai Rapor'unda Yer Alan Temel Bulgular ve Öneriler⁵²

WIPO Nihai Rapor'unda öncelikle, internet alan isimleri ile markalar arasında mevcut durumda varolan önemli bir probleme işaret edilmektedir. Bu problem, bir tarafta büyük ölçüde özel sektör eliyle yönetilen ve küresel olarak kolayca ulaşılabilen alan ismi sistemi, diğer tarafta ise kamu tarafından idare edilen ve bölgesel bazda varolan fikri haklar sistemi arasındaki kesişmedir. Alan isimleri ile fikri haklar arasında ortaya çıkan ihtilaflar, bu birbirinden bağımsız iki sistemin birbirinin varlığını önemsemeden işleyişine devam etmesinden kaynaklanmaktadır. Bu problemin giderilmesine yönelik olarak yapılan tavsiyeler ise dört ana başlıkta toplanmaktadır:

1. Kayıt işlemlerinin iyileştirilmesi

İnternetin hızlı gelişimini destekleyici özelliğinden ötürü, alan isimleri kayıt işlemlerinin basit, etkin ve düşük maliyeti öngören mevcut sistemine büyük bir değişiklik getirilmemesi önerilmektedir.

2. Jenerik birinci derece alanında anlaşmazlıkların çözümü için basit, hızlı ve tek bir idari süreç

Alan isimleri ile fikri haklar arasında, markaların alan ismi olarak kötü amaçla kayıt ettirilmesi ve kullanımı şeklinde en fazla karşılaşılan ihtilafların giderilmesi amacıyla bir yöntem geliştirilmelidir. Bu şekilde, alan ismi kayıt anlaşması çerçevesinde, alan ismi için müracaat edenlerden üçüncü taraflardan bir talep gelmesi halinde bu süreci kabul etmeleri istenecek, tarafların hukuki hakları korunacaktır. Sürecin sonuçları bütün kayıt kurumlarınca uygulanacaktır. Süreç,

⁵² The testimony of Mr. Francis Gurry, Assistant Director General & Legal Counsel of the World Intellectual Property Organization before the Subcommittee on Courts and Intellectual Property of the Committee on the Judiciary, US House of Representatives, Congress of the United States (July 28, 1999), <http://ecommerce.wipo.int/domains/process/eng/GurryStatement.htm>

alan isimleri ile markalar arasındaki tüm anlaşmazlıklardan ziyade sadece hakların kötü amaçlı kullanımı halinde uygulanacaktır.

3. Tanınmış markaların kötü kullanımdan korunması

Ulusal ve uluslararası yasalarla zaten özel bir korumaya sahip olan tanınmış markaların siberuzayda da korunması için yasal bir süreci izleyen ve ayrıcalık getiren bir mekanizma önerilmektedir. Buna göre, yaygın bir coğrafi alanda ve çeşitli ürün sınıflarında tanınmış olan bir markayı tanımlayan bu ayrıcalıklı koruma, tanınmış markanın sahibi dışında diğer insanlar tarafından alan ismi olarak kayıt ettirilmesini engelleyecektir. Bütün tanınmış markalara bu ayrıcalık tanınmayacak, sadece bir ülkede ya da bir mal veya hizmet sınıfı içinde tanınmış olan markalar bundan yararlanamayacaklardır.

4. Yeni yaratılacak jenerik birinci derece alanların etkileri

Raporda son olarak yeni yaratılacak jenerik birinci derece alanlarının etki değerlendirmesine yer verilmiştir. Buna göre, eğer kayıt işlemlerinde iyileştirme, tek bir anlaşmazlıkların çözümü süreci ve tanınmış markalara ayrıcalıklı koruma mekanizması kabul edilirse, yeni jenerik birinci derece alanların -kontrollü bir şekilde- yaratılmasının fikri hakların korunmasına büyük ölçüde zarar verici bir etkisi olmayacaktır.

WIPO Nihai Raporu sadece gTLD'lere uygulanmak üzere hazırlanmış bulunmaktadır. Ülkelerin ccTLD'lere ilişkin seçmiş oldukları kurumlar isterlerse, Rapor'un içerisinde yer alan önerilerden yararlanabileceklerdir. Bununla birlikte, bazı ccTLD kurumlarından gelen özel istek üzerine, Raporun VIII nolu Ekinde ccTLD'ler için yararlı olacağı düşünülen önerileri içeren ayrıntılı bir rehber hazırlanmıştır. Burada da alan isimleri ile markalar arasında ortaya çıkabilecek sorunların etkin bir şekilde çözümü esas alınmaktadır. ccTLD kurumlarının bu önerileri uygulayıp uygulamamaları yine kendi iradelerine bırakılmıştır⁵³.

⁵³ WIPO Nihai Rapor'unun EK VIII'inde ccTLD Kurumlarına Sunulan Öneriler için bkz. EK 5.

IV. TÜRKİYE

IV.1. Türkiye'de Alan İsmi Sistemi

Alan isimleri ve IP sayısal adresleri ayrılmaz bir çift oluşturduklarından, Türkiye'deki sistemi incelerken, önce IP adres sisteminin yapısının ortaya konulmasının ve daha sonra alan isimlerine geçilmesinin daha anlamlı olacağı düşünülmektedir.

Türkiye, coğrafi yerleşimi itibariyle **RIPE NCC (RIPE Network Coordination Centre)** bölgesinde yer almakta ve IP adresleri tahsisleri bu kuruluş tarafından yapılmaktadır.

Önceki bölümlerde de belirtildiği üzere IANA, IP adresleri alanını blok olarak **Bölgesel İnternet Tahsis Kurumlarına (Regional Internet Registries-RIRs)** dağıtmaktadır. Dünyada 3 adet RIRs vardır ve RIPE NCC Avrupa ve çevresi için bölgesel tahsis kurumudur.

RIPE, Kasım 1989 itibariyle oluşturulmuş bir kurumdur. Başlangıçta gönüllülük bazında bilgi değişimi ve veri tabanı oluşturulması amacına hizmet eden kurum, bunun gönüllü hizmetlerle yürütülemeyeceğini görmüş ve sadece bu işi yapacak ücretli personelin istihdam edileceği bir network koordinasyon merkezi oluşturmaya karar vermiştir. Bu şekilde Nisan 1992'de RIPE NCC kurulmuş ve veri tabanı oluşturma, belge saklama, RIPE toplantılarını organize etme gibi bir dizi görevin yer aldığı bir eylem planı ile çalışmalarına başlamış ve Ocak 1998'den itibaren de ayrı bir hukuki kimliğe sahip olmuştur. RIPE NCC'nin ilk görevleri arasında IP adreslerinin dağıtımını yer almamış olmakla beraber, daha sonra görülen ihtiyaç üzerine eklenmiştir. RIPE hala bu kuruma rehberlik yapmaya devam etmektedir.

RIPE NCC kendisine blok olarak verilen IP adreslerini yine blok olarak **Yerel İnternet Tahsis Kurumlarına (Local Internet Registries-LIRs)** tahsis etmekte, bu kurumlar da kullanıcılara bu adresleri vermektedir. Halihazırda RIPE NCC'nin üyelik

temelinde hizmet verdiği 109 ülkede 1600'ün üzerinde tahsis kurumu bulunmaktadır⁵⁴. Üyelik, öncelikle internet servis sağlayıcılar olmak üzere RIPE NCC hizmetlerini kullanan herkese açıktır.

RIPE NCC istatistiklerine göre, Türkiye'de 8 Ağustos 2000 tarihi itibarıyla hizmet veren 62 adet Yerel İnternet Tahsis Kurumu vardır⁵⁵. Bunlardan 6 adedi kurumsal, 5 adedi büyük, 9 adedi orta, 42 adedi ise küçük olarak sınıflandırılmakta olup, bunlara ilişkin liste EK 5'te verilmektedir. Bu servis sağlayıcılarından bazıları Avrupa Birliği, İsviçre, Almanya, Finlandiya, Çekoslovakya, Hollanda, İngiltere, Kuveyt ve Vatikan orijinlidirler.

RIPE bölgesinde ccTLD'leri tahsis eden kurumlar ise yukarıdakilerden farklıdır. RIPE NCC alan isimleri tahsisi yapmamaktadır. RIPE coğrafi alanında, ccTLD'lerin işbirliği yapmak ve ortak ilgi alanlarında birlikte hareket etmek amacıyla gönüllülük temelinde biraraya geldikleri **RIPE CENTRE**⁵⁶ adı altında bir oluşum bulunmaktadır. Ancak, bu oluşum RIPE NCC gibi bir görev ve sorumluluk taşımamaktadır. Türkiye, RIPE CENTRE'a üye değildir.

Alan isimlerinin tahsisinde, IP adreslerinde olduğu gibi coğrafi bir ayırım söz konusu değildir. Her bir TLD'nin kendi idari sorumlusu vardır. Eğer bir TLD altında doğrudan alan ismi tahsisinin yapılması isteniyorsa, o zaman TLD idari sorumlusuna başvurmak gerekmektedir. Bu idari sorumlu, gTLD'ler için ICANN tarafından akredite edilmiş herhangi bir kayıt kurumu; ccTLD'ler için ise ülkelerin kendi idari sorumlularıdır.

Türkiye için ccTLD alan ismi tahsisinin idari sorumlusu Orta Doğu Teknik Üniversitesi'dir (ODTÜ). ODTÜ 1990 yılında InterNIC'e kayıt olmuştur ve bu tarihten

---

⁵⁴ <http://www.ripe.net>

⁵⁵ <http://www.ripe.net/ripenncc/mem-services/general/indices/TR.htm>

⁵⁶ <http://www.centre.org/aboutcentr.htm>

itibaren “.tr” birinci-derece alan ismi ve onun altında yer alan ikinci derece alan isimlerinin yönetimi ve koordinasyonundan sorumludur.

IV. 2. Türkiye “.tr” Alanı Altında Yer Alan İnternet Alan İsimlerinin Dağılımı⁵⁷

ODTÜ tarafından idare edilen “.tr” birinci derece alan isminin (TLD) altında bulunan ikinci derece alan isimlerinin (SLD) örgütlenme yapısı aşağıdaki gibidir:

- .bbs.tr** BBS hizmeti veren kuruluşlar için alt alan.
- .com.tr** Ticari kuruluşlar için alt alan.
- .edu.tr** Eğitim kurum ve kuruluşları (Üniversite) için alt alan.
- .gen.tr** Kişisel ve kurumsal başvurunun (genel) yapılabildiği ve “ilk gelen alır”, “alan adı-kuruluş ilişkisi aranmaz” ilkeleri ile isim tahsisi yapılan alt alan.
- .gov.tr** Kamu kurum ve kuruluşları için alt alan.
- .k12.tr** Eğitim kurum ve kuruluşları (Orta Öğrenim) için alt alan.
- .mil.tr** Askeri kurum ve kuruluşlar için alt alan.
- .net.tr** İnternet servisi sunan kuruluşlar için alt alan.
- .nom.tr** Bireylerin kullanımı için alt alan.
- .org.tr** Diğer kuruluşlar için (Vakıf, Sivil Toplum Örgütleri vb.) alt alan.

SLD’ler altında yer alan, kuruluşlara ait alt alan isimlerinin iç yönetimi ilgili kuruluşların kendi sorumlulukları dahilindedir.

İnternet alan isminin kayıt edilebilmesi için mevcut bir kayıt formunun doldurulması ve bunun ODTÜ’nün elektronik adresine iletilmesi veya faks çekilmesi yeterlidir. Kayıt işlemi, başvurudan sonra en geç bir hafta içerisinde yapılmaktadır.

⁵⁷ <http://dns.metu.edu.tr>

Alan isimleri kayıtlarında pek çok ülkede uygulanan "ilk gelen ilk alır" yönteminin büyük sakıncalar yaratmasından dolayı ODTÜ bu işlem sırasında oluşabilecek bazı kurumsal ve teknik problemleri ortadan kaldırmak amacıyla "internet alan ismi kaydında izlenecek yöntem ve kurallar" belirlemiş ve internet aracılığıyla kamuoyuna sunmuştur.

Bu kurallar **“.tr”** alanı altında tanımlanacak tüm alan isimlerinin açılması, kapatılması ve değiştirilmesini kapsamaktadır. **“.tr”** altında yer alacak alan isimleri ile ilgili yapılan tüm başvurularda, başvuru yapan kişi ve kuruluşlar ODTÜ tarafından belirtilmiş olan yöntem ve kuralları kabul etmiş sayılmaktadırlar⁵⁸.

Bu yöntem ve kurallara göre;

- Alan isimleri taleplerinde **“alan ismi-kuruluş ilişkisi aranır”** ilkesi uygulanmakta; kişi ve kuruluşların faaliyet alanı dışındaki alt alanlara yaptıkları başvurular kabul edilmemekte,
- Sadece **“.gen.tr”** alt alanına yapılan başvurularda faaliyet alanı ilişkisi aranmamakta ve **“ilk gelen ilk alır”** kuralı uygulanmakta,
- Jenerik⁵⁹ alan isimleri hiçbir kuruluşa verilmemekte,
- Kanunlara, genel etik ve ahlak kurallarına, ulusal örf ve adetlere aykırı isimler verilmemekte,
- Alan isimlerine ait her türlü bilginin gizli olmayıp whois veri tabanı ve ilgili sorgu mekanizması ile kamuoyuna açık olacağı bildirilmekte,
- Alan isimleri konusunda kurumlara arasında doğabilecek uyuşmazlıklarda ya da aynı alan ismi üzerinde birden fazla kurumun hak iddia etmesi durumunda; anlaşmazlıkların kuruluşların kendi aralarında çözülmesi esas alınmakta ve alan ismi ile ilgili olarak mahkemeler tarafından alınan kararlar alan ismi yönetimince uygulanmakta,

⁵⁸ Bkz. EK 7.

⁵⁹ Burada “jenerik isimler”, özel veya genel olarak belli bir kavramı, sektörü, grubu, çeşidi, sınıfı, vb. işaret eden isimler anlamındadır.

- Alan isimlerinin iptal edilmesinin şartları belirlenmektedir.

ODTÜ tarafından alan ismi kayıt ve bakım işlemi için kar amacının güdülmediği, temel giderleri karşılayıcı bir ücret sisteminin uygulandığı ifade edilmektedir (alan adı kayıt için 50 \$ ve alan adı bakımı için yıllık 30 \$). Ancak, ücretlerin önceden bildirilmek kaydıyla değiştirilebileceği de belirtilmektedir.

ODTÜ tarafından 7 Ağustos 2000 tarihi itibariyle kaydı yapılan alan isimlerinin sayısal dağılımı Tablo 2’de verilmektedir:

TABLO 2. Alan İsmi Sayıları

İkinci Derece Alan İsmi (SLD)	Alan İsmi Sayısı
.com.tr	17.441
.org.tr	1.013
.edu.tr	132
.k12.tr	208
.bbs.tr	41
.gov.tr	478
.net.tr	125
.mil.tr	6
.gen.tr	2.994
.nom.tr	94
TOPLAM	22.532

Kaynak : ODTÜ, <http://dns.metu.edu.tr/domcount.htm>

Not: 1) 7 Ağustos 2000 (01:00) tarihinde güncellenmiştir.

2) Sayılar, alan ismi sunucu kayıtları (name server-NS) baz alınarak belirlenmiştir.

Tablo 2’den de görüldüğü üzere, 7 Ağustos 2000 tarihi itibariyle toplam 22.532 adet alan ismi tahsis yapılmış olup, bunlar arasında “.com.tr” alanı altında ticari varlıklar ile “.gen.tr” alanı altındaki isimler ilk sıralarda yer almaktadır.

IV.3. Alan İsmi Sisteminde Son Gelişmeler

ODTÜ tarafından 1992 yılından itibaren gerçekleştirilen “.tr” Türkiye alanının yönetimi, 1996 yılına kadar akademik ölçekte sürdürülmüştür. 1996 yılından itibaren, internetin dünyada ve ülkemizde gelişiminin ve ticari amaçla kullanımının hızla artması, alan isimlerine olan talebin de artmasına neden olmuştur. Dünyada alan isimlerinin “ilk gelen ilk alır” ilkesinden hareketle tahsis edilmesinde pek çok sorunların ve haksız kullanımların ortaya çıkması sonucunda, ODTÜ Alan İsmi Yönetimince “.tr” birinci derece alanında alan ismi taleplerinin hızlı, düzenli ve eşitlik ilkesi ile değerlendirilmesi esas alınmış ve bu çerçevede bazı yöntem ve kurallar belirlenerek Temmuz 1996’dan itibaren uygulamaya konmuştur.

ODTÜ Alan İsmi Yönetimi bir süredir kamuoyunun eleştirilerine maruz kalmaktadır. Alan İsmi Yönetimi görevinin, alan isimlerinin hangi kriterlere göre verileceğine karar vermek yerine, sistemin “teknik” olarak düzgün işlemlerini sağlamak olduğu belirtilerek özellikle, alan ismi tahsisinde ODTÜ’nün uyguladığı yöntem ve kurallar eleştirilmektedir⁶⁰. Bu eleştirileri ve bunlara karşılık ODTÜ Alan İsmi Yönetimi’nce⁶¹ yapılan değerlendirmeleri aşağıda dört grupta toplamak mümkündür:

1. ODTÜ’nün alan isimleri kayıt işleminde sahip olduğu “tekel” konumunun sisteme zarar verdiği, bu işin daha tarafsız (kamu kurumu niteliğinden kaynaklanan tarafsızlığı olduğu belirtilerek) bir başka kurum ya da kurumlarca yapılmasının sağlanarak kayıt hizmetlerinde rekabet ortamı yaratılmasının gerektiği belirtilmektedir.

Bu eleştiriye karşılık; dünyada genel eğilimin ccTLD alanlarının tek bir kurum tarafından idare edilmesi olduğu ve Türkiye’de de ODTÜ’nün “.tr”

⁶⁰ <http://kurul.ubak.gov.tr/dns/Gorusler-dns.htm>

⁶¹ ODTÜ Alan İsmi Yönetiminin değerlendirmeleri için Dr. Attila ÖZGİT’in fikir ve yorumlarından yararlanılmıştır. Burada yapılan değerlendirmelere ilişkin sorumluluk kitabın yazarına aittir.

alanında isim tahsisinde dünyadaki diğer örnekleri gibi tek olduğu ifade edilmektedir. Bu tür bir işlemin birden fazla kurum tarafından idare edildiği ülke sayısının dünyada bir ya da iki olduğu ve bu ülkelerde de bazı sorunlar yaşandığı belirtilmektedir.

2. Sistemde dünyada uygulanan “**ilk gelen ilk alır**” kuralının Türkiye’de gerçek anlamda uygulanmadığı, birtakım bilgi ve belgelerin istenmesi nedeniyle son derece hızlı işlemesi gereken kayıt işleminin gereksiz bürokrasi yaratılarak geciktirildiği eleştirisi yapılmaktadır.

Bu eleştiri ile ilgili değerlendirme ise şu şekildedir:

Alan İsmi Yönetimi’nce uygulanan yöntem ve kurallar dünyada alan ismi tahsisinde yaşanan sıkıntılar sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu sıkıntıların Türkiye’de de yaşanmaması için mümkün olan en iyi sistem getirilmeye çalışılmış ve bu yöntem ve kurallar, ilgili kurumların görüşleri alınarak işbirliği halinde belirlenmiştir. Bu nedenle de “.com”, “org” ve “.net” gibi gTLD isimlerinin tahsisi yapılmayarak sadece ccTLD ile sınırlı kalınmıştır. Bu durum hiç şüphesiz ki, alan ismi tahsisinde son derece dikkatli ve tedbirli olmayı ve bunun gereği olarak da bazı bilgi ve belgelerin alan ismi başvurusu esnasında istenmesini gerektirmiştir. Nitekim dünyada da yaşanan sıkıntılar sonucunda, Türkiye’de uygulanan yöntemin ne kadar doğru ve yerinde olduğu son zamanlarda ortaya çıkmış ve hatta bazı ülkeler ve uluslararası kuruluşlar da günümüzde bu türden yöntemler arayışına girmişlerdir. Bu nedenle ki, ülkemizde alan isimlerinde karşılaşılan ihtilaf sayısı bugüne kadar 10’u geçmemiştir.

3. Jenerik alanlarda (.com, .org, .gibi) kayıt yapılmaması nedeniyle bu alanlardaki talebin yurt dışına kaydığı ve bunun sonucu olarak hem yurt dışına büyük oranda döviz çıkışı olduğu hem de “.tr” uzantılı alanlara talebin giderek azaldığı eleştirisi yapılmaktadır.

Bu eleştiri ile ilgili olarak, Alan İsmi Yönetimi'nce yapılan değerlendirmede ise; “.com”, “org” ve “.net” gibi gTLD alanlarına ilgi duyan kişi ve kurumların, genellikle, kendi ülkelerindeki kurumlardan ziyade bu alanlarda hizmet veren diğer ülkelerdeki kurumlara yöneldiklerinin ortaya çıktığı belirtilerek; bu alanlarda ODTÜ tarafından kayıt işlemi yapılmış olsa bile yine de taleplerin yurt dışındaki kurumlara kayacağı tahmin edildiği ifade edilmiştir. Ayrıca, bu alanlarda tahsis yapılabilmesi için günümüzde ICANN tarafından akredite edilme koşulu vardır. ODTÜ'nün teknik ve idari altyapısı itibariyle bu tür bir işlemi yapacak imkanı bulunmamaktadır. Ancak, ülkemizde bazı internet servis sağlayıcılarının bu alana girebilme ve gTLD tahsislerini yapabilme imkanlarının olduğu tahmin edilmektedir. Bu kurumların uluslararası rekabet koşullarında ülkemizin (ya da diğer ülkelerin) ihtiyaçlarının karşılanmasını teminen, hem günümüzde var olan gTLD'lerde hem de ileride yeni yaratılacak olan gTLD'lerde rekabet edebilmeye kendilerini hazırlamalarının daha yerinde olacağı düşünülmektedir.

4. Uygulanan yöntem ve kuralların tek taraflı değil, bu alanda oluşturulacak bir Üst Kurul tarafından belirlenmesi ve kontrol edilmesinin gerektiği şeklindeki eleştiriye ODTÜ Alan İsmi Yönetimi'nce olumlu yaklaşmaktadır. Ayrıca, alan ismi tahsisinde Üst Kurul tarafından belirlenecek politikaların Alan İsmi Yönetimi'nce uygulanmasında bir sorun olmadığı ifade edilmektedir.

Yukarıdaki son eleştiri ile ilgili olarak; **İnternet Üst Kurulu**⁶² tarafından bir girişim başlatılmış ve “**DNS Çalışma Grubu**”⁶³ oluşturularak, Temmuz 2000'de **Kuruluş ve Çalışma İlkeleri** belirlenmiştir.

---

⁶² İnternet Üst Kurulu, Ocak 1998'de Ulaştırma Bakanlığı'nce oluşturulmuş, Türkiye'de internet altyapısı ve bu alandaki kısa,orta ve uzun vadeli hedeflerin belirlenmesi, bu hedeflere ulaşmak için gerekli kararların alınması ve uygulanması sürecinde Ulaştırma Bakanlığı'na danışmanlık yapacak ve konu ile ilgili kesimler arasında eşgüdümü sağlayacak bir Kurul'dur. <http://kurul.ubak.gov.tr>

⁶³ <http://kurul.ubak.gov.tr/dns>

Çalışma Grubu, “.tr” Türkiye alanında, alan isimlerine ilişkin politikaların ve işleyiş mekanizmalarının belirlenmesi, izlenmesi ve uyuşmazlıkların çözümü mekanizmaları için öneriler oluşturulması ve bu önerilerin ODTÜ Alan İsmi Yönetimi'ne iletilmesi ve uygulamadaki koordinasyonun sağlanması amaçlarına hizmet edecektir. Halihazırda üyelerin belirlenmesi aşamasında olan Çalışma Grubu henüz çalışmalara başlamamıştır.

Çalışma Grubu, Türkiye Alan İsmi Sistemi'nin sağlıklı gelişebilmesi ve çalışabilmesi için gerekli görülen çok sesli, katılımcı ve saydam bir oluşum yaratmak amacıyla, aşağıda belirlenen kuruluş temsilcilerinden oluşturulmuştur.

• İnternet Servis/İçerik Sağlayıcılar	2 üye
• Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)	1 üye
• Türkiye Barolar Birliği (TBB)	1 üye
• Türk Patent Enstitüsü (TPE)	1 üye
• Türkiye Bilişim Derneği (TBD)	1 üye
• ULAK-Net	1 üye
• Üniversiteler	1 üye
• Türkiye Alan İsmi Yönetimi (ODTÜ)	1 üye
• İnternet Üst Kurulu Temsilcisi	1 üye
• Kamu/Ulaştırma Bakanlığı Temsilcisi	1 üye

Çalışma Grubu yukarıdaki kuruluşlarca önerilen 11 üyeden oluşturulacak, İnternet Üst Kurulu'nun önerisi üzerine yeni üyeler eklenebilecektir. Çalışma Grubu'nun karar alma sürecinde toplantıya katılan üyeler arasında oybirliği esası getirilmiş olup, oybirliğinin sağlanamadığı durumlarda bir sonraki toplantıya katılan üyelerin 2/3'ünün oyları ile karar alınması mümkün kılınmıştır.

IV.4. Türkiye’de Marka Tescilleri

Türkiye’de ticaret ve hizmet markaları 1994 yılında kurulmuş olan Türk Patent Enstitüsü (TPE)⁶⁴ tarafından tescil edilmektedir. Marka sahipleri yasalar çerçevesinde markalarına yönelik her türlü haklarını korumakta ve ihlallere karşı yargı yollarına başvurabilmektedirler.

Sınai haklardan biri olan marka korumasının geçmişi 1870’lere uzanmakla beraber, özellikle 1995 yılında yapılan yeni yasal düzenlemelerle uluslararası standartlara ulaşmış ve sistemde önemli bir unsur haline gelmiştir. Günümüzde dünya markası düzeyine ulaşmış Türk markaları bulunmaktadır. Dolayısıyla, yukarıda anlatılan ve dünyanın gündeminde olan tüm sorunlar ülkemizin de sorunudur. Ayrıca, ihtilaflar sadece markalara has olmayıp, ticari unvanların da alan ismi sisteminde tam bir düzenleme olmamasından kaynaklanan sorunları bulunmaktadır.

27 Haziran 1995 tarihli ve 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan son düzenleme kapsamında, ticari markaların yanı sıra ülkemizde daha önce mevcut olmayan hizmet markaları da koruma sistemine dahil edilmiştir. Böylece, bankalar, sigorta şirketleri, otobüs işletmeleri, araba kiralama şirketleri ve benzeri alanlarda hizmet üreten kuruluşların hizmetlerini tanıtan markalar da koruma altına alınmıştır.

Markalar tescil esasına dayalı, uluslararası kriterlere uygun başvurunun yapıldığı, incelemeli ve ilan-itiraz sistemine dayalı bir koruma sistemi ile 10 yıllık dönemler halinde sonsuza kadar korunmaktadır.

Tescilli markanın kullanılması konusunda hak sahibine münhasır yetkiler tanınmaktadır. Bunlar, markanın mal veya ambalajın üzerine konulması, markayı taşıyan malın piyasaya sürülmesi veya bu amaçla stoklanması, teslim edileceğinin teklif edilmesi, markayı taşıyan malın ithali veya ihracı gibi haklar ve yetkililerdir. Bu

---

⁶⁴ <http://www.turkpatent.gov.tr>

yetkilerin üçüncü kişiler tarafından izinsiz kullanımı tecavüz olarak değerlendirilmiş ve hukuk ve ceza davaları ile yaptırıma bağlanmıştır.

Marka istatistiklerine göre, ülkemizde 1999 yılında 24.000 civarında marka başvurusu yapılmıştır (Tablo 3). Mevcut tescilli marka sayısı ise 1925-1999 dönemi itibariyle toplam 170.000 civarındadır.

TABLO.3. Türkiye’de Marka Başvuruları

Yıl	Marka Başvurusu		
	Yerli	Yabancı	Toplam
1995	12.650	3.248	15.898
1996	15.652	4.515	20.167
1997	15.849	4.781	20.630
1998	14.365	4.963	19.328
1999	17.837	5.855	23.692
2000 ⁽¹⁾	12.737	7.968	20.705

Kaynak: TPE

⁽¹⁾ 30Eylül 2000 itibariyle.

IV.5. Marka Tescili ile Alan İsmi Tahsisi Arasındaki İlişki

Türkiye’de marka tescil müracaatlarında alan ismi dikkate alınmamakta; ancak, alan ismi müracaatlarında markalarla ilgili hükümlere yer verilmektedir.

ODTÜ tarafından belirlenen kurallara göre; “.gen.tr” alt alanı dışında kalan diğer tüm alanlarda talep edilen alan isminin kişi ve kuruluşun ismi ve/veya tescilli markası ile ilişkili olması aranmaktadır. Bu ilişki olmadığı ya da belgelenemediği takdirde alan ismi tahsisi durdurulmaktadır.

Benzer şekilde, “.gen.tr” alt alanı dışındaki diğer tüm alanlarda yapılan her alan ismi başvurusu için ticari tescil, patent tescili, tüzük, kişisel kimlik vb. gibi uygun bir tescil belgesi aranmaktadır. Örneğin, “.com.tr” ikinci derece alt alan ismi için gerekli olan belge Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından verilen Ticari Sicil Tescil

Belgesi ve/veya Türk Patent Enstitüsü tarafından verilen Marka tescil Belgesi olarak belirlenmiştir. İstenen belgelerin geçerliliği yoksa alan ismi geri alınabilmekte veya geçerli belgesi bulunan diğer başvuranlara verilebilmektedir.

Marka tescil belgesi veya tescil belgesi olarak kabul edilmiş belge için başvuru yapmış ancak başvurusu sonuçlanmamış kuruluşlara, başvurdukları alan ismi, tescil başvuruları sonuçlanıncaya (6 ayı geçmemek üzere) kadar geçici olarak verilmektedir. Tescil başvurusunun olumsuz sonuçlanması durumunda ise, geçici olarak tanımlanmış alan ismi geri alınmaktadır.

Alan isimlerine itiraz süresi bir yıl olarak belirlenmiş ve bu süre sonrasında ancak, “.tr” birinci derece alan ismi yönetiminin teknik veya idari bir hatası ya da sonuçlanmış mahkeme kararı olduğu durumlarda itirazda bulunulabileceği hükme bağlanmıştır.

Alan ismi anlaşmazlıklarında “.tr” birinci derece alan ismi yönetimi taraf olmamakta, anlaşmazlığın kuruluşların kendi aralarında çözümlenmesi esas alınmaktadır.

V. GENEL DEĞERLENDİRME

İnternetin insan hayatının tüm alanlarını etkileyen bir oluşum olduğu artık kabul edilmiş bir gerçektir. Bu gerçekten hareketle, internetin ve internetin sunduğu imkanların özellikle ekonomik faaliyetlerde kullanılması çalışmaları da giderek hız kazanmaktadır. Dünyanın gündeminde olan ve ticaretin bütünüyle elektronik ortamda yapılması fikri çok da uzak görünmemekte, sanal alışverişler giderek artmakta, bunların yarattığı sorunların çözülmesine önem ve öncelik verilmektedir.

İnternette hareket ve dolaşım yeteneğini kolaylaştıran bir unsur olarak alan isimleri de artık, dünya ölçeğinde katılımcılık unsuruna önem veren ve ilgili tüm kesimlerin temsil edilmesine imkan tanıyan yeni kurum ICANN ile belirli bir yapıya kavuşmuş olup, gelecekte karşılaşılabilecek sorunların da zamanında ve etkin bir yöntemle çözülebileceği bir sistem oluşturulmuştur.

Alan isimleri ve markalar arasındaki mevcut ihtilaflar genellikle ülkelerin kendi yargı organlarında çözülmeye çalışılmakta, uluslararası platformda da uygulanmaya başlanan yeni yöntemler umut vaatmektedir. Ancak, bu alandaki ihtilaf potansiyelinin sisteme yeni alanlar eklendikçe daha da fazla artacağı gerçeği de ilgili kesimlerin üzerinde durdukları önemli bir husus olmaktadır.

WIPO tarafından başlatılan Birinci Süreç ve Nisan 1999'da yayımlanan Nihai Rapor, özellikle markalar ve alan isimleri arasındaki ihtilaflardan kaynaklanan sorunlar üzerinde yoğunlaşmış ve ICANN'ın WIPO'nun tavsiyelerini dikkate almasıyla bu tür anlaşmazlıkların çözümüne ilişkin bir sistemin oluşturulmasıyla sonuçlanmıştır.

WIPO Hakemlik ve Arabuluculuk Merkezi'ndeki sistem “.com”, “.net” ve “.org” gTLD'lerinde ortaya çıkan alan isimleri ihtilaflarına uygulanmaktadır. Ancak, 28 Haziran 2000 tarihinde 20 üye ülke gönüllü olarak kendi ccTLD'lerindeki ihtilafların da WIPO'da çözümlenmesi talebi yapmışlardır. Dolayısıyla, alan isimleri sistemi,

kendi bünyesinde yerel, bölgesel ve ulusal olan bazı özelliklerini de belki bir süre sonra uluslararası zeminlere doğru kaydıracaktır.

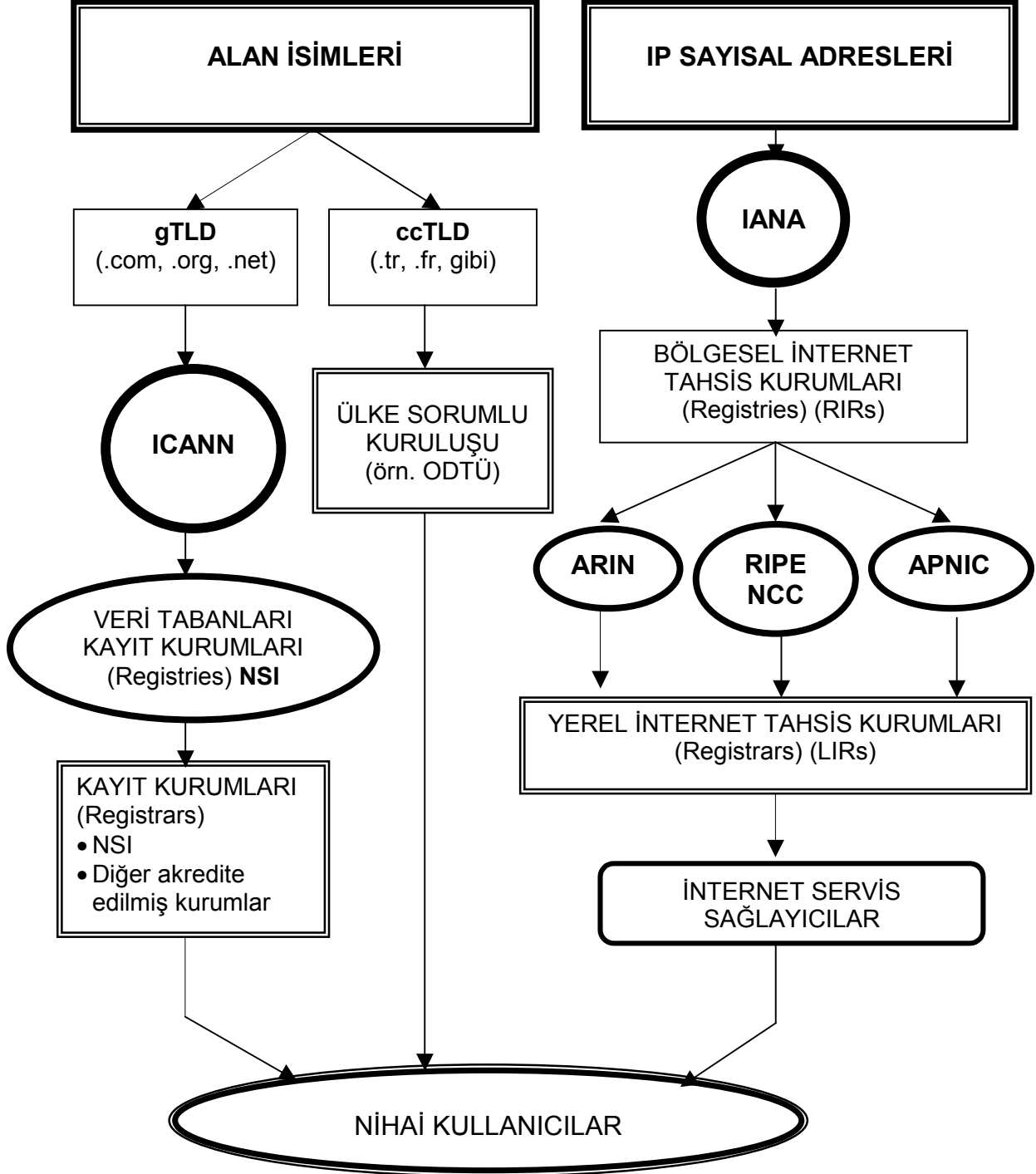
Türkiye'deki alan isimleri sistemi, dünyadaki gelişmelere uygun biçimde bir akademik kurum (ODTÜ) bünyesinde oluşumunu gerçekleştirmiştir. ODTÜ tarafından başlatılan bu girişim, ülkemizde alan isimlerine ilişkin modern bir altyapının oluşumuna büyük katkı sağlamış ve günümüze kadar herhangi bir kamusal müdahaleye maruz kalmamıştır. Ancak, son zamanlarda ODTÜ'nün politika ve uygulamalarına bazı eleştiriler getirilmiş ve bu alanda sahip olduğu yetki tartışılmaya başlamıştır. Nitekim, İnternet Üst Kurulu'nca “.tr” alan ismi sistemine ilişkin olarak başlatılan girişimler de bu tartışmaların ve dünyada oluşturulan yeni yapının bir sonucu olmuştur. Bununla birlikte, internetin genel yapısına bağlı olarak, yeni çalışmaların da sınırlayıcı ya da kısıtlayıcı özellikte olmayacağı düşünülmektedir.

Türkiye'deki marka sistemine gelince, uluslararası anlamda çağdaş bir sisteme henüz çok yeni geçilmiş olmakla beraber, gelişme potansiyelinin de son derece yüksek olduğu bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Fikri haklar arasında ülkemizde en çok kullanılan ve en fazla tescil sayısına ulaşmış hak türü markalardır. Her ne kadar gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında tescilli marka sayısı az gözükse de, markalar ve bunlarla bağlantılı alan isimlerinde dünyada ortaya çıkan gelişmelerden ülkemizi soyutlamak ve bağımsız düşünmek mümkün değildir. İnternetin küresel özelliği, alan ismi ile markalar arasındaki ihtilafların Türkiye'de de ortaya çıkmasına bir baz teşkil etmektedir.

Türkiye'de “.tr” birinci ve ikinci derece alanlarında, alan isimleri ile markalar konusunda ortaya çıkan ihtilaflarda çözümün, tarafların kendi aralarında anlaşmak ya da yargı yolunu kullanmak olduğu görülmektedir. Sistemin gelişimi ile belki bir süre sonra, yukarıda da ifade edildiği gibi, uluslararası platformların tercihi de gündeme gelebilecektir.

EK 1. ALAN İSİMLERİ VE IP SAYISAL ADRESLERİNİN KURUMSAL YAPILANMA ŞEMASI⁶⁵

⁶⁵ Tablo tarafımızdan oluşturulmuştur (H.I.). Gösterimde basitliği sağlamak amacıyla kurumlararası yatay ilişkilere özellikle yer verilmemiştir.

EK 2. JENERİK BİRİNCİ DERECE ALAN İSİMLERİ MUTABAKAT METNİ (gTLD-MoU)⁶⁶

Jenerik Birinci Derece Alan İsimleri Mutabakat Metni (gTLD-MoU), İnternet küresel Alan İsmi Sistemi'nin (DNS) geliştirilmesini teşvik ve idare politikalarının uluslararası yönetim çerçevesidir. Bu Bildiri, DNS'ye yeni jenerik Birinci Derece Alan İsimlerinin (gTLDs) eklenmesini, yeni alan ismi kaydedicilerin seçilmesini ve alan ismi hakkı ile ilgili taraflar arasında ortaya çıkan ihtilaflara uygun çözüm mekanizmalarının geliştirilmesini kapsamaktadır. Bu politikalar, İnternet Tahsisli Sayılar Otoritesi (IANA) ile işbirliği halinde geliştirilmektedir.

Jenerik Birinci Derece Alan İsimleri Mutabakat Metni'nin (gTLD-MoU) İlkeleri:

- İnternet Birinci Derece Alan İsimleri (TLD) kamu malıdır ve kamu güvenliği ilkelerine tabidir.
- İnternet TLD alanının kullanımı ve/veya genişletilmesi bir kamu politikası konusudur ve kamu hizmetleri ve ihtiyaçları kapsamında ele alınmalıdır.
- İnternet alan isimleri sistemi içinde mevcut ve muhtemel kayıt kurumlarının ihtiyaçları arasında bir denge kurmak ve bu ihtiyaçları ortaya koymak amacına yönelik ilgili diğer kamu politikalarına gerek vardır.
- Mevcut ve muhtemel internet alan ismi kayıt kurumları, internet alan ismi kayıt hizmetlerinde kendi düzenlemesini yapan ve serbest piyasa yaklaşımına sahip bir ortamdan daha fazla istifade edeceklerdir.
- gTLD isim alanı için kayıt hizmetlerinin, tahsis yapanlar arasında küresel bir şekilde dağıtımı sağlanmalıdır.
- İkinci derece alan isimlerinde (SLD) uygulanacak politika, bu isimlerin mevcut bir fikri mülkiyet hakkına ve uluslararası alanda tanınıyor olduğu düşünülen alfanumerik bir işarete çok benzer veya aynı olduğu durumda, fikri hak sahibinin izniyle ya da sadece onun tarafından kullanılmasına yönelik olmalıdır.

⁶⁶ <http://www.gtld-mou.org>

Mutabakat Metni kendi bünyesinde bir düzenleyici çerçeve oluşturmuştur. Bu bünye içerisinde,

- gTLD-MoU'nun Bilgi Depolama Merkezi
- gTLD-MoU Politika Danışma Organı (PAB)
- gTLD-MoU Politika İzleme Komitesi (POC)
- Kayıt Kurumları Konseyi (CORE)
- Alan İsmi İdari İtiraz Panelleri (ACPs)

yer almaktadır.

Bilgi Depolama Merkezi, Uluslararası Telekomünikasyon Birliği'nin (ITU) Genel Sekreterliği olacaktır.

Bildiriyi imzalayan herkes gönüllü olarak Politika Danışma Organı'na (PAB) katılabilecektir.

Politika İzleme Komitesi (POC) aşağıdaki grup ya da kuruluşlardan atanan üyelerden oluşturulacaktır:

- İnternet Tahsisli Sayılar Otoritesi (IANA)-2
- İnternet Topluluğu (ISOC)-2
- Bu MoU'nun Bilgi Depolama Merkezi Temsilcisi-1
- İnternet Mimarisi Kurulu (IAB)-2
- Kayıt Kurumları Konseyi (CORE)-2
- Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU)-1
- Dünya Fikri Haklar Teşkilatı (WIPO)-1
- Uluslararası Markalar Birliği (INTA)-1

Politika İzleme Komitesi;

- gTLD'lerin sayısında değişiklik yapabilir ve yeni gTLD'leri onaylayabilir.

- Kayıt kurumlarının sayısını değiştirebilir.
- Kayıt kurumu olanlar ve olmak isteyenlerce yapılan uygulamalar için yeni kurallar ve koşullar getirebilir.
- PAB'a Mutabakat Metninin maddeleri ya da POC'nin kompozisyonu için değişiklik önerilerinde bulunabilir.
- PAB ve CORE'a da danışarak Metne aykırı hareket eden kayıt kurumlarının sözleşmelerini iptal edebilir.

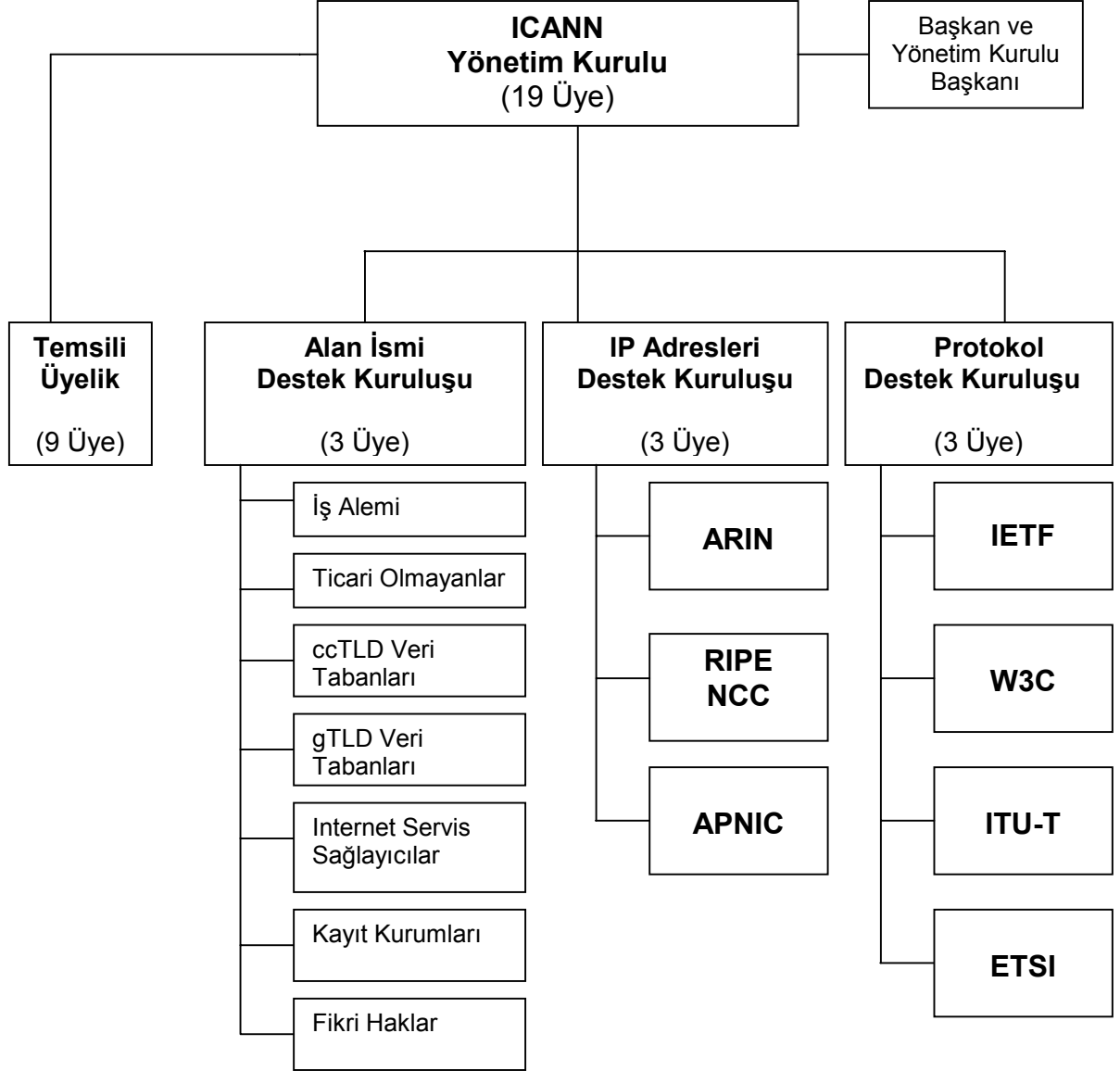
Kayıt Kurumları Konseyi (CORE), İsviçre kanunlarına göre kurulmuş ve İsviçre Memur Yasasına göre idare edilen bir birliktir. Buna göre,

- Bu Bildiri kapsamında kayıt kurumu olarak çalışmak için CORE üyesi olmak zorunludur.
- Her bir kayıt kurumu, herhangi bir gTLD bünyesinde ikinci derece alan isimleri tahsis edebilir (adil uygulama ve ilk gelen ilk alır kuralına göre).

CORE, rekabet ile özerkliğin bulunduğu ve resmi düzenlemenin olmadığı yeni bir dönemde, alan isimleri tahsis hizmetlerinin yapılmasını sağlamak üzere oluşturulmuş üyeleri tarafından finanse edilen kar amacı gütmeyen bir kurumdur.

Bu Metin 28 Şubat 1997 tarihinde sonuçlandırılmış ve ISOC ve IANA tarafından imzalanır imzalanmaz yürürlüğe gireceği hükmü Bildiride yer almıştır.

EK 3. ICANN KURUMSAL ŞEMA⁶⁷

IETF : İnternet Mühendisliği Çalışma Grubu,
ITU-T : Uluslararası Telekomünikasyon Birliği,

W3C : World Wide Web Konsorsiyum
ETSI : Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü

⁶⁷ <http://www.icann.org>

EK 4. ICANN ALAN İSMİ ANLAŞMAZLIKLARININ HALLİ İÇİN YEKNESAK POLİTİKALAR⁶⁸

Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy

Policy Adopted: August 26, 1999

Implementation Documents Approved: October 24, 1999

Notes:

1. This policy is now in effect. See www.icann.org/udrp/udrp-schedule.htm for the implementation schedule.
2. This policy has been adopted by all accredited domain-name registrars for domain names ending in .com, .net, and .org. It has also been adopted by certain managers of country-code top-level domains (e.g., .nu, .tv, .ws).
3. The policy is between the registrar (or other registration authority in the case of a country-code top-level domain) and its customer (the domain-name holder or registrant). **Thus, the policy uses "we" and "our" to refer to the registrar and it uses "you" and "your" to refer to the domain-name holder.**

Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy

(As Approved by ICANN on October 24, 1999)

---

⁶⁸ <http://www.icann.org/udrp/udrp-policy-24oct99.htm>

1. Purpose. This Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (the "Policy") has been adopted by the Internet Corporation for Assigned Names and Numbers ("ICANN"), is incorporated by reference into your Registration Agreement, and sets forth the terms and conditions in connection with a dispute between you and any party other than us (the registrar) over the registration and use of an Internet domain name registered by you. Proceedings under [Paragraph 4](#) of this Policy will be conducted according to the Rules for Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (the "Rules of Procedure"), which are available at www.icann.org/udrp/udrp-rules-24oct99.htm, and the selected administrative-dispute-resolution service provider's supplemental rules.

2. Your Representations. By applying to register a domain name, or by asking us to maintain or renew a domain name registration, you hereby represent and warrant to us that (a) the statements that you made in your Registration Agreement are complete and accurate; (b) to your knowledge, the registration of the domain name will not infringe upon or otherwise violate the rights of any third party; (c) you are not registering the domain name for an unlawful purpose; and (d) you will not knowingly use the domain name in violation of any applicable laws or regulations. It is your responsibility to determine whether your domain name registration infringes or violates someone else's rights.

3. Cancellations, Transfers, and Changes. We will cancel, transfer or otherwise make changes to domain name registrations under the following circumstances:

- a. subject to the provisions of [Paragraph 8](#), our receipt of written or appropriate electronic instructions from you or your authorized agent to take such action;
- b. our receipt of an order from a court or arbitral tribunal, in each case of competent jurisdiction, requiring such action; and/or
- c. our receipt of a decision of an Administrative Panel requiring such action in any administrative proceeding to which you were a party and which was conducted under this Policy or a later version of this Policy adopted by ICANN. (See [Paragraph 4\(i\)](#) and [\(k\)](#) below.)

We may also cancel, transfer or otherwise make changes to a domain name registration in accordance with the terms of your Registration Agreement or other legal requirements.

4. Mandatory Administrative Proceeding.

This Paragraph sets forth the type of disputes for which you are required to submit to a mandatory administrative proceeding. These proceedings will be conducted before one of the administrative-dispute-resolution service providers listed at www.icann.org/udrp/approved-providers.htm (each, a "Provider").

a. Applicable Disputes. You are required to submit to a mandatory administrative proceeding in the event that a third party (a "complainant") asserts to the applicable Provider, in compliance with the Rules of Procedure, that

- (i) your domain name is identical or confusingly similar to a trademark or service mark in which the complainant has rights; and
- (ii) you have no rights or legitimate interests in respect of the domain name; and
- (iii) your domain name has been registered and is being used in bad faith.

In the administrative proceeding, the complainant must prove that each of these three elements are present.

b. Evidence of Registration and Use in Bad Faith. For the purposes of [Paragraph 4\(a\)\(iii\)](#), the following circumstances, in particular but without limitation, if found by the Panel to be present, shall be evidence of the registration and use of a domain name in bad faith:

- (i) circumstances indicating that you have registered or you have acquired the domain name primarily for the purpose of selling, renting, or otherwise transferring the domain name registration to the complainant who is the owner of the trademark or service mark or to a competitor of that complainant, for valuable consideration in excess of your documented out-of-pocket costs directly related to the domain name; or
- (ii) you have registered the domain name in order to prevent the owner of the

trademark or service mark from reflecting the mark in a corresponding domain name, provided that you have engaged in a pattern of such conduct; or

(iii) you have registered the domain name primarily for the purpose of disrupting the business of a competitor; or

(iv) by using the domain name, you have intentionally attempted to attract, for commercial gain, Internet users to your web site or other on-line location, by creating a likelihood of confusion with the complainant's mark as to the source, sponsorship, affiliation, or endorsement of your web site or location or of a product or service on your web site or location.

c. How to Demonstrate Your Rights to and Legitimate Interests in the Domain Name in Responding to a Complaint. When you receive a complaint, you should refer to [Paragraph 5](#) of the Rules of Procedure in determining how your response should be prepared. Any of the following circumstances, in particular but without limitation, if found by the Panel to be proved based on its evaluation of all evidence presented, shall demonstrate your rights or legitimate interests to the domain name for purposes of [Paragraph 4\(a\)\(ii\)](#):

- (i) before any notice to you of the dispute, your use of, or demonstrable preparations to use, the domain name or a name corresponding to the domain name in connection with a bona fide offering of goods or services; or
- (ii) you (as an individual, business, or other organization) have been commonly known by the domain name, even if you have acquired no trademark or service mark rights; or
- (iii) you are making a legitimate noncommercial or fair use of the domain name, without intent for commercial gain to misleadingly divert consumers or to tarnish the trademark or service mark at issue.

d. Selection of Provider. The complainant shall select the Provider from

among those approved by ICANN by submitting the complaint to that Provider. The selected Provider will administer the proceeding, except in cases of consolidation as described in [Paragraph 4\(f\)](#).

e. Initiation of Proceeding and Process and Appointment of Administrative Panel. The Rules of Procedure state the process for initiating and conducting a proceeding and for appointing the panel that will decide the dispute (the "Administrative Panel").

f. Consolidation. In the event of multiple disputes between you and a complainant, either you or the complainant may petition to consolidate the disputes before a single Administrative Panel. This petition shall be made to the first Administrative Panel appointed to hear a pending dispute between the parties. This Administrative Panel may consolidate before it any or all such disputes in its sole discretion, provided that the disputes being consolidated are governed by this Policy or a later version of this Policy adopted by ICANN.

g. Fees. All fees charged by a Provider in connection with any dispute before an Administrative Panel pursuant to this Policy shall be paid by the complainant, except in cases where you elect to expand the Administrative Panel from one to three panelists as provided in [Paragraph 5\(b\)\(iv\)](#) of the Rules of Procedure, in which case all fees will be split evenly by you and the complainant.

h. Our Involvement in Administrative Proceedings. We do not, and will not, participate in the administration or conduct of any proceeding before an Administrative Panel. In addition, we will not be liable as a result of any decisions rendered by the Administrative Panel.

i. Remedies. The remedies available to a complainant pursuant to any proceeding before an Administrative Panel shall be limited to requiring the cancellation of your domain name or the transfer of your domain name registration

to the complainant.

j. Notification and Publication. The Provider shall notify us of any decision made by an Administrative Panel with respect to a domain name you have registered with us. All decisions under this Policy will be published in full over the Internet, except when an Administrative Panel determines in an exceptional case to redact portions of its decision.

k. Availability of Court Proceedings. The mandatory administrative proceeding requirements set forth in [Paragraph 4](#) shall not prevent either you or the complainant from submitting the dispute to a court of competent jurisdiction for independent resolution before such mandatory administrative proceeding is commenced or after such proceeding is concluded. If an Administrative Panel decides that your domain name registration should be canceled or transferred, we will wait ten (10) business days (as observed in the location of our principal office) after we are informed by the applicable Provider of the Administrative Panel's decision before implementing that decision. We will then implement the decision unless we have received from you during that ten (10) business day period official documentation (such as a copy of a complaint, file-stamped by the clerk of the court) that you have commenced a lawsuit against the complainant in a jurisdiction to which the complainant has submitted under [Paragraph 3\(b\)\(xiii\)](#) of the Rules of Procedure. (In general, that jurisdiction is either the location of our principal office or of your address as shown in our Whois database. See [Paragraphs 1](#) and [3\(b\)\(xiii\)](#) of the Rules of Procedure for details.) If we receive such documentation within the ten (10) business day period, we will not implement the Administrative Panel's decision, and we will take no further action, until we receive (i) evidence satisfactory to us of a resolution between the parties; (ii) evidence satisfactory to us that your lawsuit has been dismissed or withdrawn; or (iii) a copy of an order from such court dismissing your lawsuit or ordering that you do not have the right to continue to use

your domain name.

5. All Other Disputes and Litigation. All other disputes between you and any party other than us regarding your domain name registration that are not brought pursuant to the mandatory administrative proceeding provisions of [Paragraph 4](#) shall be resolved between you and such other party through any court, arbitration or other proceeding that may be available.

6. Our Involvement in Disputes. We will not participate in any way in any dispute between you and any party other than us regarding the registration and use of your domain name. You shall not name us as a party or otherwise include us in any such proceeding. In the event that we are named as a party in any such proceeding, we reserve the right to raise any and all defenses deemed appropriate, and to take any other action necessary to defend ourselves.

7. Maintaining the Status Quo. We will not cancel, transfer, activate, deactivate, or otherwise change the status of any domain name registration under this Policy except as provided in [Paragraph 3](#) above.

8. Transfers During a Dispute.

a. Transfers of a Domain Name to a New Holder. You may not transfer your domain name registration to another holder (i) during a pending administrative proceeding brought pursuant to [Paragraph 4](#) or for a period of fifteen (15) business days (as observed in the location of our principal place of business) after such proceeding is concluded; or (ii) during a pending court proceeding or arbitration commenced regarding your domain name unless the party to whom the domain name registration is being transferred agrees, in writing, to be bound by the decision of the court or arbitrator. We reserve the right to cancel any transfer of a domain name registration to another holder that is made in violation of this subparagraph.

b. Changing Registrars. You may not transfer your domain name registration to another registrar during a pending administrative proceeding brought pursuant to [Paragraph 4](#) or for a period of fifteen (15) business days (as observed in the location of our principal place of business) after such proceeding is concluded. You

may transfer administration of your domain name registration to another registrar during a pending court action or arbitration, provided that the domain name you have registered with us shall continue to be subject to the proceedings commenced against you in accordance with the terms of this Policy. In the event that you transfer a domain name registration to us during the pendency of a court action or arbitration, such dispute shall remain subject to the domain name dispute policy of the registrar from which the domain name registration was transferred.

9. Policy Modifications. We reserve the right to modify this Policy at any time with the permission of ICANN. We will post our revised Policy at <URL> at least thirty (30) calendar days before it becomes effective. Unless this Policy has already been invoked by the submission of a complaint to a Provider, in which event the version of the Policy in effect at the time it was invoked will apply to you until the dispute is over, all such changes will be binding upon you with respect to any domain name registration dispute, whether the dispute arose before, on or after the effective date of our change. In the event that you object to a change in this Policy, your sole remedy is to cancel your domain name registration with us, provided that you will not be entitled to a refund of any fees you paid to us. The revised Policy will apply to you until you cancel your domain name registration.

Comments concerning the layout, construction and functionality of this site should be sent to webmaster@icann.org.

Page Updated 04-June-00

(c) 2000 The Internet Corporation for Assigned Names and Numbers. All rights reserved.

EK 5. WIPO NİHAİ RAPOR'UNUN EK VIII'inde ccTLD KURUMLARINA SUNULAN ÖNERİLER⁶⁹

The Management of Internet Names and Addresses: Intellectual Property Issues

ANNEX VIII

APPLICATION OF RECOMMENDATIONS TO ccTLDs

1.Chapter I of the Report (paragraphs 38 to 43) discusses the scope of the WIPO Report and the relevance of its recommendations to ccTLDs. It is recognized in that discussion that the recommendations of the WIPO Report are limited to gTLDs and that it is for the administrators of ccTLDs to decide what, if any, consideration they may wish to give to the recommendations. There are a number of reasons why the application of the WIPO recommendations in unrestricted TLDs would be beneficial, including the uniform protection of intellectual property and the avoidance of the creation or existence of intellectual property piracy havens. In view of these reasons, and in response to the specific request of the administrators of certain ccTLDs, this Annex provides guidance on which WIPO recommendations we consider that it would be beneficial for the administrators of ccTLDs to consider adopting.

Best Practices for Registration Authorities (Chapter 2 of the Report)

2.It is recognized that, as indicated in the Report on the ccTLD Questionnaire and Responses contained in Annex IX, the administrators of many ccTLDs have already implemented many of the recommendations contained in Chapter 2 of the Report on best practices for registration authorities.

---

⁶⁹ “The Management of Internet Names and Adressess: Intellectual Property Issues”, Final Report of the WIPO Internet Domain Name Process, April 30, 1999. <http://wipo2.wipo.int>

3.The recommendations in Chapter 2 on registration practices are design to establish clearly the respective rights and obligations of the domain name applicant in relation to the domain name registration. Paramount amongst the concerns of intellectual property owners in this regard is the availability of accurate and reliable contact details of the domain name holder. We consider that the following recommendations concerning registration practices could be profitably applied by administrators of unrestricted ccTLDs, namely:

(i) the use of a formal domain name registration agreement, as recommended in paragraph 57;

(ii) the provision of contact details of domain name holders, as recommended in paragraph 66, corresponding to the details recommended in paragraph 73, with the requirement of keeping the contact details up-to-date;

(iii) the availability in real-time of contact details of domain name holders, as recommended in paragraph 81;

(iv) the notification to domain name holders of the purposes for which contact details are collected and used and the consent of the domain name holder to those uses, as recommended in paragraph 90;

(v) where a fee is charged, the pre-payment of the registration fee, as recommended in paragraph 96;

(vi) the registration of domain names for limited periods and the payment of a re-registration fee, as recommended in paragraph 98;

(vii) the requirement of representations by the domain name holder with respect to non-infringement of intellectual property rights and accuracy of information, as recommended in paragraph 109;

(viii) the adoption of reasonable automated procedures to verify data submitted by domain name applicants, as recommended in paragraph 116;

(ix) the requirement that inaccurate and unreliable contact details should constitute a material breach of the domain name registration agreement and should be a ground for cancellation of the registration, as recommended in paragraph 119; and

(x) the availability of a notification and take-down procedure for the cancellation of a domain name registration where contact details are inaccurate or unreliable and contact cannot be established with the domain name holder, as recommended in paragraph 123.

4.The suggestion that administrators of unrestricted ccTLDs apply the recommendations specified in the previous paragraph is subject to the following qualifications:

(i) the administrator of an unrestricted ccTLD should obtain legal advice on the compliance of any practice with local law and, in particular, local contract and privacy law; and

(ii) the recommendations need to be reviewed in the light of any practices adopted by the administrator of an unrestricted ccTLD in relation to differentiation in sub-domains, which may cause particular recommendations not to be applicable.

5.It should be pointed out that the recommendations against waiting periods, in paragraph 102, and compulsory prior searches, in paragraph 105, are not intended to apply to unrestricted ccTLDs where waiting periods or compulsory searches are practiced, or where the administrators consider that they could be feasibly adopted. Those recommendations are fashioned to the practices that have prevailed in the open gTLDs and the consequent expectations of users of those gTLDs.

6.The recommendation on submission to jurisdiction and to alternative dispute-resolution procedures in paragraph 111 should be applied by the administrators of unrestricted ccTLDs in accordance with their own requirements of submission to jurisdiction and the policy that they apply for alternative dispute resolution (which is discussed in the next section).

Administrative Procedure Concerning Abusive Registrations of Domain Names (Chapter 3)

7.It is recognized that, as indicated in the Report on the ccTLD Questionnaire and Responses in Annex IX, many administrators of unrestricted ccTLDs have adopted a dispute-resolution policy.

8.It would be open to the administrators of ccTLDs to subscribe to and adopt the Policy on Dispute Resolution for Abusive Domain Name Registrations that it is recommended in Chapter 3 be adopted by ICANN for uniform application in open gTLDs. There would be two major advantages to this:

(i) it would assure the uniform application throughout all participating unrestricted TLDs of a policy directed at suppressing the bad faith, abusive registration of domain names and contribute to the elimination of such registrations; and

(ii) it would reduce transactional costs for intellectual property owners in defending their rights since complaints concerning abusive registrations in a participating unrestricted ccTLD could be consolidated, under the circumstances specified in paragraph 193 (principally, the identity of parties), with complaints concerning abusive registrations in gTLDs.

9.An administrator of a ccTLD that wishes to subscribe and to adopt the Policy on Dispute Resolution for Abusive Domain Name Registrations would have two options for so doing:

(i) first, the administrator could adopt the Policy as its exclusive Policy on dispute resolution by means other than resort to court litigation; or

(ii) alternatively, the administrator could adopt the Policy in conjunction with an independent policy for dispute resolution in the relevant ccTLD. In this event, the two policies would need to be reviewed and modified so as to make the relationship between dispute-resolution procedures under the policies clear and to avoid multiple procedures and forum-shopping. This can be achieved procedurally without difficulty (for example, a procedure commenced by a complainant under one policy could preclude resort to any procedure under the other policy).

Exclusions for Famous and Well-known Marks

10. In Chapter 4 it is recommended that a Policy for Domain Name Exclusions be adopted whereby the owner of a mark that is famous or well-known across a widespread geographical area and across classes of goods or services could obtain an exclusion for the mark which would prohibit any third party from registering the mark as a domain name in a gTLD. Since an exclusion would thus be available only for an internationally famous mark we consider that it would be desirable for administrators of unrestricted ccTLDs to subscribe to and adopt the Policy. That Policy allows for exclusions to apply only in some TLDs (either because the owner of the mark has applied for the exclusion only in some TLDs, or because a third party has been successful in obtaining a partial cancellation of a complete exclusion). If a mark were not famous or well-known in a country where the administrator of the ccTLD has adopted the Policy, the exclusion should not therefore apply in the ccTLD. We consider that the adoption of the Policy by the administrators of unrestricted ccTLDs is an appropriate reflection of the international protection established for famous and well-known marks.

11. The administrator of a ccTLD may wish also to consider the adoption of its own exclusion mechanism for marks that are famous or well-known only in the

country of the ccTLD and which would not, therefore, qualify for an exclusion under the Policy for gTLDs. The administrator of a ccTLD wishing to do this could seek the cooperation of its national industrial property authorities in the administration of the local exclusion mechanism, as well as the cooperation of WIPO, if it so desires.

12. We consider that it would be appropriate also for the administrators of unrestricted ccTLDs to consider means of dealing with the abusive registration of the names and acronyms of international intergovernmental organizations and of International Nonproprietary Names, which is discussed in paragraphs 292 to 303 of Chapter 4. As mentioned in those paragraphs, we consider that this question warrants very serious consideration and attention. The possible means of dealing with the question are discussed in those paragraphs. Which means an administrator of an unrestricted ccTLD may wish to adopt depends also on which other recommendations in this Report it subscribes to, as well as on the eventual formulation of a policy by ICANN on the question.

EK 6. TÜRKİYE'DE HİZMET VEREN YEREL İNTERNET TAHSİS KURUMLARI (LIRS)⁷⁰

Kurumsal	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Agilent Technologies Europe ▪ SAP-AG Walldorf ▪ SIEMENS ▪ ABN AMRO Bank ▪ Esbank T.A.S. ▪ Koc Net
Büyük	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Global One ▪ Superonline Corporate Business Unit ▪ Superonline International Online Information and Comm.Serv.Inc. ▪ Turk Telekom ▪ TR-net Orta Dogu Yazilim Hizmetleri A.S.
Orta	<ul style="list-style-type: none"> ▪ AT&T Internet Services ▪ Infonet S.A./N.V. ▪ ADA-NET Internet Services ▪ Anet İletişim Sistemleri ve Bilgi Hiz.Ltd.Sti. ▪ Comnet İletişim Hizmetleri ve Ticaret A.Ş. ▪ Satko Net ▪ Simko Ticaret Sanayi A.S. ▪ Turk Nokta Net Bilgi Hizmetleri Ltd. ▪ VESTELNET ONLINE COMMUNICATIONS
Küçük	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Goldnet/CSI Communication Systems Inc. AG. ▪ Bayer AG.Leverkusen ▪ Consultix GmbH ▪ Global Access Telecommunications Inc. ▪ International Reliable Access Networks Inc. ▪ Origin BV ▪ Teleglobe International Corporation ▪ Cabinet Oy ▪ Gulfsat ▪ ATLAS ON-LINE

⁷⁰ <http://www.ripe.net/ripncc/mem-services/general/indices/TR.htm>

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Basari Telekom ▪ Comsat A.S. ▪ DATASSIST Data Sistem A.S. ▪ Deksar Multimedya ve Telekomünikasyon A.S. ▪ Demirbank ▪ Dogan İletişim Elektronik Servis Hizmetleri ▪ Dominet ▪ DORUK-NET ▪ EbimNet Network Systems ▪ Egsbank A.S. ▪ Ere telekom ▪ MARKETWEB ▪ Finansbank A.S. ▪ Fonet A.S. ▪ Hurriyet Gazetecilik & Matbaacılık A.S. ▪ İhlas Net ▪ İksir Uluslararası Elektronik Ticaret Bilgilendirme ve Haberleşme ▪ Türkiye İş Bankası A.S. ▪ Meteksan Net İletişim Hiz.A.S. ▪ MYNET A.S. ▪ Prizmanet Electronic Publishing Services ▪ GEDIKNet İletişim Teknoloji ve Tic.A.S. ▪ Rumeli Telekom A.S. ▪ KocSistem Bilgi ve İletişim Hizmetleri A.S. ▪ TEB Communications ▪ TEKSTİL BANKASI A.S. ▪ TicaretNet ▪ Trunet ▪ National Academic Network and Information Center ▪ Savvis net Europe ▪ Satellite Media Services ▪ Holy See – Vatican City State
--	---

EK 7. TÜRKİYE .tr ALANI ALTINDA YER ALAN İNTERNET ALAN İSİMLERİNİN BELİRLENMESİNDE ODTÜ TARAFINDAN İZLENEN POLİTİKALAR, YÖNTEMLER VE KURALLAR⁷¹

ODTÜ tarafından idare edilen .tr birinci derece alan isminin (TLD) altında yer alan ikinci derece alan isimlerinin (SLD) örgütlenme yapısı aşağıdaki gibidir:

- .bbs.tr** BBS hizmeti veren kuruluşlar için alt alan.
- .com.tr** Ticari kuruluşlar için alt alan.
- .edu.tr** Eğitim kurum ve kuruluşları (Üniversite) için alt alan.
- .gen.tr** Kişisel ve kurumsal başvurunun (genel) yapılabildiği ve “ilk gelen alır”, “alan adı-kuruluş ilişkisi aranmaz” ilkeleri ile isim tahsisi yapılan alt alan.
- .gov.tr** Devlet kurum ve kuruluşları için alt alan.
- .k12.tr** Eğitim kurum ve kuruluşları (Orta Öğrenim) için alt alan.
- .mil.tr** Askeri kurum ve kuruluşlar için alt alan.
- .net.tr** İnternet servisi sunan kuruluşlar için alt alan.
- .nom.tr** Bireylerin kullanımı için alt alan.
- .org.tr** Diğer kuruluşlar için (Vakıf, Sivil Toplum Örgütleri vb.) alt alan.

SLD’ler altında yeralan, kuruluşlara ait alt alan isimlerinin (örneğin, xyz.com.tr) iç yönetimi (örneğin, destek.xyz.com.tr, satis.xyz.com.tr) ilgili kuruluşların kendi sorumlulukları dahilindedir.

İnternet alan isimlerinin kayıtları <http://dns.metu.edu.tr/> adresinde bulunan kayıt formunun doldurularak yollanması neticesinde en geç bir hafta içerisinde sonuçlandırılmaktadır.

⁷¹ <http://dns.metu.edu.tr/v21.htm>

İnternet'in dünyadaki ve ülkemizdeki hızlı gelişimi, alan isimleri konusunda yapılan taleplerin artışına neden olmuştur. Alan ismi başvurularının düzenli, hızlı ve eşitlik ilkesi ile değerlendirilebilmesi için bir politika ve onun gereği olarak bir dizi kural bulunmaktadır. Bu kurallar **.tr** alanı altında tanımlanacak tüm alan isimlerinin açılması, kapatılması ve değiştirilmesini kapsamaktadır. **.tr** altında yer alacak alan isimleri ile ilgili yapılan tüm başvurularda, başvuru yapan kişi ve kuruluşlar ODTÜ tarafından belirtilmiş olan aşağıdaki yöntem ve kuralları kabul etmiş sayılmaktadırlar.

- **.tr** birinci-derece alanı (TLD), *.bbs.tr*, *.com.tr*, *.edu.tr*, *.gen.tr*, *.gov.tr*, *.k12.tr*, *.mil.tr*, *.net.tr*, *.nom.tr*, *.org.tr* alt alan isimlerini kapsar.
  1. **.tr** birinci-derece alan ismi altında tanımlanması istenen her alan ismi, yukarıda belirtilen ikinci-derece alan isimlerinden biri (ya da, belli durumlarda birden fazlası) içerisinde yer alır. Yukarıda belirtilen ikinci-derece alt alanlar dışında yeni bir (ikinci-derece) alt alan altında isim verilmesi için yapılan başvurular kabul edilmez.
  2. Kişi ve kuruluşların faaliyet alanları dışındaki alt alanlara yaptıkları başvurular kabul edilmez. Yalnız *.gen.tr* alt alanına yapılan başvurularda faaliyet alanı ilişkisi aranmaz.
  3. Birden fazla alt örgütü, şubesi, bürosu veya temsilcisi olan kuruluşlarda, kuruluşun merkezi, kuruluş adına alan ismi başvurusunun yapılmasında yetkili merci olarak kabul edilir.
- **.tr** birinci-derece alanı (TLD) altında yer alacak ikinci-derece yeni alt alanlar için kurum, kuruluş ve tüzel kişiler başvuruda bulunabilirler. Bu durumda, konu elektronik ortamda tartışmaya açılır. Gerekirse kamuoyu araştırması yapabilmek amacıyla elektronik anket düzenlenebilir. Yapılan tartışmalar sonucunda ikinci-derece alanın açılıp açılmaması konusunda bir sonuca varılır. Yeni bir ikinci-derece alan açılmasına karar verilmesi durumunda, yeni ikinci-derece alana ilişkin işleyiş ve kurallar bu dokümana eklenir.

- *.gen.tr* alt alanı dışında kalan diğer tüm alt alanlar için talep edilen alan ismi, talebi yapan kişi ve/veya kuruluşun ismi ve/veya tescilli markası ile ilişkili olmalıdır. Başvuruyu yapan kuruluş, *.tr* birinci-derece alan ismi yönetimi tarafından istendiğinde, bu ilişkiyi belgeleyebilmelidir. Alan ismi ile kuruluş arasındaki ilişkinin belgelenemediği durumlarda alan ismi tahsisi durdurulabilir.
- Yapılan her alan ismi başvurusu için (*.gen.tr* alt alanı dışında kalan diğer tüm alt alanlarda) uygun bir tescil belgesi (ticari tescil, patent tescili, tüzük, kişisel kimlik vb.) aranır. Başvuru sırasında alınmayan belgeler daha sonradan (değerlendirme sırasında ve/veya itiraz durumunda) istenebilir. Sonradan istenen ve başvuru sahibince yollanan belgelerin başvuru tarihini kapsamadığı durumlarda belge geçersiz sayılacaktır. Belgelerin geçerli olmaması ya da başvuru tarihini kapsamaması durumunda alan ismi geri alınabilecek ve/veya geçerli belgesi bulunan diğer başvurulara verilebilecektir. Geri alınma ve/veya devretme işlemi, alan ismi kullanım hakkı sahibine uyarı yapıldıktan 30 gün sonra uygulanacaktır.
  - a. *.com.tr* ikinci-derece alt alan ismi için gerekli belge Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından verilen Ticari Sicil Tescil Belgesi ve/veya Patent Enstitüsü tarafından verilen Marka Tescil belgesidir.
  - b. *.gov.tr* ikinci-derece alt alan ismi için gerekli belge başvuru yapan kuruluşun en üst makamı tarafından verilen yazılı izin belgesidir.
  - c. *.org.tr* ikinci-derece alt alan ismi için gerekli belge başvuru yapan organizasyonun kuruluş kanunu ve/veya tüzüğüdür.
  - d. *.edu.tr* ikinci-derece alt alan ismi için gerekli belge başvuru yapan üniversitenin rektörlük makamınca verilmiş yazılı izin belgesidir.
  - e. *.k12.tr* ikinci-derece alt alan ismi için gerekli belge başvuru yapan ilk-orta öğretim kurumunun müdürlük makamınca verilmiş yazılı izin belgesidir.

- f. *.mil.tr* ikinci-derece alt alan ismi için gerekli belge başvuru yapan kuruluşun TSK Genel Kurmay Başkanlığı'ndan aldığı yazılı izin belgesidir.
  - g. *.net.tr* ikinci-derece alt alan ismi için gerekli belge başvuru yapan kuruluşun TURNET ile imzaladığı ISS (İnternet Servis Sağlayıcı) sözleşmesidir.
  - h. *.bbs.tr* ikinci-derece alt alan ismi için gerekli belge başvuru yapan kişinin nüfus ve ikamet bilgilerine ilişkin resmi belgeleri ile çalıştırdığı bbs sistemine ilişkin açıklayıcı teknik/idari bilgilerdir.
  - i. Mevcut ikinci-derece alt alan isimlerine yeni eklenecek yeni ikinci-derece alt alan isimleri için gerekli belgeler EK maddeler olarak tanımlanacaktır.
- Jenerik olarak tanımlanan alan isimleri (herhangi bir sektörü ya da bir sektörün bir kısmını tanımlayan ve başvuru sahibine doğrudan ve/veya dolaylı haksız/spekülatif kazanç ve/veya öncelik sağlayabilecek alan isimleridir) hiçbir kuruluşa verilmez.
  - Talep edilen alan isimleri en az iki karakter boyunda olmalıdır. Alan isimlerinin uzunluğu konusunda üst sınır olmamakla beraber, alışıl gelmiş uzunluk 12 (oniki) karakterden kısadır. Alan isimlerinde sadece harfler, sayılar ve “-” (tire) işareti kullanılabilir.
  - Talep edilen alan isimleri Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına aykırı olmamalı ve genel etik ve ahlak kurallarına ters düşmemelidir.
  - Alan ismi başvurularında, ulusal örf ve adetlere, ahlak kurallarına uyum aranır. Alan isminin tamamı ya da bir kısmı hakaret, küfür, çirkin tanımlama vb. İfadeler içeremez. Bu tür sözcük ve/veya ifadelerin İngilizce ya da diğer yabancı dillerdeki karşılıkları da bu kapsam dahilindedir.
  - Başvuruda bulunan kişi, kurum ya da kuruluş, verdiği bilgilerin doğru olduğunu taahhüt eder.

- Başvuru yapan kişi, kurum ya da kuruluş, yaptığı alan ismi seçiminden sorumludur. Başvuruyu yapan, seçilen alan isminin başka bir kurum ya da kuruluşun haklarını ihlal etmediğini taahhüt eder. Ayrıca başvuruyu yapan, istenen alan isminin Türkiye Cumhuriyeti yasalarına aykırı bir iş için kullanılmayacağını da taahhüt eder.
- Alan ismi başvurusu sırasında verilen bilgiler gizli tutulmaz. Bu bilgiler whois veri tabanı ve ilgili sorgu mekanizması (<http://whois.metu.edu.tr>) yolu ile kamuya açıktır.
- Başvurulan alan ismi için, başvuru sırasında hizmet vermekte olan en az bir alan ismi sunucusu bulunmalıdır. Söz konusu alan ismi için hizmet veren alan ismi sunucusunun kesintisiz (24 saat, 7 gün) çalışan bir İnternet bağlantısı bulunmalı ve ilgili alan ismi sorgularını kabul edip, bunlara yanıt vermelidir.
- **.tr** birinci-derece alanına bağlı ikinci-derece alanlar altında tanımlanan alan isimleri konusunda kurumlar arasında doğabilecek uyuşmazlıklarda, ya da aynı alan ismi üzerinde birden fazla kurumun hak iddia etmesi durumunda aşağıdaki kurallar geçerlidir.
  1. Alan ismi konusunda doğabilecek uyuşmazlıklarda **.tr** birinci-derece alan ismi yönetimi taraf sayılamaz. Her tür anlaşmazlığın, alan ismi konusunda hak iddia eden kuruluşlar arasında çözümlenmesi esastır.
  2. Anlaşmazlığa konu olan alan ismi ile ilgili olarak Türkiye Cumhuriyeti mahkemeleri tarafından alınan kararlar **.tr** birinci-derece alan ismi yönetimi tarafından uygulanacaktır.
  3. **.tr** birinci-derece alan ismi yönetiminin talebi üzerine alan ismi tahsis edilmiş kuruluş, tahsis edilen alan ismi ile ilişkisini belgeleyen dokümanları **.tr** birinci-derece alan ismi yönetimine, talep tarihinden itibaren 15 (on beş) gün içerisinde ulaştırmadığı durumlarda alan ismi tahsisi durdurulabilir ve aynı alan ismini talep eden bir başka kuruluşa tahsis edilebilir.

4. .gen.tr ikinci-derece alanı dışındaki alanlar altında tahsis edilmiş olan alan isminin, kuruluşun tescilli faaliyet alanları dışında, alan isminin çağrıştırdığı başka bir iş için kullanıldığı tespit edildiğinde söz konusu alan ismi iptal edilir.
- **.tr** birinci-derece alanına bağlı ikinci-derece alanlar altında tanımlanmış bir alan ismi aşağıda belirtilen durumlarda iptal edilir.
    1. Türkiye Cumhuriyeti mahkemeleri tarafından kullanımına izin verilmeyen alan isimleri iptal edilir.
    2. Alan ismi tahsis edilen kuruluşun fiilen ve/veya hukuken ortadan kalkması durumunda söz konusu alan ismi iptal edilir.
    3. Alan ismi başvuru ücretinin son ödeme tarihinden itibaren 15 (on beş) gün içinde, ya da alan ismi yıllık ücretinin son ödeme tarihinden itibaren 15 (on beş) gün içinde ödenmemesi durumlarında söz konusu alan ismi iptal edilir.
    4. Alan ismi tahsis edilen kuruluşun bu belgede belirtilen hükümlere aykırı davrandığı tespit edildiğinde söz konusu alan ismi iptal edilir.
    5. Alan ismi tahsis edilen kuruluş 3. maddede belirtilen belgelerin talep edilmesini takip eden 30 (otuz) gün içinde ibraz edemediği durumlarda söz konusu alan ismi iptal edilir.
    6. Alan ismi kullanım hakkı sahibi kişi, kurum ya da kuruluşun alan isminin silinmesine ilişkin resmi talebinin alınması sonucunda alan ismi iptal edilir.
    7. .gen.tr ya da .nom.tr alanları altında yeralan alan isminin kullanım hakkına sahip olan kişinin ölmesi durumunda söz konusu alan ismi iptal edilir.
  - **.tr** birinci-derece alan ismine bağlı ikinci-derece alanların altında tanımlanacak alan ismi kayıdı için ödenmesi gereken ücretlere ilişkin olarak aşağıda tanımlanan kurallar uygulanır:

1. Alan ismi kaydı ücretleri, ilk başvuruda (alan ismi kaydı tarihinden başlayarak ilk bir yıl için) 50 (elli) ABD Doları, izleyen yıllarda ise 30 (otuz) ABD Doları'dır. Bu ücretlere KDV dahil değildir.
  2. Başvuru yapılan yıl için kayıt ücreti dışında ayrıca bir ücret ödenmeyecektir. İzleyen yıllar için yıllık ücret ayrıca faturalandırılacaktır. Ücretler faturalama tarihindeki Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası efektif satış kuru esas alınarak hesaplanacaktır. Ödemeler, fatura ilgili adrese ulaştıktan sonra, ilgili kişi ya da kuruluş tarafından, " ... *fatura no'lu Alan İsmi Ücreti Ödemesi*" ibaresi kullanılarak aşağıdaki banka hesap numarasına yapılacaktır.
T.C. Ziraat Bankası
ODTÜ Şubesi (Şube Kodu: 1537)
Hesap No: 32526
  3. Havale makbuzuna ilgili alan ismi ve/veya fatura numarası yazdırılmalıdır. Ödemelerin on-line havale ile yapılması, diğer yöntemler (mektup, vs.) ile yapılan havalelere oranla daha hızlı olmaktadır. .tr birinci-derece alan ismi yönetimi, ödeme türünden kaynaklanan gecikmelerden doğabilecek sonuçlardan sorumlu değildir.
  4. Başvuru yapan, ücretli bir hizmet alacağını, bu ücrete karşılık gelen faturanın başvuruda bildirilen adrese yollanacağını ve fatura edilen tutarı ödeyeceğini kabul eder.
  5. Belirtilen ücretler önceden duyurularak değiştirilebilir.
- Marka tescil belgesi veya tescil belgesi olarak kabul edilmiş belge için başvuru yapmış fakat başvurusu sonuçlanmamış kuruluşlara başvurdukları alan ismi, tescil başvuruları sonuçlanana kadar geçici olarak verilir. Bu süre 6 ay'dan uzun olamaz. Bu süre içerisinde, ilgili kuruluşun ücret ödeme yükümlülükleri konusunda herhangi bir ayrıcalığı söz konusu değildir. Tescil başvurusunun olumsuz sonuçlanması durumunda, geçici olarak tanımlanmış alan ismi 30 gün süre sonunda geri alınır. Söz konusu alan ismi için ilgili

kuruluşun başvuru ücreti ödeme yükümlülüğü ortadan kalkmaz, ücret tahsil edilmişse, geri ödeme yapılmaz.

- Alan ismi başvurusu yapan kuruluşların, başvurdukları alan isminin resmi tescillerine veya tescil belgesi olarak kabul edilen belgeye uygun olması gerekmektedir. Kuruluş adının kısaltması olsa dahi, resmi tesciline uygun olmayan başvurularda, aynı kısaltmaya tescilli olarak sahip olan kuruluşlar tarafından yapılacak itirazların olumlu cevaplandırılacağı, başvuran kuruluşa başvuru sırasında bildirilir.
- .gen.tr ve .nom.tr alt alanları dışında kalan diğer tüm alt alanlar içinde yer almak üzere başvuru ve tahsis yapılan alan isimlerinin kullanımında, kuruluşun faaliyet alanı ile uyum gözetilmesi ilgili kuruluşun sorumluluğudur. .tr Alan İsmi Yönetimi, alan isminin çağrıştırdığı bir sektör ya da kavram nedeni ile diğer kuruluşlarla haksız rekabet, hak ihlali vb. durumların oluşmasına neden olacak içerik barındırılması durumunda, alan isminin askıya alınması ve ilgili yasal sürecin başlatılması hakkını saklı tutar.
- Başvurulan alan isminin aktif olarak kullanılmayacağı, yalnız ilgili kişi, kurum ya da kuruluşa tahsis edilmesinin amaçlanması durumlarında, ilgili kişi, kurum ya da kuruluş için 'rezerve' edilebilmesi olanaklıdır. Bu talep, başvuru formunda, 'Alan İsmi Sunucusu Adı' ve 'Alan İsmi Sunucusu IP Numarası' bölümlerinde "Rezervasyon" şeklinde belirtilir. Bu tür başvurular için, bu belgede sözü edilen tüm kurallar ve yöntemler geçerlidir; "rezerve" olarak tahsis edilen alan ismi için tüm işlemler yapılır, sadece yönlendirme tanımı yapılmaz.
- Yerleşim birimlerinin isimleri (izmir, pamukkale, rize, vb.) alan ismi olarak verilmez. Bu isimler sadece .gov.tr ikinci-derece alt alan ismi altında valiliklere ve kaymakamlıklara verilir. Bu isimlerin yeni açılacak ikinci-derece

alt alan isimleri altında verilir verilemeyeceği de ek kurallar olarak belirlenecektir.

- Alan ismi başvurusunun aracı kuruluşlar (İnternet Servis ve içerik sağlayıcılar, bilgisayar/ağ hizmeti sunan kuruluşlar, vb.) tarafından yapılması durumunda, aracı kuruluşların asıl alan ismi talep sahibinden alacağı aracı kuruluşun alan ismi başvurusu için yetkilendirildiğine ilişkin belgenin başvuru ile birlikte iletilmesi gereklidir. İlgili yetki belgesinin alan ismi değişikliği yapma işlemleri için de iletilmesi zorunludur.
- Bir kişi, kurum ya da kuruluş adına kaydı daha önceden yaptırılmış alan ismi üzerinde işlem (değişiklik ve kayıt silme başvurusu) yaptırma yetkisi ilgili kişi, kurum ya da kuruluşundur. Ancak, ilgili kişi, kurum ya da kuruluş, işlem yapma yetkisini aracı kuruluşlara verebilir. .tr birinci-derece alan yönetimi gerektiğinde bu yetkilendirmenin belgelenmesini isteme hakkını saklı tutar.
- Her türlü mevcut alan ismine itiraz süresi 1 yıldır. Bu süre sonrasında yapılacak başvurular .tr alan ismi yönetiminin idari veya teknik bir hatası dışındaki bir sebepten ise, ya da sonuçlanmış bir mahkeme kararına dayandırılmamış ise reddedilir.
- Yerel yönetimler, .gov.tr alanı altında yer alırlar. Belediye adının arkasına “-bld.gov.tr” eklenir (örneğin, istanbul-bld.gov.tr, ya da cankaya-bld.gov.tr). Her ilin adı .gov.tr alanı altında valiliklere tahsis edilir (örneğin, antalya.gov.tr, rize.gov.tr). Her ilçenin adı ise .gov.tr alanı altında kaymakamlıklara tahsis edilir (örneğin, beykoz.gov.tr, altındag.gov.tr).

EK 8. İNTERNET ÜST KURULU DNS ÇALIŞMA GRUBU KURULUŞ VE ÇALIŞMA İLKELERİ⁷²

İNTERNET ÜST KURULU DNS ÇALIŞMA GRUBU Kuruluş ve Çalışma İlkeleri Temmuz 2000

İnternet Üst Kurulu tarafından ana işlevi Türkiye'deki Alan Adları (.tr Domain Names) konusunda politikaların ve işleyiş mekanizmalarının belirlenmesi, izlenmesi, ve alan adları üzerindeki uzlaşmazlıkların çözümü için ilke ve mekanizma önerileri oluşturulması, bu önerilerin Alan Adı Yönetimi'ne (ODTÜ) iletilmesi ve uygulamadaki koordinasyonun sağlanması olan bir "*DNS Çalışma Grubu*" oluşturulmuştur.

DNS ÇALIŞMA GRUBUNUN GÖREVLERİ

DNS Çalışma Grubu, Türkiye'de İnternet Alan Adları'nın sağlıklı gelişmesi için temel öneriler oluşturmak ve bu önerileri Alan Adı Yönetimi (ODTÜ)'ne ileterek uygulanmalarını sağlamak amacıyla aşağıdaki görevleri yapar.

1) Planlama.

İnternet Alan Adlarının hiyerarşik yapılanma kurallarının, üst düzey alan adlarının (.com.tr, .net.tr, .gen.tr vb.) ve üst düzey alanlara ilişkin kayıt koşullarının belirlenmesi, gerektiğinde kamuoyu eğilim belirleme mekanizmalarının oluşturulması için görüş ve öneriler oluşturmak.

2) İzleme.

Türkiye'de Alan Adı sisteminin gelişim ve işleyişinin nitel ve nicel olarak değerlendirilebilmesi amacıyla, uluslararası DNS yönetimlerinden ve .tr DNS yönetiminden veri toplamak ve yayınlamak. Türkiye'de İnternet kullanıcılarının görüş ve önerilerini toplamak ve değerlendirmek.

⁷² <http://kurul.ubak.gov.tr/dns/dns-cg.htm>

3) Uygulama önerileri oluşturma.

Türkiye’de Alan Adı sisteminin sağlıklı gelişmesi ve işlemesi amacıyla, alan adı kayıtları ve kayıt mekanizmaları konusunda Türkiye .tr DNS yönetimine, işletim konusunda ise ilgili "DNS server" işleticisi kuruluşlara hizmetin nitel ve nicel özellikleriyle ilgili önerilerde bulunmak.

4) Belirli bir alan adı konusunda uzlaşmazlık içinde olan tarafları uygun çözümlerle uzlaştırabilmek için gerekli olabilecek mekanizmaları oluşturmak.

5) Dünyada Alan Adları konusunda süren gelişmeleri izlemek, alan adlarına ilişkin olarak uluslararası toplantı ve konferanslara ülke çıkarlarının korunması ve bilgi alışverişinin sağlanması için katılmak ve uluslararası platformlarda ülkemizin görüşlerinin doğru dile getirilebilmesi için gerekli çabayı göstererek öneriler oluşturmak.

6) Alan Adları Sistemi (DNS)'nin ülke çapında sağlıklı çalışması için gerekli bilgi ve deneyim birikimine katkıda bulunmak üzere seminer, konferans vb. etkinlikler düzenlemek, düzenlenmesine katkıda bulunmak.

ÖRGÜTLENME

DNS Çalışma Grubu, Türkiye Alan Adı Sistemi'nin (.tr) sağlıklı gelişebilmesi ve çalışabilmesi için gerekli olan çok sesli, katılımcı, saydam bir oluşum ile aşağıdaki temsilcilerden oluşturulmuştur.

DNS Çalışma Grubu'nun Oluşumu

Çalışma Grubu Sekreteri

DNS Çalışma Grubu Sekreteri, kurul üyeleri içinden kurul üyelerince seçilir. Sekreter, çalışma grubunun işleyişinden sorumludur.

Sekreteryaya

Sekreteryaya görevi İnternet Üst Kurulu sekreteryasınınca yürütülür. Sekreteryanın görevi, toplantı tutanaklarını oluşturmak, üyelerle iletişimi sağlamaktır.

Üyeler

DNS Çalışma Grubu, aşağıda belirtilen kuruluşların önerdiği üyelerden oluşmaktadır.

◆ İnternet Servis/İçerik Sağlayıcılar	2 üye
◆ Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)	1 üye
◆ Türkiye Barolar Birliği (TBB)	1 üye
◆ Türk Patent Enstitüsü (TPE)	1 üye
◆ Türkiye Bilişim Derneği (TBD)	1 üye
◆ ULAK-Net	1 üye
◆ Üniversiteler	1 üye
◆ Türkiye Alan Adı Yönetimi (ODTÜ)	1 üye
◆ İnternet Üst Kurulu Temsilcisi	1 üye
◆ Kamu/Ulaştırma Bakanlığı Temsilcisi	1 üye

Çalışma Şekli

- (i) Çalışma Grubu yılda 1 kez bir ulusal konferansta kamuoyu bilgilendirme ve görüş alma toplantısı düzenler.
- (ii) Çalışma Grubu yılda en az 6 kez, Çalışma Grubu Sekreterinin çağrısı üzerine toplanır.
- (iii) Çalışma Grubu, İnternet Üst Kurulu'nun isteği, ya da Çalışma Grubu üyelerinin 1/3'ünün yazılı isteği üzerine ek gündemle toplanabilir.

- (iv) Çalışma Grubu kararlarını toplantıya katılan üyelerin oybirliği ile alır. Oybirliği sağlanamadığı durumlarda, karar bir sonraki toplantıda toplantıya katılan üyelerin 2/3'ünün oyları ile alınır.
- (v) Çalışma Grubu toplantı sonuçlarını (hangi üyenin hangi konuda hangi oyu kullandığı bilgisi dahil) İnternet teknolojilerini (web, e-posta, liste, vb.) kullanarak yayınlar.
- (vi) Çalışma Grubu gerek yapılanmasına ilişkin bilgileri, gerekse de yararlı olduğunu düşündüğü diğer bilgileri yayınlamayı, İnternet kamuoyu ile ilişkilerini sürdürmeyi (anket vb. mekanizmalarla görüş toplama dahil) İnternet teknolojileri kullanarak (e-posta, WEB vb.) yapar.
- (vii) Çalışma Grubu'nun yeni üyeleri, İnternet Üst Kurulu üyelerinin önerisi üzerine, Üst Kurulun 2/3 oy çokluğu ile yukarıdaki guruba eklenir.
- (viii) Çalışma Grubu toplantılarına üst üste 2 oturum katılmayan üyelerin İnternet Üst Kurulu tarafından Çalışma Grubu'ndan çıkartılmaları hakkı saklıdır.
- (ix) Çalışma Grubu toplantılarına katılan, ancak alınan kararlar doğrultusunda verilen görevleri yerine getirmeyen üyelerin İnternet Üst Kurulu tarafından Çalışma Grubu'ndan çıkartılmaları hakkı saklıdır.
- (x) Çalışma Grubu işleyişinde, üyeleri arasındaki iletişim ve üyelerle sekreteryaya arasındaki iletişim, esas olarak elektronik posta vb. İnternet teknolojileri ile yapılır.
- (xi) Çalışma Grubu'nda görev alan üyelere söz konusu görev için bir ödeme yapılmaz.

KAYNAKÇA

1. "A Vision for the New Era of Domain Names in the 21st Century", The Study Group on Internet Domain Names, Japan, July 1998. <http://www.mpt.go.jp/eng>
2. "All About the Internet: A Brief History of the Internet", Internet Society. <http://www.isoc.org/internet/history/brief.htm>
3. "A Brief History of the Internet and Related Networks", Cerf V.G., Internet Society. <http://www.isoc.org/internet/history/cerf.htm>
4. "Can You?", From The Economist Print Edition, March 2, 2000. <http://www.economist.com>
5. "Controlling the Internet: Legal And Technical Aspects of the Domain Name System", Irlam G., July 13, 1997. <http://www.base.com/gordoni/thoughts/dns-control/dns-control.htm>
6. "Copyright & Trademark On The Internet", Hartnick A.J., 1997, Law Journal Extra-Law of The Internet. <http://www.ljx.com/internet/02cptmint.htm>
7. Computer Industry Almanac Inc. <http://www.c-i-a.com/199903pcuse.htm>
8. "Development in Trademark and Domain-Name Disputes", Raysman R., Brown P., New York Law Journal, March 9, 1999. http://www.ljx.com/cgi-bin/f_cat?prod/ljextra/data/texts/030999c4.htm
9. "Domain Debaters Are Given Deadline Warning", Craig A., TechWeb, July 24, 1998. <http://www.techweb.com/wire/story/TWB19980724S000>
10. "Domain Name System Reform and Related Internet Governance Issues: A Consultation Paper", prepared with the assistance of Omnia Communications Inc., Canadian Strategy. <http://e-com.ic.gc.ca/english/651d1.htm>

11. "Election Time", From The Economist Print Edition, September 28, 2000.
<http://www.economist.com>
12. "Expanding The Internet's Domain", Sandburg B., Law News Network's Tech Law Center, April 17, 2000. <http://www.lawnewsnetwork.com/practice/techlaw/news/A21286-2000Apr14.htm>
13. "Final Report of the International Ad Hoc Committee: Recommendations for Administration and Management of gTLDs", February 4, 1997.
<http://www.iahc.org/draft-iahc-recommend-00.htm>
14. "First Internet Domain Name Dispute Filed at WIPO", December 3, 1999.
<http://www.mercurycenter.com/svtech/news/breaking/merc/docs/023360.htm>
15. "Gordian Knotwork", From The Economist Print Edition, July 29, 1999.
<http://www.economist.com>
16. Green Paper, "A Proposal to Improve Technical Management of Internet Names and Addresses", Discussion Draft, 1/30/98.
<http://www.ntia.doc.gov/ntiahome/domainname/dnsdrft.htm>
17. gTLD-MoU web adresi <http://www.gtld-mou.org>
18. "History of The Internet", <http://cs.rochester.edu/u/leblanc/internet-course/history.htm>
19. IETF web adresi <http://www.ietf.org>
20. ICANN web adresi <http://www.icann.org>
21. "ICANN Call It What I Want", From The Economist Print Edition, September 7, 2000. <http://www.economist.com>
22. "ICANN OK's New Internet Names", Stevenson R., ZDNet News, July 16, 2000.
<http://www.zdnet.com/zdnn/stories/news/0.4586.2604183.00.htm>

23. "ICANN Moves Closer To Adding Web Domains", McGuire D., April 21, 2000.
<http://www.bizreport.com/daily/2000/04/20000421-5.htm>
24. "Internet: Domain Name System To Be Restructured", Kohlmann S.J., Brennan K.A., Sanders K.H., Bulletin No.98-40, July 31, 1998.
<http://www.winstim.com/public/bulletin/bull9840.htm>
25. "Internet Foundations: Breaking Technology Bottlenecks", Global Internet Project. <http://www.gip.org/gip10.htm>
26. "Internet Governance in Crisis: The Political Economy of Top-Level Domains", Mueller, Milton L. ,USA. http://www.isoc.org/isoc/whatis/conferences/inet/97/proceedings/B5/B5_1.HTM
27. "Internet Group Moves to Create New Domain Names", Caney D., April 19, 2000.
http://dailynews.yahoo.com/h/nm/20000419/wr/tech_webdomains_5.htm
28. "Internet Infringement: What Businesses Should Know About Trademarks and Domain Names", Kyl A.E., March 1999. http://www.brownbain.com/article_details.asp?which=1
29. "Introduction: The Internet Today & Tomorrow", Global Internet Project.
<http://www.gip.org/gip2a.htm>
30. İnternet Üst Kurulu web adresi <http://kurul.ubak.gov.tr>
31. İnternet Üst Kurulu DNS Çalışma Grubu web adresi <http://kurul.ubak.gov.tr/dns>
32. "Introduction: The Internet Today & Tomorrow". <http://www.gip.org/gip2a.htm>
33. "Issues Relating to Trademarks and Internet Domain Names", WIPO Consultative Meeting on Trademarks and Internet Domain Names, First Session, May 26 to 30, 1997, Geneva. http://www.wipo.org/eng/internet/domains/tdn/cm/cm_i_2.htm
34. "Masters of Their Domain", McCormick A.G., September 1, 1999, Issue of CIO Magazine. http://www2.cio.com/archive/printer.cfm?URL=webbusiness/090199_gray_print.cfm

35. "Memorandum of Understanding Between the US Department of Commerce and Internet Corporation for Assigned Names and Numbers".
<http://www.ntia.doc.gov/ntiahome/domainname/icann-memorandum.htm>
36. "Net Gains, Net Losses", Liebman K., Berman R.
http://www.faegre.com/article_print.asp?id_31
37. NetNames Ltd. web adresi <http://www.domainstats.com>
38. Network Solutions Inc. web adresi <http://www.nsol.com>
39. "Network Solutions' Domain Name Dispute Policy Present and Future", Sbarbaro P.L. , 1996. <http://www.ksg.harvard.edu/iip/cai/nsidndp.htm>
40. "Network Solutions Wants 2 More Top-level Domains", Perine K.,
<http://dailynews.yahoo.com/h/is/20000419/bs/20000419086.htm>
41. "Network Solutions Supports Creation of New Top-Level Domains", Herndon, Va., Company Press Release, April 19, 2000. http://biz.yahoo.com/bw/000419/va_network_1.htm
42. ODTÜ Alan İsmi Yönetimi web adresi <http://dns.metu.edu.tr>
43. "Radical Changes Affecting Domain Name Disputes Effective Immediately", Burlingame R.B., Pillsbury Madison & Sutro LLP (San Francisco Office), 1999.
http://www.pillsburylaw.com/articles/nsi_name_change.htm
44. RIPE NCC web adresi <http://www.ripe.net>
45. RIPE CENTRE web adresi <http://www.centre.org/aboutcentr.htm>
46. "State of the Internet 2000", United States Internet Council & ITTA Inc., September 1, 2000.
47. "The Consensus Machine", Business Special-Economist.
<http://www.economist.com/editorial/freeforall/current/sf4096.htm>

48. "The Domain Name System: Where Do We Go From Here?", Committee on Science US House of Representatives Subcommittee on Basic Research Subcommittee on Technology Hearing Charter, March 31, 1998.
http://www.house.gov/science/charter_br_03-31.htm
49. "The Future of Domain Name Governance", Sandburg B., IP Magazine, September 23, 1998. <http://ipmag.com/dailies/980923.htm>
50. "The International Internet Address and Domain Name System", Fashler Robert A., September 10, 1997.
51. "The Management of Internet Names and Addresses: Intellectual Property Issues", Final Report of the WIPO Internet Domain Name Process, April 30, 1999.
<http://wipo2.wipo.int>
52. "The Name Game", Randall N., PC Magazine Solutions, October 23, 1999.
<http://www.zdnet.com/pcmag/stories/solutions/0,8224,2344729,00.htm>
53. "The Name Game Is Domain: New Developments in Domain Law", Horton R.L.
<http://www.cla.org/domain.htm>
54. "The Numbers Game", From The Economist Print Edition, July 29, 1999.
<http://www.economist.com>
55. "The Testimony of Mr. Francis Gurry, Assistant Director General & Legal Counsel of the World Intellectual Property Organization before the Subcommittee on Courts and Intellectual Property of the Committee on the Judiciary", US House of Representatives, Congress of the United States July 28, 1999.
<http://ecommerce.wipo.int/domains/process/eng/GurryStatement.htm>
56. "Trademarks and Domain Names: Property Rights and Institutional Evolution in Cyberspace", Mueller M., Syracuse School of Information Studies.
<http://istweb.syr.edu/%7Emueller/study.htm>

57. "Trademark Issues in Cyberspace", Abel S.M., Dare M.T., The Internet Newsletter, September 1997. <http://www.ljx.com/internet/0997inba-tm.htm>
58. "Truth, Justice and Dot-Com Wars", Pearlman L., The American Lawyer, March 31, 2000. <http://www.lawnewsnetwork.com/practice/techlaw/news/A20216-2000Mar31.htm>
59. "Typosquatters's Pose Threat to Trademark Owners on the Web", Cumbow R.C., New York Law Journal, October 13, 1998.
http://www.ljx.com/cgi-bin/f_cat?prod/ljextra/data/texts/101398t1.htm
60. White Paper, "Statement of Policy on Management Internet Names and Adresses", United States Department of Commerce, June 5, 1998.
http://www.ntia.doc.gov/ntiahome/domainname/6_5_98dns.htm
61. WIPO web adresi <http://wipo2.wipo.int>
62. WIPO Arbitration and Mediation Center web adresi <http://arbiter.wipo.int/domains>
63. WIPO "Consultative Meeting on Trademarks and Internet Domain Names", 1997.
http://wipo.org/eng/internet/domains/tdn/cm/cm_i_2.htm